

קובץ מבצע תפילין

, ארבעים וחמש שנה ,

יוצא לאור ע"י תלמידי ישיבת
"תומכי תמימים ליובאוויטש המרכזית"

מאשר הנני קבלת מכחבו מיום י"ג אלול

ותה יתה על הדוח והדמיא אשכנז ומילין.

פתח דבר

**אחינו תלמידי התמימים,
שלום וברכה!**

בקשר עם מלאות ארבעים וחמש שנה ל"מבצע תפילין", עליו הכריז הוד כבוד-קדושת אדמו"ר צוקללה"ה נבג"מ זי"ע בשלהי חודש אייר תשכ"ז – מוגש בזה בפני תלמידי התמימים וקהל אנ"ש הקובץ הנוכחי לחיזוק ההתקשרות (חימו), קובץ "מבצע תפילין".

מבצע זה מתקיים מאז הכריז עליו רבינו ועד עצם היום הזה, בקנה מידה עולמי, בכל ארצות תבל. במשך השנים זכו מיליוני יהודים להניח תפילין, ולצאת מגדר 'קרקפתא דלא מנח תפילין' – כאשר המונים חוזרים בזכות זה לדרך-אבות וחיים של יהדות וחסידות.

התייחד מבצע זה בהיותו ראש וראשון למבצעי הקודש, אשר כדברי כ"ק רבינו – מטרתם היא "לכבוש את העולם ולהביא את משיח" (ראה פרשת וישלח תשכ"ח), ועד להשלמת ומילוי היעוד ד"לתקן עולם במלכות ש-ד-י", בביאת משיח צדקו.

בקובץ זה:

א. "מבצע תפילין" – רשימה מקיפה ומעמיקה על התייסדות המבצע והתפתחותו, החל משנות נשיאותו של הרבי הרי"צ, בשנים הראשונות לנשיאות הרבי, עד הכרזת המבצע במתכונתו בסוף חודש אייר תשכ"ז, וכן הלאה בשנים שלאחר מכן. הרשימה מלווה בכתבי-יד-קודש, פרסומי עיתונות, ותצלומים נדירים.

בהכנת רשימה זו נעזרנו רבות ברשימתו של הרה"ח ר' ישראל שי' אלפנבין בענין זה, והתודה והברכה שלוחות לו בזה מקרב ולב.

ב. "מבית הגנזים" – התכתבות ארוכה ומיוחדת (בה שזורים ביטויים מיוחדים) של הרה"ג ר' יצחק הוטנר, מייסד וראש ישיבת "רבנו חיים ברלין", עם כ"ק רבינו נשיא-דורנו, בעניין הנחת התפילין של המוני היהודים והכוונה הנדרשת בזה, במסגרת 'מבצע תפילין'.

מכתבים אלו ופענוחם התקבלו ע"מ לפרסום כאן מאת הרה"ח ר' שלום דובער שי' לוין, ספרן ראשי דספריית רבותינו נשיאינו, ותשואות חן חן לו על כך.

ג. "תפילין כהלכתם" – לשלימות העניין, נספח לקובץ זה תמצית הלכות התפילין, טעמים ומנהגים, ופתרון שאלות מצויות בעת הפעולה במבצע תפילין.

פרק זה (מתוך הספר "מבצעים כהלכתם"), נכתב ע"י הרה"ח ר' שמואל שי' ביסטריצקי, ונתקבל מאתו ע"מ לפרסמו כאן, ותשואות חן חן לו.

מטרתו של 'מבצע תפילין' היא כאמור לעיל מדברי הרבי (פרשת וישלח תשכ"ח) אשר "ברור הדבר ש'מבצע תפילין' יכבוש' את העולם וזה יביא את המשיח. בגמרא נאמר שלפני ביאת המשיח יטענו הגויים, "ננתקה את מוסרותימו ונשליכה ממנו עבותימו". "מוסרותימו" הן רצועות התפילין של יד, ו"עבותימו" היא הציצית. בזוהר נאמר ששני הדברים אמורים על תפילין – "מוסרותימו" הם תפילין של ראש ו"עבותימו" הם תפילין של יד. ולכן, מובן שלפני ביאת המשיח נדרשת התחזקות יתירה בעניין התפילין".

ובפרט בעת זו, אשר כבר כמעט שמונה-עשרה שנה ש"אותותינו לא ראינו ואין איתנו יודע עד מה" (תהלים עד, ט), שומה עלינו להוסיף אומץ וחוזק בהתקשרותנו לכ"ק רבינו נשיאנו, בלימוד תורתו וקיום הוראותיו, בקיום המבצעים והפצת המעיינות, עדי נזכה ל"תורה חדשה מאתי תצא", ובקרוב ממש נזכה לראות עין בעין בעבודת קדשו, בגאולה האמיתית והשלימה, ותיכף ומיד ממש!

ועד תלמידי התמימים העולמי

י"א סיון תשע"ב
ברוקלין נ.י.

בהכנת הקובץ הסתייענו גם ברשימותיהם ופרסומיהם של

בטאון **כפר-חב"ד** השבועי

ארגון **צעירי-אגודת-חב"ד** באה"ק ת"ו

הרה"ח ר' **מרדכי מנשה שי' לאופר**, אשדוד, אה"ק ת"ו

ותודה וברכה לבבית שלוחות להם בזה

מבצע תפילין

ארבעים וחמש שנה

יריעה נרחבת המקיפה את המבצע, שמתקיים בכל ארצות תבל מאז הכריז עליו הרבי ועד עצם היום הזה, בקנה מידה עולמי - במשך השנים זכו מיליוני יהודים להניח תפילין, ולצאת מגדר 'קרקפתא דלא מנח תפילין' - המוני-המונים חוזרים בזכות זה לדרך-אבות וחיים של יהדות וחסידות

"יהודי! הנח תפילין וסייע לתבוסת האויב!", קראו השלטים ברחבי הארץ בימי ערב מלחמת ששת הימים. הבהלה והלחץ בהם היה שרוי העם היושב בציון באותם ימים של אייר תשכ"ז, אחרי שהעמים הערביים מסביב גמרו אומר לחסל סופית את עם ישראל היל"ת, ולזורקו בים. "אנחנו נשלים את עבודתם של הגרמנים (ימ"ש)", הכריזו בעברית ברדיו "קול הרעם מקהיר" ששידר לארץ באותם ימים טרופים. הרבנות הראשית לישראל הכשירה שטח ענק לבית קברות עבור הרוגי המלחמה. ועם ישראל אבל.

קול אחד נשמע אז, קול רם ונישא. ימים ספורים לפני פרוץ המלחמה, ביום ל"ג

בעומר – יצא מנהיג ישראל, הרבי נשיא דורנו לכינוס הילדים הגדול מול 770, והודיע כי אין מה לפחד, ונראה ניסים גלויים.

בשבת שלאחר מכן יצא הרבי ב'מבצע' הראשון – מבצע תפילין. הרבי הורה לצאת ולהניח תפילין לאנשים רבים ככל האפשר, ובפרט אצל אנשי החייל – דבר שיגרום פחד ובהלה אצל אויבי ישראל.

המלחמה שהסתיימה בששה ימים בנצחונות גדולים עד מאוד בכיבוש הערים הקדושות, מערת המכפלה, קבר רחל והכותל המערבי עוררה את עם ישראל בתשובה לקב"ה. המונים חזרו אז בתשובה, והרבי קרא על אותם ימים את הפסוק: "והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול, ובאו האובדים בארץ אשור והנדחים בארץ מצרים והשתחוו לה' בירושלים".

המבצע, מבצע תפילין, קיבל אז משנה תוקף. הרבי הורה על הקמת 'דוכן תפילין' קבוע על יד הכותל, ותלמידי ישיבות חב"ד בעולם כולו מקדישים את שעות המנוחה של יום שישי אחר הצהריים להנחת תפילין ציבורית ברחובות קריה. פעם ענה הרבי לאחד מתלמידי התמימים, "השליחות שלו היא ביום שישי אחר חצות היום", כשהכוונה כמובן ל"מבצע תפילין".

ייחודו של 'מבצע תפילין' הוא בכך, שפעולת המצוה לא מותנית בהתקדמות לקיום תורה ומצוות במילואן, ומעבר לסגולותיה והשפעותיה – עומדת היא בפני עצמה ופועלת "יחוד נצחי לעולם ועד".

לשכנע יהודים להניח תפילין

פעילות תפילין לפני המבצע

הרבי הריי"צ כבר החל לעורר על הנחת תפילין עם יהודים - בימי מלחמת העולם השנייה קרא לסייע לחיילים היהודיים בהנחת תפילין - כ"ק רבינו המשיך בפעילות זו וקרא לחסידים להשפיע על יהודים להניח תפילין - אך עדיין לא התגבש הדבר לכדי 'מבצע'

והרבי הריי"צ הדגיש, "אבל את הכול צריך לעשות מתוך קירוב!".

נוסף עליך, מוצאים אנו בכמה ממכתביו קריאה להניח תפילין עם יהודים. לדוגמה, במכתב מכ"ו אייר תש"ט, כותב כ"ק אדמו"ר הריי"צ (קצתו בתרגום חופשי):

תלמידי . . . כותב לי אודות עבודתו הכי נעלית עם האומרים קדיש לקרבם

לתפוס יהודים ולשכנעם

אחת הפעמים הראשונות שבה מוזכר בשיחות הקודש של רבותינו נשיאינו הצורך בהשפעה על הזולת להניח תפילין, היא בשיחת שמחת תורה תרצ"ג. אז אמר כ"ק אדמו"ר הריי"צ ש"צריך לתפוס יהודים ולשכנע אותם להניח תפילין. ולמרות שיתכן שלמחר, שוב לא יניחו - הרי גם בפעולה זו יש תועלת".

להתכתבות מסועפת שניהל בעניין זה, עם אישי ציבור ועם יחידים.

בתפקידו כיו"ר 'מחנה ישראל', פעל הרבי כבר אז להגשמת אותה מטרה – זיכוי חיילים יהודים המשרתים בצבא ארה"ב בחזית המלחמה בהנחת תפילין. במכתבי התעוררות שמיועדים לעסקנים יהודים בארה"ב, מציע הרבי כי הוא מצידו ישתדל להיות לעזר ולסיוע בכל הדרוש להגשמת המבצע.

בערב ראש השנה תש"ד שיגר הרבי לחיילים היהודים בצבא ארה"ב חוברת המכילה דברי התעוררות שאמר כ"ק אדמו"ר הריי"צ, ובה נאמר בין היתר:

מצווה גדולה וחוב קדוש על כל אחד ואחד לפרסם ולהודיע לכל אחד

בהתעוררות פנימית ולחנכם בשמירת המצוות ולכל לראש בהנחת תפילין, הנה יישר חילו וכידוע המאמר שכאשר הראש, התפילין של הראש, והלב, התפילין של יד, בריאים, יהיו כל האיברים בריאים.

חיילים יהודים בצבא נכרי

אמנם, 'מבצע תפילין' בגלגולו הראשון, המזכיר במידת-מה את צורת המבצע כיום, אחר התמסדותו, התחיל למעשה בימי מלחמת העולם השנייה. לאחר שארה"ב הצטרפה למערכה, החל כ"ק אדמו"ר הריי"צ לנהל תעמולה מסועפת בדבר הנחת תפילין עלידי החיילים היהודים המשרתים בצבא ארה"ב. בין אגרות-הקודש שלו אנו מוצאים הדים

במכתב נוסף מציע הרבי לייעל את המבצע ולרכוש תפילין בארץ-ישראל, שם מחירם זול יותר, ובמיוחד כאשר קונים מהם בכמות מסחרית – אז המחיר זול בהרבה.

הגנה לחיילים

גם בשנים שלאחר המלחמה אנו מוצאים במכתבי הרבי התעוררות להנחת תפילין, במיוחד עם חיילים. באחד מהם (כ"ה אייר תשי"א), מדגיש הרבי:

מצווה זו סגולה מיוחדת היא לאריכות ימים ושנים וכמרוז"ל כל המניח תפילין מאריך ימים ובמילא אין זה עניין של דת לבד, אלא גם הגנה מן הסכנה, ועליו להיזהר בזה מבלי התחשב עם מעמדו ומצבו בקיום התורה ומצוות בהיותו בביתו.

בניסן תשי"ז כותב הרבי לר' שלום-לייב לרמן, שדיווח לו על חיילים שרוצים להתחיל להניח תפילין:

במה שכותב אודות הקישויים בהשגת תפילין (לכאורה, צריך עיון מפני מה אינו מזכיר גם הוצאות בדיקת תפילין...) ויכול הוא להודיע לצעירי-אגודת-חב"ד, אשר כל זוג תפילין שימציאו הם לידו, הנה בלי נדר אעורר אנ"ש שימציאו לו זוג שני, זאת אומרת שאותה הטרחה והכסף שמשלמים בעד זוג התפילין, ישיגו בפועל שתי זוגות. ויודיעני מזמן לזמן התוצאות בזה, ואז אעורר להמציא לו המגיע מחלק המגבית המיוחדת. דרך אגב, כאן נוהגין לקחת התפילין הנמצאים בבתי הכנסיות, כיון שאין להם דורשים, וברובם נאסף ממנה שהיורשים מביאים התפילין של הנפטרים ומניחים

מבניי-ישראל הנמצא בצבא בים, ביבשה או באויר, כדברים האלה: רבותינו ז"ל אמרו: כל המניח תפילין מאריך ימים. אחינו אנשי הצבא! היזהרו להניח תפילין בכל יום ויום מימות החול. החייל אשר אי-אפשר לו בשום אופן להניחם בבוקר, יניחם בצהרים, ובלבד שיהיה קודם שקיעת החמה. וזהו סגולה אשר השי"ת יחזיר אתכם בשלום לבתיכם.

ייסוד 'קרן המצוות'

באותה תקופה מתייסדת 'קרן המצוות', שמטרתה לסייע באספקת תשמישי קדושה, ותפילין בכללם, למחוסרי אמצעים. במכתבו מכ"ג טבת תש"ה, לעסקן חב"ד די שמתבקש לסייע ל"מחנה ישראל" באספקת תפילין לחיילים בחזית, כותב הרבי:

כמובן צריכים להיות התפילין כשרים בלי כל פקפוק, אבל כיון שנצרכין הם בשביל אנשים שרק הודות לתעמולה מתחילים הם להניח תפילין ואין להחמיר עליהם כלל וכלל והלואי וכו' – לכן צריכים להיות קטנים...

צ'ה אמורי אכלה כה הגוֹסֵטֶה, והוא
 דטליו אנש רעצ'ה יואם מצידינו אצ-
 כדסן טכואה תולת דטלוח אליהם-
 נטא אהם דניכוא אפתי או קוצ'ו ו
כ'ה שיוכ'ו.

א' י' ל' : ע'א [אין אמת'ו]
 צ'דין צוכרים כ'גם הטוב גדין וכו'.
 דובליו ת'כ הטע' דל' כ'כוו כ'ג א'כ'ס
 צ'יה ת'ל'ין וט'ם הע'ני'ם.
 וצ'וכ' ד'צ'דה ה'א ט'כ'ית ז'ני'ו ת'ע'ל
 ה'א ח'כ'יו. ד'ט'ל'ת ה'א א'מ י'וצ'י'ן
 ג'ס'ן א'ס'ן ז'ד א'ול'ו צ'וכ'ת'.
 ד'ד'כ'ת ה'צ'אה ו'כ' א'ז' י'כ'ו'ם
 א'מ ע'ל'ת ה'טוב ד'ד ט'ל'ת ה'ג'ן ד'ט'ת'
 י'ד'י ה'י'ם
 א'מ'ן ע'ז ה'כ' ל'א'ט'ר'ו א'ו'ס'ע'.
 א'מ'ם ד'ד'ל'ע'ד'ו ו'א'ו'ע'ם.
 ה'ת'מ'כ'ו'ת א'מ'ת ת'ע'ל ע'פ' ד'ט'ל'ם
 ה'ע'ל'ם א'לו ו'ת'ע'ל'ת ז'מ ד'ח'ד'כ'ו
 ד'ט'ה ז'ד' ו'ע'ל'ת ו'ט'ל'ת ו'א'מ'ת'ם
 ע'פ' כ'ד ד'ד'כ'ת כ'כ'א א'מ ו'ע'ל'ת ה'טוב
 ד'ד' ט'ל'ת ה'ג'ן ד'ט'ת'
 א'מ'ת ד'ד'ל'ע'ד'ו א'ו'ע'ם.
א'מ'ת
 ו'כ'ת'ו
 א'מ'ת
 ו'כ'ת'ו

אותם בבית־הכנסת, ולאחר הבדיקה יש להשתמש בהם כמובן.

במכתבו מחודש שבט תשכ"ה לרב צבאי בצה"ל, מציע הרבי שהשפעתו על החיילים תבטא בקיום מצוות מעשיות, דוגמת "הנחת תפילין בכל יום חול, ולכל הפחות לרגעים אחדים".

חשיבותה של המצוה

מעבר לחשיבות שבהנחת התפילין על־ידי חיילים, מוצאים אנו מכתבים שבהם הרבי מציע דרכים שונות לעורר יהודים להנחת תפילין. לדוגמה, מעניינת ההצעה שמציע הרבי במכתבו מכ"ו תמוז תשי"א – "שהאבלים ר"ל הבאים לומר קדיש [בבית־הכנסת] יניחו גם־כן תפילין, אשר פעמים רבות זוהי הדרך להרגילם בהנחת תפילין למשך ימי חייהם".

בשנת תשי"ח כותב הרבי לאחד הפונים אליו ('לקוטי־שיחות' חלק י"א עמ' 202):

במה שכתב אודות מצבו הרוחני, שלא דתי הוא, וכותב הסיבות לזה, עד שאפילו בהנחת תפילין אינו זהיר, וכלשונו במכתבו – אין לו זמן להניח תפילין כי טרוד הוא וכו' – והנה בהתבוננות אפילו קלה, יראה עד כמה תוכן מכתבו סותר מסופו לתחלתו, שהרי הנחת התפילין מצווה היא מבורא העולם ומנהיגו והבטיח שכר רב וברכה רבה בעד קיום מצווה זו, ובה בשעה שבהתחלת מכתבו מתאר עד כמה זקוק הוא לברכה לתוספת הצלחה, כותב בהמשך לזה שאינו מקיים את המצווה העיקרית ששכרה ברכות בורא עולם בהמצטרך להאדם, ולא עוד אלא שמבאר שאין לו

זמן לקיום המצווה כי טרוד הוא במסחרו, והרי זה כאלו כותב שאינו יכול לעסוק בעניין של פרנסה, מפני שטרוד הוא מזה שאין לו פרנסה.

לאחר שהרבי מעמידו על דרך האמת ומדגיש שעליו להתנהג בהתאם להוראת התורה, מסיים:

ועל־פי האמור לעיל מובן, שתיכף ומיד עליו להתחיל בהנחת תפילין בכל יום חול, ומובן שהתפילין צריכות להיות בדוקות שידעו שכשרות הן.

אל תהי בז ליום קטנות

בחודש מנחם־אב תשי"ט, כותב הרבי מכתב המבאר את החשיבות שבכל צעד של הפצת היהדות המקרב את הגאולה, וממשיך ('אגרות־קודש' חלק ח"י עמ' תצח):

מכאן – אל תהי בז ליום קטנות, שאפילו פעולה אחת דהנחת תפילין על־ידי בחור או אמיירת שמע ישראל על־ידי בחורה, מי יוכל ערכה לשער, וגם אין זה עניין פרטי של איש פרטי ביום פרטי, כיוון שכולם מצטרפים לחשבון גדול, וכל פרט ופרט הוא תנאי לקירוב הגאולה הכללית.

ובר"ח תמוז תשכ"א כותב הרבי את המכתב הבא שיועד אל "האברכים הנעלים מקבלים עול מלכות שמים ועול תורה ומצוות, ולכל לראש – הנחת תפילין, שהוקשה כל התורה כולה לתפילין, ה' עליהם יחיו".

"בעונג רב קיבלתי הידיעה על דבר החגיגה בקשר עם התחלתם להניח תפילין".

מבצע הנחת תפילין של צעירי חב"ד בתל-אביב

מד שעות רבות כיום על משך מרתו ומציע לעוברים ושבים לזכות במצוה ולהנחת תפילין. יש לציון כי רובם המכריע של האנשים נענים ברצון והנחת התפילין מעוררת אצלם זכרון גות ונוגעת במיתרים תבוניים של כמיתה ליהדות קרו מק" רים בהם ביקשו צעירים להשיב להם זוג תפילין, אחרי שהת ליטו להתמודד בהנחתם מזו יוסו ביטמו, עשרות זוגות תפילין חולקו עד כה והמבצע עורר הדים חיוניים ביותר בקרב ה ציבור התל-אביבי. על ארגון המבצע ומימונו הכספי אחראי ר' משה ירוסלבסקי ואילו ב ראש הצוות הניצב במקום עומד ר' ישראל קוק מכפר חב"ד.

ובלי "נדנוד", ואחריו שעמד עטור בתפילין ואמר את הבר" כרת, וזכר פתאום כבר מצוה שלו, באביו ומבו ונאלץ להר" ציא ממחטה כדי לנגב את עיניו שנתלחלו מתאום...

זה כחודש ימים נערך בתל- אביב מבצע הנחת התפילין של צא"ח, יוזמי המבצע, ר' יונה אידלקופ ור' ב. חן, ידועים כבר לציבור כ"מרכיצי אידיש" קייסי העשויים ללא חת. עתה הצטרף עליהם סגל נבחר, העו

בעיני הצעיר נצנצו דמעות. צי עור בעל שערות מדובלות. לי כוש מרושל וכידו עתון ספורט. כך הוא. נחפסי ע"י חוקיות "מניחי התפילין" של צא"ח ליד ביה"כ מושב"זקנים ברחוב אלנבי גתיא.

לשאלת ר' ברל חן, אם הוא כבר הניח תפילין באותו יום, הרים הצעיר גבותיו בצורת סימן שאלה. תפילין, מה זה? אולם אחרי שנענה להפצרה שהושמעה עליו ברוב טובה,

"יצווננו להניח תפילין" ר' ברל חן מזכה יהודי במצוה תפילין

מנין נוסף מבית ספר
לנרות - ספר חב"ד
הנעם, בתי הספר לילמתי
בבתי חב"ד, מודיעים, שהולכת
ונושלת התפת הבנין הנוסף
לאפי הנרות שבבית הספר
המקצועי, יוספו 3 אילנות
עבודת נרתיים, הרחבה זו תאפי
שי ילימת הניבים רבים מי
ספרי.
בהנחת הבנין הנוסף ובניוד
הרשעם סבים שלמעלה ב"א
אלף לירות.

מהכתבה שלפנינו (עתון "חדשות חב"ד" בחורף תשכ"ג) עולה, כי ארבע שנים לפני מלחמת ששת הימים והכרזת המבצע, כבר התקיים 'מבצע תפילין' מפותח למדי ע"י החסידים ר' יונה איידלקופ ור' בריקה חן, שזיכו יהודים בהנחת תפילין בטבורה של תל-אביב. לפי הכתבה, על ארגון המבצע ומימונו היה אחראי ר' משה ירוסלבסקי מתל אביב, ואילו בראש הצוות הניצב במקום עומד ר' ישראל קוק מכפר חב"ד"...

עליכם עול התורה ועול המצוות בשמחה ובטוב לבב..."
בעיתון 'פנים אל פנים' (גיליון 398, י"א טבת תשכ"ז), הופיעה כתבה על ר' יונה "עושה אידישקייט", לציון פטירתו של

כאן מצטט הרבי את מאמר הזוהר, שבעת הנחת תפילין עולה הקול לכל המלאכים, האופנים והשרפים הממונים על התפילה, שקוראים לתת כבוד לצלם המלך ששורה על פני האיש המניח תפילין, והרבי מסיים, **"ויהי רצון שתקבלו**

החסידי הרב איידלקופ. תחת הכותרת "מבצע תפילין", מספר הכותב:

"עניין התפילין הוא בכלל עניין גדול אצל ר' יונה. יהודי צריך להניח תפילין, ואם אין הוא רוצה בכך, יש לפתות אותו לעניין הזה. וכיצד עושים זאת? פשוט מאוד, באים עם השכמת הבוקר לתל-אביב, או שנכנסים לתחנת הרכבת בלוד, מחזיקים ביד זוג של תפילין, מסתכלים על העוברים ושבים וכבר מכירים את מי יש 'לתפוס'. תופסים יהודי כזה ופשוט מתחננים לפניו: 'רק שתיים-שלוש דקות וזה הכול'. ובעוד היהודי חוכך בדעתו אם להסכים או לא, חופתים לו את שרוולו וקושרים לו את ה'של יד' ואחר-כך הולך כבר הכול 'חד וחלק'.

ומספר לנו ר' יונה: צריכים אתם לראות אותם, איך שהם פורצים בבכי, לא כולם אבל רבים מהם, כאשר קושרים

להם את התפילין, והם ממלמלים, "מאז יצאתי מהבית בימי מלחמת העולם לא הנחתי תפילין"... רבים גם מתעניינים לדעת אם אפשר לבוא בכל יום, או בכלל איפה משיגים זוג-תפילין".

בהמשך הכתבה, מובא ביטוי ליחסו של הרבי לפעילותו של ר' יונה:

"הוא ברוך-השם כותב שיש לו נחת רוח מכל העניין ויצריך להתחזק בזה ולהמשיך'. ויודעת האשה [אשת ר' יונה] שבעניין מבצע תפילין הכתוב מדבר, שבעלה הודיע על כך לרבי".

עד כאן מ'פנים אל פנים', בחורף תשכ"ז, כמחצית השנה לפני ההכרזה הרשמית של הרבי על "מבצע תפילין".

כמוֹכֵן היו החסידים עומדים ומזכים רבים בהנחת תפילין, גם במעמדים רביי משתתפים, כמו הילולת רשב"י בל"ג בעומר במירון, ועוד.

שם ה' נקרא עליך

ויראו ספק!

ההכרזה על המבצע והתבססותו

ערב מלחמת ששת-הימים יוצא הרבי בקריאה ל'מבצע תפילין' עולמי - הנחת התפילין תפיל פחד על האויבים - גדולי-ישראל מצטרפים לקריאה - הרבי קורא להמשיך במבצע גם אחר המלחמה - איש-ציבור ובכירי צה"ל מניחים תפילין בפומבי, ומשמשים מופת.

בתקופה הנוכחית צריך להשתדל מאוד ולדאוג שכמה שיותר יהודים יניחו תפילין, משום שבמצוות תפילין ישנה סגולה מיוחדת לכך שיהודים ייצאו בשלום מקשיי המצב הנוכחי: הגמרא (מנחות מד, סע"א) פוסקת, "כל המניח תפילין מאריך ימים", ולכן, כל אלה שיניחו תפילין, מובטחים שתהיה להם אריכות ימים. יתירה מזו, הגמרא גם פוסקת בנוגע לתפילין (ברכות ו, א. וש"נ),

יומיים לפני פרוץ מלחמת ששת-הימים, בהתוועדות שבת פרשת-במדבר, כ"ד אייר תשכ"ז, התייחס הרבי למצב בארץ-הקודש. בתוך הדברים פירש כך את הפסוק "כי ה' אלוקיך מתהלך בקרב מחניך גו' והיה מחניך קדוש" - על ידי ש"ה' אלוקיך מתהלך בקרב מחניך", פועל הדבר ש"והיה מחניך קדוש".

בהמשך לכך אמר הרבי, כשהוא מכריז בזאת על המבצע:

והרבי סיים בהכרזה ברורה:
כאשר אלה שהלכו לצבא כדי להגן
על יהודים, יניחו תפילין – הם יטילו פחד
על כל השונאים, ואז 'יחסכו' מלכתחילה
את כל המלחמה, מאחר שכל השונאים
ייבהלו ויתבטלו לגמרי, כפי שהיה בעת
קריעת ים סוף – "אז נבהלו אלופי אדום
אילי מואב יאחזמו רעד נמוגו כל יושבי
כנען".

עוד אמר הרבי: כל יהודי שיניח תפילין
לזכותם של אלה המשרתים בצבא, בדרך
זו יעזור להם שיאריכו ימים ושפחדם יפול
על כל העמים מסביב.

בהמשך הדברים הדגיש הרבי,
שבשונה מעניין הסגולה של אריכות
ימים שבתפילין (עליה נאמרו לשונות כמו

"וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך
ויראו ממך – אלו תפילין שבראש", שכל
יהודי שמניח תפילין נקרא עליו שם ה';
המטיל מורא ופחד על כל העמים.

"וראו כל עמי הארץ – ויראו ממך"

כאן הבהיר הרבי:

מובן מאליו שאין כוונת הגמרא לומר
שהמורא על עמי הארץ יהיה רק באותה
שעה שהיהודי מניח תפילין בפועל,
אלא כוונת הגמרא היא שגם במשך
הזמן שלאחר שהיהודי הניח תפילין,
הגוי מפחד מהיהודי, משום שעליידי
זה שהיהודי מניח תפילין, הוא גורם
לכך ששם ה' נקרא עליו באופן תמידי,
וממילא קיים ה"ויראו ממך" גם אחר כך.

עצם העובדה ששם ה' נקרא על היהודי, דבר שנפעל גם עלידי הנחת תפילין באופן חד פעמי - גורם לכך ש"עמי הארץ" יראו ממך..."

להפיל פחד על האויב

הדברים חוללו סערה רבתי, ומיד עם צאת השבת נשלח ממרכז צא"ח בניו יורק מברק לארץ-הקודש. המברק יועד ליו"ר צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק, הרב ישראל לייבוב, ומנהל הפעילות הרב יצחק גנזבורג. במברק נכתב:

בהתועדות היום (שבת מברכים סיון) הדגיש אד"ש, מנחות דף ל"ה ע"ב

"כל הרגיל" ו"כל הזהיר בהנחת תפילין", הרי שבעניין הסגולה של "ויראו ממך" שקיימת בהנחת תפילין - לא נאמרו בגמרא תנאים כלשהם. ברור אפוא, שגם כאשר יהודי מניח תפילין רק פעם אחת, הוא פועל שיקויים בו "ויראו ממך".

וביאור העניין פשוט: "ויראו ממך" הוא עניין שבין היהודי ל"עמי הארץ", ולגבי הגוי לא קיימים כל החילוקים הללו, לגוי לא משנה אם היהודי מניח תפילין פעם אחת, או שהוא "רגיל" ו"זהיר" בהנחת תפילין, לגוי גם לא משנה אלו מחשבות חשב היהודי בעת הנחת התפילין, אם היו אלה מחשבות קדושות או אחרות. אלא

המברק לצא"ח אודות הכרות הרבי על מבצע תפילין

מברק				מס' 40	
מס' תעודת	מס' תעודת	מס' תעודת	מס' תעודת	מס' תעודת	מס' תעודת
11/16	11/16	11/16	11/16	11/16	11/16
<p>הרב ישראל לייבוב, ומנהל הפעילות הרב יצחק גנזבורג.</p> <p>בהתועדות היום (שבת מברכים סיון) הדגיש אד"ש, מנחות דף ל"ה ע"ב</p>					
<p>מס' תעודת: 2667</p> <p>מס' תעודת: 745377</p>					

שתפילין פועל פחד, נבהלו אלופי אדום וכו'. השתדלות מבצע תפילין נוגע לכל ישראל שאחד מזכה השני.

עם קבלת ההוראה החדשה, החלו החסידים בארץ־הקודש לפעול במלוא המרץ וההשתדלות במבצע תפילין. דברי הרבי – ש'מבצע תפילין' יביא לכך שהמלחמה תהיה קצרה ומהירה ורבת־הצלחה, ויפחית את מספר הנפגעים במלחמה – עשו להם הד ברחבי הארץ והעולם, וה'מבצע' יצא לדרך במלוא התנופה.

חוליות של צעירי חב"ד עשו את דרכן מיד, בעיצומה של סערת הקרבות, למחנות־צבא וזיכו אלפי ורבבות חיילים בהנחת תפילין. רבים מחסידי חב"ד שגויסו למערכה ושירתו בחזיתות השונות, זיכו את חבריהם למחנה בהנחת תפילין. גם הזקנים והקשישים שבחבורת החסידים לא ויתרו, ונסעו במיוחד לחזיתות כדי לעודד את רוחם של החיילים ולזכותם בהנחת תפילין. בעת ההסתערות על האויב, נוצלה כל הפסקה קלה לקיום מצוות תפילין.

מזה אחוזי היענות

אחד החסידים, שהגיע לאחד המוצבים בסיני, תיאר זאת ברשימתו מאותם ימים:

הבחורים שבמוצב ששים ושמונים לקראתנו. כיתרו אותי מסביב והתחילו 'לריב' מי יהיה הראשון שיניח תפילין. נוצר באופן ספונטני תור, ואנו מתחילים במבצע. כל חייל חופת את שרולו השמאלי ובחיוך גלוי של הנאה וסיפוק הוא מניח 'של יד ושל ראש' וקורא 'שמע

ישראל'. יש לציין שההיענות היתה מאה אחוז, ולא כמו בתחנות הזיכוי של צעירי חב"ד בתל אביב והסביבה שההיענות בהן 'רק' תשעים אחוז...

כאן אין צורך בהסבר מדוע להניח תפילין. הבחורים מבינים. אחדים מהם אף ידעו לספר לי כי שמעו על בקשתו של הרבי מליובביץ', הרבי של חב"ד, שאמר שכל יהודי יצטרף למבצע תפילין ובפרט החיילים, וזכות התפילין תגן עליהם ויצליחו בהבסת האויב. אחד מספר שזו לו הפעם השניה שהוא מניח תפילין. כבר 'נתפס' בתל־אביב ליד התחנה המרכזית, שני זכה להניח תפילין ליד הכותל...

הזחל"ם המתרחק במהירות מטורפת מזרחה, מגיע לחניון נוסף בין דיונות החול. אנשי הצוות, שריונאים ותיקים, מאובקים וסחוטים, מפשילים שרולם ונענים בשמחה ובעליזות להנחת תפילין, בצל הטנק הכבד. חבריי מחלקים להם מים לרוות צימאון גופם, ואני נותן להם תפילין וטפסי 'קריאת שמע' לרוות צימאון נפשם. מה נעים לראות, אפילו כאן, במקום נידח שכזה, את עליונות הקודש בתוך ים של חול.

בעיצומם של ימי המלחמה, הפיץ מרכז צא"ח בארץ־הקודש כרוז־עידוד מיוחד בין חיילי צה"ל, ובו נאמר בין היתר:

חיילים! חובה נעימה היא לנו להביא בפניכם את קריאתו של האדמו"ר מליובאוויטש המופנית אל חיילי צה"ל ואל כל ישראל: גדולה היא מצוות תפילין, שנוסף לעצם קיום המצווה, יש בה הסגולה של "שמירה" וכפי שמובא בתלמוד (מנחות מד) כל המניח תפילין מאריך ימים שנאמר ה' עליהם יחיו,

הרבנות הראשית לצה"ל סייעה להפצת הכרוז, שנדפס במאה אלף עותקים, בין כל החיילים. שיעור ההיענות החיובית, כפי שכבר הוזכר, היה מאה אחוזים...

מאה אלף בשבועיים הראשונים

בסעודת חג השבועות תשכ"ז, לאחר שחלפו כשבועיים בלבד מאז החל המבצע, אמר חזב"נ הרש"ג לרבי ('המלך במסיבו' חלק א' עמ' קעד), "אומרים שמאה אלף יהודים, כן ירבו, הניחו תפילין בחודש אייר שנה זו, כתוצאה מהתעוררות כ"ק אדמו"ר שליט"א".

הרבי שאל בתמיהה, "רק מאה אלף?!".
הרש"ג הבהיר מיד, "כוונתי היתה לומר שבנוסף לאלה המניחים תפילין

וכדברי רש"י: אותם שנושאים עליהם שם ה' בתפילין – יחיו.

בנוסף לכך הדגיש אדמו"ר שליט"א, שבכוחם של תפילין להפיל פחד על האויבים "נבהלו אלופי אדום" וכו' וכמאמר חז"ל (ברכות ו) וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך – אלו תפילין שבראש. דבר זה נוגע לכל ישראל ויש לעשות הכל כדי להפיץ קיום מצוות הנחת תפילין בכל יום (פרט לשבת ויום טוב).

החיילים שאין באפשרותם להניח תפילין בבוקר, יעשו זאת במשך היום, והשי"ת יחזקם ויעודדם וישמרם מכל רע ויחזרו לבתיהם שלמים ובריאים, ויקוים בנו מה שנאמר (ויקרא כו): ונתתי שלום בארץ גו'; וישבתם לבטח בארצכם.

שר המשטרה חיים ברילב, בהנחת תפילין

מאז ומתמיד, הניחו בתקופה זו מאה אלף יהודים נוספים!...

כדרכו בקודש, הרבי לא הסתפק בקיים, ודרש להרחיב עוד ועוד את מעגל הפעילות. בכ"ו סיון אותה שנה, נשלח מברק בסגנון 'חריף' לסניף צא"ח בירושלים וכך נאמר בו:

הנעשה מצא"ח ואנ"ש דירושלים משהו במבצע תפילין? כמה אנשים מירושלים התעסקו בזה, וכמה שעות הקדישו לזה כולם ביחד! ומטובם להבריק בפרטיות, ושמות המשתתפים – במכתב דחוף. ופשוט הגזמה בעניין כזה אסורה, וד"ל.

בי"ח תמוז תשכ"ז כותב הרב חדקוב, מזכירו של הרבי, אל הרב ישראל לייבוב, יו"ר צא"ח בארץ הקודש:

. . גם נבקש את כת"ר להודיענו עד כמה התרחב המבצע של הנחת תפילין, אשר בטוח יש לנהוג בזה כהולכים ומוסיפים.

בסעודת ליל ב' דחג הסוכות תשכ"ח במחיצת הרבי, נכר ר' טוביה בלוי. הרבי התבטא אודותיו, "הוא עורך מבצע תפילין בכותל, ושם כבר הניחו רבבות יהודים תפילין". והרבי הוסיף והעיר, "בלקוטייתורה' מבוארת המעלה שברבבות"..." (המלך במסיבו' עמ' קצב).

גדולי ישראל מצטרפים

לקריאתו הקדושה של הרבי, הצטרפו גדולי ישראל מכל החוגים – אדמו"רים, גדולי תורה וראשי תנועת המוסר. ביניהם היו האדמו"רים מגור ומויז'ניץ זצוק"ל, הגאון מטשעבין ואחרים; כולם ראו את

ההתעוררות הרוחנית ההמונית שחלה בעם ישראל, ועמדו וקראו לשומעי לקחם ולהמוני בית ישראל לקום ולהצטרף ל'מבצע תפילין', כפי שמתבקש ומתחייב בשעה גורלית זו.

גדולי ישראל חתמו כמה וכמה פעמים על קריאת קודש מיוחדת למען 'מבצע תפילין'. למשל, בחודש מנחם-אב תשכ"ז הופיעה הקריאה דלהלן:

עת לעשות לד'!

אחר הניסים והנפלאות שהתחוללו בחסדי ד' עלינו ויפרקנו מצרינו שביקשו להכחידנו מגוי – היל"ת – וברוך הוא וברוך שמו שהנחילנו ניצחון גדול על אויבינו, וכתוצאה מכך פקד על עמו ישראל גל התעוררות לתשובה ולשמירת תורתנו הקדושה ומצוותיה.

חתימות גדולי ישראל

מצוות תפילין - אשר שתיהן קשורות בצד שמאל (נר חנוכה משמאל הפתח, ותפילין על הזרוע השמאלית), ומטרתן - בירור והעלאת קו ה'שמאל'. בהמשך הדברים הדגיש הרבי שבהוראתו בדבר המשך המבצע במטרה למיגור האויב, אין כל כוונה, חלילה, להפחיד את בני ישראל באימת המלחמה, אלא לעורר אותם ולעודד אותם להכיר שכל הוספה במצוות בכלל ובהנחת תפילין בפרט תחזק את בניישראל בארץ ישראל ובעולם כולו.

(מעניין לציין בקשר לזה, כי בהתוועדות שבת פרשת האזינו תשל"א, קישר הרבי את הנחת תפילין עם תקיעת שופר בצורה מופלאה, וציין אז כי מצד הלהט במבצע תפילין, "מחפש הנני לקשר כל דבר למבצע תפילין. ובכך חיפשתי קישור בין עניין השופר ו'מבצע תפילין'. ה' עוזר וישנו קשר"...)

שנת תשכ"ח עמדה אפוא בסימן של התפשטות 'מבצע תפילין'. אף יום יו"ד בשבט, המוקדש לחיזוק ההתקשרות לנשיא-הדור, יוחד בשנה זו (גם בשיחותיו של הרבי) להדגשת הצורך בהתחזקות 'מבצע תפילין' ובהרחבתו.

התעוררות עליידי אישי ציבור

הרבי, בהתחשבו בהלכי-הרוח ששררו בציבור הרחב באותם ימים, ייחס חשיבות רבה לעובדה שאישי צבא בכירים ייטלו חלק במבצע תפילין ויניחו בעצמם תפילין בפומבי. לאחדים מהם שיגר מכתבים בנידון זה.

בי"ג תשרי תשכ"ח, שיגר הרבי מכתב לאלוף אריאל שרון. העילה לשיגור

נוסף עליך אמר הרבי, שיש חשיבות נוספת בהמשכת המבצע: מכיון שהקב"ה יודע עתידות, והוא למעלה מהזמן - "יהיה הווה ויהיה" כאחד, הרי שהקב"ה הגן על בניישראל בשעת המלחמה, מצד זה ('ועל-דעת' זה) שלאחר-מכן יניחו תפילין עם יהודים. ולכן צריך להשתדל בכל האופנים להניח תפילין עם כמה שיותר יהודים, כדי לפרוע החשבון ולהשלים על ההגנה שכבר היתה לפניכן.

גם בשבועות ובחודשים הבאים הדגיש הרבי שוב ושוב שאין להרפות מהעיסוק במבצע, ואדרבה. לדוגמה, בהתוועדות י"ט כסלו תשכ"ח קרא הרבי להגביר בימי החנוכה הקרבים ובאים את פעילות הזיכוי במצוות תפילין בכל רחבי תבל. ההוראה הועברה מיד באמצעות הטלפון לריכוזי חב"ד ברחבי העולם.

בעקבות דברי הרבי פשטו 'חוליות מבצעים' של חסידי חב"ד על אזורים חדשים בארץ ובעולם, ובהם - בתי רפואה, מושבי זקנים, תחנות מרכזיות של אוטובוסים ועוד, והקימו בהם תחנות קבע להנחת תפילין.

בהתוועדות שבת חנוכה עמד הרבי על הקשר בין מצוות נר חנוכה ובין

מר אריאל שרון (ובכיר נוסף) בהנחת תפילין

סניף צעירי-אגודת-חב"ד בירושלים, בהצעה חדשה:

לו היה בנמצא כרטיסי צילומים מהנחת תפילין עלידי הכותל המערבי, מערת המכפלה וכדומה, ובפרט שיראו כאן אנשים בעלי צורה כגון שרים, שרי צבא וכו', היינו מקבלים כאן בטח הסכמת כמה וכמה מוכרי ספרים אשר כשבאים אליהם נערים שהגיעו למצוות לקנות תפילין, היו נותנים להם בתור מתנה את התמונות הנ"ל. ובטח היה זה עושה רושם על הרבה מהם הזקוקים לחיזוק מיוחד לקיים עליהם הנחת תפילין בכל יום.

ואכן, בהזדמנויות שונות ניתן פרסום לעובדה שאישי צבא בכירים כמו מר אריאל שרון, מר משה דיין, מר עזר וייצמן ואחרים, הניחו תפילין ליד הכותל. כמו-

המכתב היתה הבעת תנחומין לרגל מותו הטרגי של בנו, אך בתחילת המכתב מציין הרבי כי אחת הסיבות שהביאה אותו לכתבת המכתב היא "ההתעוררות הרבה אשר כבודו גרם בלב כמה וכמה מאחינו בני" עלידי הנחת התפילין ליד כותל המערבי, שגם זה זכה לפרסום ומצא הד רחב והכי חיובי בשכבות שונות של העם ובמקומות קרובים וגם רחוקים".

בסיומו של מכתב הניחומין, מאחל הרבי למר שרון:

"ובפעולותיו בהגנה על אה"ק, ארץ אשר עיני ה' אלקיך בה מראשית השנה ועד אחרית שנה, וכן גם בחייו הפרטיים בשמירת הנחת תפילין ומצווה גורת מצווה ימצא ניחומים".

בי"ז אלול תשכ"ה, פנה ראש-המזכירים הרב ר' חמ"א חדקוב להנהלת

מכתב המזכירות המציע ע"ד "גלויות אנשי צבא המניחים תפילין"

Tel. 877-6666 3-4234

Callers: LUBAVITCH NEW YORK

סוכירות

כ"ק ארמור מנחם סגנרד שליט"א שניאורסאהן
ליובאוויטש

SECRETARIAT of RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
the Lubavitcher Rabbi
770 EASTERN PARKWAY * BROOKLYN, N. Y. 11213

ב"ה - י"ג טבת - תש"ב
ברוקלין, נ.י.

לאנאלט מניח עיניך אגודה אב"ר,
ירושלים, ע"א ק"ת ו'
א' עליהם יהיו

שלום וברכה!

לו א"י בנמצא בריטי-צילויים מנחה חללי צ"צ
כחל סגנרבי, מערה אטמלה וברוסה, ובפרט ציראו בן
אנשים בעלי צורה בגון שריים, שרי צבא וכו'. אינו מקבלים
בין בם אטמלה כו"ב מוכרי ספרים אשר כעבאית אליהם נערים
שנתינו למצוה לקנות חללין אינו נזהרים לאם בחור מנחם
או החסונה אן ל'. ובמא א"י זה עושה רושם על ארבה קמ'
חוקקים לחיובק סיודר לקיים עליהם מנחה חללין "בבל יום".

אכל להחליה זו נמוך ברוקא שצירי החסונה אלו
יזיו באוהן יאכי טוב, אן סגד אמונזה חצירי שגוז וזן
סגד ריבוי-אנשים וברוסה.

אשר לכן אנני לאצין לבם לאשתרל לעשוה כנ"ל,
ונאסדר מקומות שונים וכו', ומאנשים שונים, ומאנשה
שגוז ימציאו סכאן.

פולי כראי שחחסונה אלו חייגה ברובנה כדרך אלבוה
כחול וקסום, כנאוג באלבוהים איוצאים לאור ע"י במא סחוסרוא,
ואשר בראשו (בשער) יא"י גם מקום לכתוב למי ששולחים ונזמנים
זו בחור סחג, אכל באוהן אשר יוכלו לאשריר חחסונה אהם
סחגני" כרי לאשתחש בגן בקע חצורך גם בכל אהה לחוד.

ולאחר שנקורה אמרה ירוקע לבם אלא חוכלו בעצמם
לאצק עם ירוקי רבר איך לאביא חרבר, לפועל באוהן אבי סחורר,
וכרי שרושם על מקבלי החסונה יא"י יחור חזק בכרי לאשיב
מריי אירושם.

גא לאוריענו סאנעש בוא.

ב"ה למפרע וברכה כוח"מ

ארב מ.ס.ט. חרקוב

תקתק למרכז צ"א אל אביב.

Handwritten initials: "פולי"

מר עזר וייצמן בהנחת תפילין סמוך לכותל

באמת ["מבצע תפילין"] זהו שם "מוזר" – אלא יש לומר שבשם זה מתבטא העניין כפשוטו: לשוחח עם יהודים אודות יתר קירוב לאביהם שבשמים, לא רק שיהיה "רחמנא ליבא בעי" (שהוא לכשעצמו דבר גדול וכו') אלא שהעניין יבוא לידי ביטוי (ביצוע) בעניין של פועל – ביצוע של מצוות מעשיות (והרי הוקשו כל המצוות כולן למצות תפילין) – במיוחד בנוגע למצות תפילין.

(ביאור נוסף לפעולות זיכוי הרבים כ"מבצע" – ניתן לראות בשיחת שבת פרשת נשא, שיחות קודש תשל"ד ח"ב עמ' 177).

כן, באירועים ציבוריים, כמו התוועדות י"ט כסלו, הנהיגו צעירי חב"ד הענקת זוג תפילין לשרים בממשלת ישראל, כאמצעי להשפעה על הציבור הרחב לנהוג כמו מנהיגיו.

שמו אשר יקראו לו...

בשבת בראשית תשכ"ח התבטא הרבי (שיחות קודש ח"א עמ' 140):

אחד העניינים שנתחדשו זהו עניין הנחת תפילין, ואחריכך העניקו לו את השם "מבצע תפילין".

בהתוועדות י"ט בכסלו באותה שנה (שם עמ' 257), קרא הרבי לנצל את ימי החנוכה וימי ההכנה לקראתם, כדי להגדיל ולהגביר את עניין מבצע תפילין. הרבי הוסיף ואמר:

העניין הראשי הוא מבצע תפילין

המבצע מתקבע ומתרחב

ליד הכותל-המערבי מוקמת תחנה קבועה להנחת תפילין - בתוך שנה - כמיליון הנחות באותה התחנה - דוכנים להנחת תפילין ברחבי הארץ והעולם - מספקים תפילין לכל דורש - מכריזים על מבצעי בדיקת כשרות התפילין

יהדות ומי על-ידי פעילות ארגונית וכדומה - נדרשו להקדיש זמנים מיוחדים להשתתף במבצע תפילין 'בטרחא בגופו בפועל ממש', נוסף על הפעילות השגרתית של כל אחד במקומו".

הנחת תפילין בכותל המערבי

ראש וראשון לזיכוי הרבים היה הכותל המערבי. בעקבות הניצחון הניסי ממלחמת ששת-הימים וכיבוש הכותל

מיד לאחר תום מלחמת ששת-הימים, כאשר הרבי קרא להמשיך לפעול ביתר שאת ב'מבצע תפילין' ולהרחיבו, הדגיש כי גם המארגנים והעסקנים הראשיים צריכים להתעסק בגופם ב'מבצע תפילין'. ואכן, בעיתונות מאותם ימים מסופר כי "כל העסקנים החב"דים העסוקים כל ימות השנה בפעילות הפצת יהדות בתחומים שונים, מי על-ידי עבודת חינוך, מי על-ידי משיכה בעט סופר להסברת

הצעת אדמו"ר שליט"א שאם רק אפשר לסדר אצל הכותל סוכה תמידית להנחת תפילין. . וכדאי להדפיס בפורמט קטן ברכות תפילין וקריאת שמע ולחלקם חינם, וגם למכור שם תפילין בדוקות ובמחיר מינימלי. טוב ונכון אשר תוכלו לחלק שם גם איזה עלון המבאר ומסביר את החשיבות דהנחת תפילין, ועיקר גדול להוסיף שם (ואולי גם בנוסח ה"גל דברכות תפילין) שזה, כמובן, אינו פוטר מלומר ברכות קריאת שמע והתפילה בכלל. . כמובן, טוב שיימצאו שם גם סידורים, תהילים (בפורמט קטן), תניא וכו'. ומוכרח שיימצאו שם כיפות.

המערבי, החלו מאות אלפי יהודים לבוא לפקוד את שריד בית-מקדשנו. במקום זה נתגלתה הנקודה היהודית שבלבם, ורבים ביקשו לתת לה פורקן וביטוי מעשי, אך התקשו לעשות זאת. התברר, שקיום מצוות הנחת תפילין ליד הכותל הוא רעיון ש(כמעט) כל מי שפנו אליו הסכים לקיימו. רבים גילו אחר-כך לפעילי חב"ד, בעליפה ובכתב, כי למרות הלבטים וההססנות, היתה למיקום ההיסטורי חשיבות רבה ומכרעת בהחלטתם הסופית להניח תפילין במקום קדוש זה.

תחילתו של עניין, במברק ששיגרה מזכירות הרבי למרכז צא"ח בארץ הקודש בכ"א סיוון תשכ"ז, ובו נאמר:

בעקבות הצעת הרבי, קיבל עליו סניף צא"ח בירושלים את האחריות להפעיל ברחבת הכותל המערבי תחנה שבה יתקיים 'מבצע תפילין' בקביעות. הארגון דאג להבטיח את המשכיות המבצע באמצעות משמרות קבועות של פעילי חב"ד, הניצבות במקום דרך קבע במשך כל שעות היום, משעת הניץ החמה ועד השקיעה. אלפי יהודים זוכו בהנחת תפילין בתחנה זו מידי יום ביומו.

וכך נאמר בקריאה שפרסם מרכז צא"ח בארץ הקודש לציבור החסידים, בחודש אלול תשכ"ז:

בזמן האחרון פרסמנו את דעת כ"ק אדמו"ר שליט"א - בקשר למאורעות בארץ הקודש - שיש להרבות בזיכוי בניישראל בהנחת תפילין, שבה סגולה מיוחדת להטלת אימה ופחד על אויבינו. בהתאם להוראת כ"ק אדמו"ר שליט"א, אנו עוסקים בהפעלת אנ"ש שיחיו במבצע תפילין, וב"ה עלו ממדי ההתעוררות על כל המשוער.

לאחרונה נתקבל מברק מכ"ק אדמו"ר שליט"א ובו הוראה לסידור הנחת תפילין על-יד הכותל המערבי באופן תמידי. באסיפה כללית שהתקיימה בכפר חב"ד הוחלט שכל אחד יתרום יום עבודה על מנת לנסוע לירושלים למטרה האמורה, וכל מי שאין באפשרותו להקדיש יום עבודה ממשי - יפדה אותו בתמורה של עשרים ל"י לכיסוי ההוצאות. לפי החלטה זו יוצאת אמנם יום קבוצה מכפר חב"ד אל הכותל המערבי. בוודאי ישמח כל אחד מאיתנו להשתתף בפעולה קדושה זו, ומתבקש להודיע

מיד את היום אותו הוא מוכן להקדיש או לשלוח התמורה כנ"ל.

במשך החודשים הבאים מסר "מטה מבצע תפילין" בירושלים כי למרות מאות המתנדבים העובדים במשמרות בתחנה ליד הכותל, עדיין ניכר מחסור חמור בכוח אדם, משום שגם אם יפעלו עשרה אנשים בכל משמרת, תהיינה ידיהם של המתנדבים עמוסות עבודה...

מסתבר שהעומס הקשה לא רק על הפעילים אלא גם על ה...תפילין עצמן! במכתב ששיגרה מזכירות הרבי ביום יו"ד תמוז תשכ"ט לצא"ח, מדובר על "הצורך לפקח ביותר על כשרות התפילין שמניחים עם הבאים לכותל המערבי, ובשאר המקומות הקבועים לזה, ובפרט אשר התפילין הפשוטות קשה לתקן". בהמשך לכך עולה שם ההצעה "להשתדל להשיג תפילין [מעורר בהמות] גסות, אשר נוסף על שאר המעלות, אינם מתקלקלים כליכך הבתים מחום השמש וכו' בהיותן מונחות תחת כיפת השמים".

(מעניין לציין, כי בשנת תשמ"ז סיפר הרבי על אשה שבקרה בכותל המערבי ובראותה איך מתנהל 'מבצע תפילין' שם - גמלה בליבה ההחלטה לתרום ספרייה שלימה לחב"ד.)

מבצע תפילין' מתרחב

במקביל לפעילות ברחבת הכותל, החלו צעירי חב"ד בארץ הקודש להפעיל צוותים מיוחדים להנחת תפילין במקומות מרכזיים. תחנות הרכבת והרכבות עצמן, התחנות המרכזיות של האוטובוסים ברחבי הערים, נמלי התעופה, השווקים והיכרות המרכזיות בערי ישראל, מחנות

'תחנות ניידות' להנחת תפילין. אפילו ב'טיימס סקוור' בניו יורק, ליבה של העיר ההומה, הוצבה תחנה כזו, מתוך הכרה בנשמה החבויה בכל יהודי, גם זה המטייל ב'טיימס סקוור'... בחוצות הערים החלו לנוע כלי-רכב שעל גביהם נתלו כרוזת המזמינות כל יהודי להיכנס לרכב ולסייע לעם היושב בציון באמצעות הנחת תפילין. בתי חב"ד ברחבי העולם פרסמו בעיתונות המקומית קריאה לציבור לקיים את מצוות תפילין.

הנה דוגמה לאחת המודעות שפורסמה בעיתוני הארץ בכותרת - "השעה קוראת לך":

השעה הגדולה והגורלית הנוכחית, בה אנו נתונים, קוראת לכל אחד מאחינו

הצבא ובתי הרפואה, תחנות משטרה ובתי-אבות - כל אלה היו מעתה ליעדים מועדפים לפעילות 'מבצע תפילין'.

חיילי צה"ל, והנוסעים ברכבות בכלל, כבר הורגלו להיענות בחפץ לב לפנייתם של חסידי חב"ד המציעים להם להניח תפילין תוך כדי נסיעה. החסידים, מצידם, הורגלו לצרף לאמתחתם זוג תפילין כל אימת שהם נוסעים ברכב ציבורי כלשהו, כדי לנצל את זמן הנסיעה לזיכוי הרבים במצוות תפילין. אחרים, שמתפרנסים למחייתם כעובדים במפעל או במוסד ציבורי גדול, סיגלו לעצמם את המנהג לזכות את עשרות או מאות עובדי המפעל בהנחת תפילין יום-יומית.

ולא רק בארץ. במקומות שונים ברחבי העולם הוקמו במקומות ציבוריים

בניישראל לכל חוגיהם ושכבותיהם.
לכל אחד – תפקידו!

יהודי! מצוות תפילין היא המצווה הגדולה שבזכותה ניצחנו את אויבינו ואשר עליה נאמר, "כל המניח תפילין מאריך ימים". עליידי שתניח תפילין יום יום, תטה שכם למשימות הבטחוניות הכבדות של עמנו וארצנו!

שומר מצוות! חובת השעה דורשת ממך: 1. להשפיע על אחים לקיום מצוות תפילין יום יום. 2. לדאוג שהתפילין שלך יהיו כשרות (מסור אותן בהקדם לבדיקה ולתיקון).

בני נוער דתיים! נצלו את המרץ וההתלהבות, בהם ניחנתם, למשימה הגדולה של שכנוע וזיכוי יהודים בקיום מצוות תפילין.

תלמיד ישיבה! אחריותך לגאולת הפרט וגאולת הכלל מחייבת אותך להקדיש משעותיך היקרות יום יום לתפקיד הנעלה של 'מבצע תפילין'. היאחזו ברגעים הגדולים וטול חלק פעיל בזיכוי הרבים.

בחודש אלול תשכ"ז פרסם מרכז צא"ח בארץ-הקודש כרוז נוסף אודות המבצע, בו נאמר בין היתר:

כל בניישראל נקראים לקיים ולזכות את הרבים במצוות הנחת תפילין, ועליידי כך לסייע במאבק שבו אנו נתונים. נכיר ונדע את אחריותנו בשעה זו ונעשה הכל כדי שעם ישראל יצא ממאבק זה שנכפה עלינו, כשידו על העליונה. וזה בזכות התפילין הנקראים 'פאר' והמהוים את כתר הישועה שבראש כל בן ישראל...

הצטרפו לאלפים ורבבות שקיבלו על עצמם לקיים מצוות הנחת תפילין מאז קריאתו של האדמו"ר מליובאוויטש ותבוא עליכם ברכת ה'.

אחים! התעטרו בתפילין ובזכות זה נזכה בקרוב לכתר הישועה.

הנתונים המגיעים למטה מבצע תפילין של צעירי חב"ד מלמדים, כי בכסלו תשכ"ח הגיע מספר מניחי התפילין ליד הכותל המערבי בלבד לשישים ריבוא, וכי לאחר שחלפה קצת יותר משנה לקיום המבצע, הגיע מספר מניחי התפילין ליד רחבת הכותל המערבי בלבד לכמיליון (!) באותה תקופה, הממוצע היומי של מספר מניחי התפילין ליד הכותל הוא: שלושת-אלפי איש.

לא להסתפק בהישגי העבר

כידוע, הרבי תובע מכל מי שרק שיין, ומקהל החסידים בייחוד – להיות חדורים במימרא "מי שיש לו מנה רוצה מאתיים" ולא להסתפק בהישגי העבר, בכל הקשור לענייני רוחניות. כך הוסיף הרבי וכתב בריבוי מכתבים לאנ"ש, גם כאלו שעסקו בעניינים אישיים, "בטח משתתף (וישתתף ביתר שאת) במבצע תפילין". וכך כותב הרבי בכ"ב בטבת תשכ"ט לחברי המועצה הדתית בעיר רמלה, דברי התעוררות להמשך המבצע (לקוטי שיחות' כרך טז עמ' 500):

בנועם ובקורת-רוח מיוחדת קיבלתי מכתבם מיום ה' לחודש זה מבשר טוב בנוגע מבצע תפילין והצלחתו בעירם אשר בארצנו הק' ת"ו עליידי משיח צדקנו במהרה בימינו. ובודאי לא יסתפקו בהישגים עד עתה ויוסיפו במבצע האמור

ובדומה לו בהחזקת מצוות תורתנו הק' תורת חיים (כולל הפירוש הוראה בחיים, חיי היום-יום בעולמנו זה).

ויהי רצון שמהם יראו וגם יעשו ערי ומושבות בני-ישראל בכל מקום שהם, ועל-אחת-כמה: וכמה ערי ארצנו הקדושה, ובפרט אשר בני-ישראל בכל מקום שהם הרי הם – כסגנון חכמינו ז"ל – כבשה אחת בין שבעים זאבים, אלא שהוי' צלך על יד ימינך מגן ומחסה, ועוד יתרה מזה אשר בסגנון הכתוב – נפל פחד היהודים עליהם, עד אשר וישבתם לבטח בארצכם ונתתי שלום בארץ ושכבתם ואין מחירי גו' וחרב לא תעבור בארצכם, שפירשו חכמינו ז"ל אפילו חרב של שלום.

והרי זוהי סגולה מיוחדת דמצוות תפילין, וככתוב (והועתק גם בסיום מכתבם) וראו כל עמי הארץ כי שם הוי' נקרא עליך ויראו ממך, ותניא – אלו תפילין שבראש. ויהי רצון שיקויים גם הדיוק בלשון חכמינו ז"ל האמור, שפירשו אדמו"ר הזקן בעל התניא והשלחן ערוך מייסד שיטת חב"ד . . שתכלית עניין התפילין ושלמותו הוא שיהיה הכתוב בתפילין שעל הראש (ועל היד) – גם בראש.

והשם יתברך יצליחם לנהל העיר וענייניה כפי הוראות התורה ומצוותיה, תורת חיים וחי בהם, ולזכות גם אחרים, עיירות ומושבות, בזה, ואין לך השפעה גדולה יותר מאשר דוגמא חיה.

דומה שמכתב זה משקף את גישתו הכללית של הרבי בשיחות-קדשו בשנת תשכ"ט בעניין 'מבצע תפילין', בדבר הצורך לחזק ולהרחיב את המבצע.

בעקבות הדברים פרסמה הנהלת צא"ח בארץ-הקודש 'קול-קורא' לציבור הרחב, בו מתבקש הציבור לחזק ולהפיץ את מצוות תפילין בין אחינו בני-ישראל:

(א) על כל מניח תפילין לקיים את המצווה על כל פרטי הלכותיה והידוריה, לבדוק את התפילין כפי ההלכה הפסוקה בשולחן-ערוך, ואם אפשר – לבדוק אותן כל שנה (עפ"י המכילתא סוף פ' בא).

(ב) להפיץ ולהרחיב בכל האמצעים האפשריים את המצווה בין בני ישראל, לעורר ולשכנע יהודים לקיים את המצווה כראוי, ובמיוחד בין "אנשי המלחמה", קרוביהם וידידיהם: להסביר להם את משמעותה העצומה של המצווה.

הקריאה הופצה במודעות-רחוב, בעיתונות הכללית ובדרכים נוספות. בד בבד, תוגבר 'מבצע תפילין' בכל התחומים והמחלקות במידה ניכרת. הורחבו משמרות המתנדבים במבצע והוקמו תחנות חדשות להנחת תפילין. חוליות חדשות התחילו לבקר בקביעות במחנות צה"ל. כמו-כן, בכמה ממוסדות חב"ד בארץ-הקודש הוחלט שהתלמידים יתחילו לפעול במידה רבה יותר, בשעות הפנאי שלהם, להשתתפות ב'מבצע תפילין'.

הפעולה והפעילים

ההתרחבות שחלה בפעילות, התבטאה גם באיכות ובכמות השעות שמוקדשות למבצע. בהתוועדות שבת פרשת-זישלח תשכ"ח, סיפר הרבי:

שמעתי סיפור מאדם שהיה עד ראייה למעשה. ישנו אברך הנוסע "מארצך וממולדתך ומבית אביך" אל

אלו שאינם שייכים בפועל – מאיזה טעם שיהיה – לשוחח עם יהודי אודות הנחת תפילין, עליהם להשפיע בכל היכולת שלהם לפחות על אחרים שהם יגבירו את ההשתדלות ויילכו לשוחח כו', או באמצעות ממונם...

ועוד התייחסות מעניינת של הרבי, העוסקת במזכי הרבים ובתועלת שתצמח להם עצמם מכך (שבת בראשית תשכ"ח, ראה לעיל ושם עמ' 148):

כפי שנוכחו בפועל הרי לא זו בלבד שפעלו עם הזולת – אותו יהודי שהניח תפילין – אלא גם עם עצמם: אותם שהשתדלו ב'מצצע תפילין', קיבלו יחס אחר ל'יהודי', יחס שונה לגמרי (למעלותא) ל'מצוות תפילין'. כל זה בראותם את השמחה אצל היהודי המניח תפילין אם בפעם הראשונה, או אחרי הפסק זמן רב – וכפי שאכן הגיעו לכאן מכתבים וידיעות מאלה שהשתתפו בפעולה זו.

ומעשה באחד השלוחים, שהתאונן לפני הרבי כי הוא חושש שמקום שליחותו יגרום לו 'ירידה' רוחנית. ענה לו הרבי (על יסוד האמור בלקו"ת שסיוע ליהודי פועל חיזוק של "אלף פעמים ככה"), "אם אדם מניח תפילין ליהודי ואחר כך מניח תפילין בעצמו – והרי נדרשת התבוננות לפני הנחת התפילין – אזי, אם נדרשות לשם כך אלף שעות, אלף דקות, נפעל העניין בדקה אחת" ('היכל מנחם' חלק א עמ' רכב).

בהתוועדות שבת פרשת'משפטים תשל"א, ביאר הרבי (כדרכו בקודש באותם ימים) את הפרק התשיעי באגרת' התשובה, שם מקדים אדמו"ר הזקן את המידות לשכל, שתחילה יש להקדים את

הכותל המערבי ו'נצלה' כמה שעות בשמש, ופועל במסירות'נפש שמא יצליח להשפיע על יהודי שיניח תפילין. ולמעשה, הוא אכן השפיע על אותו היהודי...

האברך שנסע לכותל המערבי איננו מקבל מדליה ולא כבוד, ואין ממנים אותו ל'נשיא כבוד'. הוא עוזב את ביתו... נוסע במסירות'נפש, וכאשר הוא שב הביתה, אשתו טוענת כלפיו, "מדוע דווקא אתה? הרי בירושלים, לא הרחק מהכותל, נמצאים רבנים, ראשי'ישיבות, שוחטים ומוהלים ובחורי ישיבות. מדוע עליך לנסוע מהקצה השני של ארץ'ישראל, רק כדי להשפיע על יהודי אחד להניח תפילין? מוטב שתישאר בביתך ותחנך את ילדיך בדרך התורה!". אך הוא איננו מתחשב בכל הטענות הללו ונוסע מביתו במסירות'נפש!...

ומבצעיו ברצון קיבלו...

ואכן, זו ההוראה שהסיק הרבי בהתוועדות שבת פרשת'נצבים'וילך תשל"ג:

כאשר תובעים מיהודי שיניח תפילין, עלול הוא לחשוב – די לבצע עניין זה במעשה גרידא, להניח תפילין בפועל, אך אין הוא מחוייב להיות להוט בכך; אומרים [לו], לא! דרוש 'ומלכותו ברצון קיבלו עליהם'. לא די בקיום מצוות המלך מתוך קבלת'עול ללא חיות – אלא להיפך: כל הרצון, והתענוג צריך להיות מונח בקיום מצוות המלך.

בהתוועדות י"ט בכסלו תשכ"ח (שיחות'קודש עמ' 257) מציע הרבי לאלו שנבצר מהם לפעול במבצע בעצמם:

שלו באמצע היום ויילך לעסוק ב'מבצע תפילין', אלא שבמקום שעות המנוחה או קריאת עיתון, ילכו לזכות יהודים במצוות הנחת תפילין (ומובן שקל וחומר לגבי אברכי הכוללים).

ובמיוחד הזהיר הרבי בנוגע לגיונו של מלך, תלמידיהתמימים – שלא יעסקו בפעילות המבצע, אלא בשעותיהם הפנויות. כך למשל הורה הרבי בכ"ז ניסן תש"ל, לקבוצת תמימים שנכנסו אל הקודש לפני שובם לארה"ק (שיחות-קודש ח"ב עמ' 119):

לפועל בנוגע למבצע תפילין שם – אך ורק בזמנים ובאופנים שלא יגעו לגמרי (כליל) בהתמדה ושקידה וכל עניני הישיבה, שזהו ענינם ("לכל לראש") העיקרי.

"עשה לי טובה"...

בהתוועדות שבת פרשת-במדבר תשמ"ב (התוועדויות ח"ג עמ' 1054) התייחס הרבי לשאלה מעניינת, המתעוררת מפעם לפעם אצל העוסקים בזיכוי הרבים: האם מותר וראוי לגשת ליהודי ולומר לו "עשה לי טובה (אישית)" וקיים מצווה פלונית?

ובכן, הרבי משיב על כך דברים ברורים, ומתייחס למצוות תפילין במיוחד:

יכול הוא לפנות אל הזולת ולבקש ממנו שיעשה לו טובה ויקיים מצווה מעשית, כדי שהוא (המשפיע) יוכל לקבל את התורה ב"זמן מתן תורתנו".

והרי רואים בפועל שיש יהודים כאלה שאין דרך אחרת לפעול עליהם שיקיימו מצווה מעשית – אלא עלידי הסברה

הנ"ל, שעלידייזה עושים הם 'טובה' ליהודי שמבקש מהם לעשות זאת!

הוא אמנם מסתכל עליו (על המשפיע מבקש הבקשה) בתור אדם שלא-מן-המניין, "פתי יאמין לכל דבר", אבל מאידך – חייבים להתחשב גם עם 'פתי', ולכן כאשר מבקש הוא שיעשו לו 'טובה' ויקיימו מצווה מעשית, או ילמדו פסוק בתורה וכיוצא בזה, באמרו שזהו ענין הנוגע לחיינו ממש – כי הוא מאמין שהתורה היא חיינו (וניכר עליו שהוא אכן מתכוון לכך ברצינות, בלי כל חשבונות אחרים) – ודאי מצריכים למלא את מבוקשו ולעשות לו 'טובה' זו!

ואף-על-פי שקיום מצווה באופן האמור, הרי זה "שלא לשמה" – הרי סוף-כל-סוף למעשה קיים את המצוה (דהנחת תפילין, וכיוצא בזה) בפועל ממש, והמעשה הוא העיקר!.. וגם יקבל שכר על קיום המצווה...

זהירות מ"הכשר"

בשבת פרשת חוקת ז' בתמוז תשמ"ג (התוועדויות ח"ג עמ' 1703) למד הרבי מדברי הזוהר הוראה מיוחדת בנוגע ל"מבצע תפילין":

כאשר יוצאים ל"חוצה" ופועלים על יהודי לקיים מצווה אחת – הנחת תפילין, וכיוצא בזה בשאר עניני ה'מבצעים' ואחרי-כך נפרדים ממנו בברכה ובאופן של חיבה כו' – צריכים להיזהר שהדבר לא יתפרש כ'הכשר' על כללות הנהגתו של יהודי זה בנוגע לכל שאר עניניו. כלומר, מה שנפרדים ממנו בדברי ברכה – אין זה מורה שמשכימים עם אופן הנהגתו, אלא צריכים להדגיש לו שאין להסתפק בקיום

כך תוארו הדברים בעטו של עיתונאי
לא-חב"ד, בשנת תשכ"ט:

יום שישי בצהריים, התחנה המרכזית
בתל-אביב. השמש יוקדת בעוז, עשרות
אנשים חולפים על פניך כל דקה ואצים
לדרכם. אך בהתקרבתך ל"תחנה" של
צעירי חב"ד, תחוש שהנך בעולם אחר,
אולי נקלעת ל"כותל"... ואולי לבית-
כנסת ארעי. חייל חמוש ב"עוזי" עומד
מוכתר בתפילין וקורא מתוך טופס
מיוחד "שמע ישראל". לידו תייר גבה-
קומה ממקסיקו שזהו לו שלושים וחמש
שנה שלא הניח תפילין, בא ארצה לביקור
ו"נתפס" עלידי חוליית צעירי-חב"ד,
תלמידי הישיבה. השלישי הינו צעיר
מרוקני מדימונה שמספר לך בהתנצלות
כי בצבא "התקלקל" קצת, אבל מעתה
ימשיך להניח תפילין בכל יום. הרביעי –
קיבוצניק, יליד הארץ מגבעת ברנר, שזו
לו הנחת התפילין הראשונה בחייו...

תלמידי הישיבה מספרים כי גם בקור
ובגשמים העזים מוצאים הבחורים פינת
סתר ותמיד נמצאים מאות יהודים
שנאותים להפשיל את שרוולם השמאלי
ולהתעטר בתפילין. גם בימי הקיץ
הלוהטים ובימי שרב, נוסעים ה'תמימים'
לעבודת הקודש ושום קושי אינו מרתיע
אותם. לדבריהם, הם שואבים את העוז
והמרץ לפעילות מתוך מכתביו של כ"ק
האדמו"ר שליט"א, המבקש לדעת
בפרוטרוט על הנעשה בשטח זה, ומידי
פעם מוסיף לעודד ולהמריץ בתנופה
כבירה. פעם אמר הרבי לאחד מהנכנסים
אל הקודש-פנימה, "שניים וחצי מליון
יהודים ניצלו ממוות בארץ הקודש –
שניים וחצי מליון צריכים להיתוסף
לציבור מניחי התפילין"...

מצווה אחת בלבד, עשר מצוות, וכיוצא
בזה, מכיון שצריכים לקיים את כל ענייני
התורה ומצוותיה בכל פרטיהם, אלא
שלעת עתה מתחילים עמו בקיום מצווה
אחת, וכיוצא בזה.

אלא שעניין זה גופא (שמראים לו
העדר שביעת רצון וחס שלילי לפרטי
הנהגתו שאינם על-פי התורה ומצוותיה)
צריך להיעשות ב"יד שמאל" דווקא,
יד כהה, כדי שלא לדחותו, שלא ירצה
לקיים תורה ומצוות חס ושלום, ולכן
מדגישים "שמאל דוחה וימין מקרבת",
היינו, שהדחייה היא ביד שמאל בלבד,
ואילו הקירוב – קו החסד – הוא ביד ימין
דווקא.

תחושה של עולם אחר ...

בהתאם להנחיות האמורות שהגיעו
מהרבי, החלו תלמידי ישיבות 'תומכי
תמימים' להירתם למבצע במלוא
המסירות. 'איגוד תלמידי הישיבות'
העמיד עצמו לרשות 'מבצע תפילין',
והתלמידים החלו לנצל את שעות הפנאי
שלהם לזיכוי יהודים בהנחת תפילין.
בימי שישי אחר הצהריים החלו לצאת
בהמוניהם ל'מבצע תפילין', בתחנות
שונות ברחבי הארץ.

דו"חות על הפעילות ותוצאותיה
נשלחו לרבי, והעידודים הרבים שהגיעו
גרמו להם להגביר פי כמה וכמה את
המאמץ בפעילותם. גם תלמידי בית-
הספר למלאכה בכפר חב"ד גויסו
ל'מבצע', ואפילו תלמידי ישיבות לא-
חב"דיות שונות נענו ברצון לבקשת
'את'ה' והצטרפו למבצע בהתלהבות.

אגוד תלמידי הישיבות

תחת הנהלת המזכירות של ב"ק אדמו"ר שליט"א מליובאוויטש

ת.ד. 9 כפר-חבי"ד

ב"א ש"ס אלר ב' תשד"ט

לכבוד אג"ש שיחור

בכפר חב"ד

שלום וברכה:

בודאי ידוע לכבודו, כי העוסקים ב"מבצע תפילין" בקנה מידה רחב ובאופן מעודד הינם תלמידי ישיבת מוסנזי תמימים. מספר המניחים מדי שבוע נע בסביבות האלפיים:

בשך זמן, נפסלו - טחטת השימוש הרב - מספר גדול של זוגות תפילין שהיו ברשותנו, יגוחרנו בחוסר תפילין - חיילים בלי נשק - וברור שבאופן כזה אין כל אפשרות להחזיק את התחנות הקיימות לזמן משוער, וכ"כ וק"ו שאין כל אפשרות להגדיל את מספר התחנות אע"פ שמעד כה אדם, אפשר להוסיף עוד כו"כ תחנות בבת-ספר, מחנות צבא וכד'.

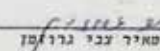

את ההוצאות השוטפות מקבלים אנו מהנהלת צ"ח הארצית, אך עבור קניית תפילין בדיקה ותקינים אין לנו כל מקור כספי.

לכן מבקשים אנו שכל מי עושה באפשרותו יתרום סך קטנים ח"י (3,600 שקל למד שאין באפשרותו בתשלום אחד יכול לשלם בטוח תשלומים וכל המרבה הרי זה משובח.) - כדי שנוכל לרכוש תפילין למפעם כראוי ולהפעיל את מבצע תפילין לפי כל האמצעים העומדים לרשותנו.

בזמנים הקרובים יבקרו אי"ה תלמידי התמימים, נציגי ארגון "מבצע תפילין" בבתי התושבים, ולבטח יקבלום בסבר פנים יפות וכ"א ייענה ביד פתוחה ונדבחה. רשימת התורמים תשלח אי"ה לכ"ק אדמו"ר שליט"א.

וע"ז נגרום נח"ר לכ"ק אדמו"ר שליט"א, ובזכות "מבצע תפילין" יתקיים הכתוב "וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו פסך", ונזכה לנאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו בקרוב טעם

אמנם ידוע שמצב הכלכלי הקשה כיום אבל ב"ה מבצע תפילין גדל וחזק ואנו זקוקים לזוגות תפילין נוספים.

		
הרב ש"ח נוססיק	הרב שאיר בני גורן	הרב יעקב כ"ץ
ארגון מבצע תפילין	התאגדות תלמידי הישיבות	הרב ש.ז. גופרן
שע"י אגוד תלמידי הישיבות	המסמך הרב מנחם מענדל פוטרס	
ת.ד. 9 כפר חבי"ד		

תרומת זוג תפילין (או תמורתו) למטרת זיכוי יהודים במצווה זו. תוך זמן קצר תרמו נשי ישראל מאות זוגות תפילין, כהצעת הרבי.

על חשיבותה של תרומה ל'מבצע תפילין', מתבטא הרבי באיגרת שנכתבה ביידיש (אגרות-קודש חכ"ה עמ' לג - תרגום חופשי):

נדבתכם לצדקה נתקבלה, ובוודאי ניתנה בשמחה ובטוב לבב, דבר המגדיל עוד את [ערך] המצווה... וחלק למבצע תפילין אשר כפי המסופר בגמרא, כאשר

נשים ב'מבצע תפילין'

בהתוועדות ו' תשרי תשכ"ח, סיפר הרבי שהגיעו אליו פניות בדבר קיפוח חלקן של הנשים ב'מבצע תפילין'. בתגובה לכך נשא שיחה שבה ביאר כי מבחינה הלכתית הנשים מחוייבות בתפילין, אלא שלמעשה, הגברים מוציאים אותן ידי חובה. בסיכום הדברים הבהיר הרבי, שגם לנשים יש אפשרות ליטול חלק ב'מבצע תפילין' - הן יכולות לתרום לצדקה עבור 'מבצע תפילין'. הרבי הציע שכל אשה תממש את חלקה במצוות תפילין על-ידי

יהודי לובש תפילין הדבר 'משתקף' בתפילין של הקב"ה, היכן שהפרשיות מדברות בשבחן של ישראל ובכך מושפעות ברכות מיוחדות וסגולות ליהודים...

במכתבו ל"תלמידות המסיימות" מיום ער"ח תמוז תשל"ד, מעורר הרבי אודות השתתפותן ב"חמשת המבצעים הידועים", ומבהיר:

ואף-על-פי שמצוות תפילין וכיוצא בה נשים פטורות מעשייתן בפועל, הרי גם במבצעים אלו יכולות, זאת אומרת מחויבות, לקחת חלק חשוב על-ידי עזרתן בזה בכמה אופנים לגברים המחויבים בהן בפועל.

מחלקות חדשות במטה

במשך הזמן, הפעילות במסגרת המבצע מתרחבת, ומקיפה תחומים נוספים. ההשתתפות של הציבור הכללי ב'מבצע תפילין' התבטאה בהצטרפותם לפעילות המבצע עצמו, בבדיקת כשרות התפילין שלהם עצמם וכן בסיוע כספי למבצע תפילין המתנהל על-ידי צעירי חב"ד. מרכז צא"ח פתח מרכזים מיוחדים לבדיקת תפילין במחיר מוזל, במיוחד למחוסרי אמצעים. ואגב, רבים מזוגות התפילין שנמסרו לבדיקה נמצאו פסולים... מאות אלפי זוגות אחרים הוגהו ותוקנו, ויהודים רבים זכו מעתה להניח תפילין מהודרות כהלכה. במשך השנה הראשונה לקיום המבצע, נבדקו כארבעים אלף זוגות.

מרכז צא"ח נטל על עצמו לספק תפילין כשרות לכל דורש, ולמי שאין בידיו אמצעים לרכישת תפילין, הובטח

שיסופקו לו תפילין כשרות, חינם אין כסף. במשך הזמן הוקמו בערים שונות מרכזים מיוחדים לאספקת תפילין לציבור הרחב. במשך שלוש השנים הראשונות למבצע סיפק מרכז צא"ח בארץ הקודש למעלה מעשרת-אלפי זוגות תפילין לציבור הרחב. כעשרים אלף זוגות נוספים נמכרו במחירים מוזלים למחוסרי אמצעים וליהודים מתקרבים. בערים שונות חתמו צעירי חב"ד הסכמים לשיתוף פעולה עם המועצות הדתיות המקומיות, ולפיהן יחולקו הוצאות בבדיקת התפילין ותיקונן בין שני הצדדים.

כמו-כן מרכז צא"ח הדפיס והפיץ חומר הסברה רב בנושא מצוות תפילין, חשיבות קיומה ופרטי הלכותיה, בשפות רבות. צעירי חב"ד הפיצו גם דבוקיות שניתנות להצמדה לחלונות כלי-הרכב, הקוראות לציבור להניח תפילין, "חובתך אל תשכח - כל יום תפילין הנח"; "בחזית, בעורף ובכל מקום - הנח תפילין כל יום".

רעיון נוסף שהחל להתממש באותם ימים, היה חגיגות ברי-מצווה משותפות לכיתות שלימות של נערים בבתי-ספר ממלכתיים, כאשר צעירי חב"ד מכינים את הנערים במשך חודשים ארוכים לקראת כניסתם למצוות, באמצעות שיעורים, הרצאות ולימוד הלכות תפילין במסגרת "מכוני ברי-מצווה".

כך גם לגבי הרצאות של פעילי חב"ד בבתי-ספר תיכוניים ממלכתיים. הפעילים התחילו לשלבם ב'מבצע תפילין' וכשההרצאות מתקיימות בשעות הערב, הם מציעים לתלמידים שיקבלו על עצמם להניח תפילין בקביעות - לרכוש תפילין במחיר מוזל.

מזכירות

כ"ק ארמור מנחם מענדל שליט"א שניאורסאהן

ליובאוויטש

SECRETARIAT of RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
the Lubavitcher Rabbi

ב"ה, י"ב אלול תשכ"ז
ברוקלין, נ"י.

הרה"ח הג"ח א"א נו"נ קוסק בצ"צ וכו'
סוה' ישראל שי'

שלום וברכה!

מאשרים אנו בחוזה קבלה מכתביו סכ"ו סנ"א
וב' אלול.

ח"ח על שיתוף עם הריגאים מלגנים, ובמה
ימשיך בזה כמדובר וכו'.

ברבר יתומי המלחמה, אין להסתפק בעולות כלליות
אלא לרזן על כל כרטיס וכרטיס לחוד, ולהשתל בעורה כאו"א
כפי הנראה, לנכון ואשר (וכפי הנקודות הכלליים הרשומות
בהצעתנו סכ"ר).

בשאלה אם תהוצא למחירים סינימלים בעד החשילין
היא גם לאקא שקוראמבשם "קרוכים", וראי הדבר שהחובה
להקל אח קיום הסעוד לכל מקומים בזה, ובפרט לאח שבלי
תנח"ה יש להסתפק אם חל"ל יניח החשילין, ובפרט יש להסתפק בזה
בנוגע למשרדים וד"ר.

אשר לכן יש להשתל ולהתחוק ולהתאמץ בכל
האפשרות להרבות מספר מניחי החשילין ועד שכאו"א סמ"ש שהגיעו
כבר לגיל בר סעוד יהיו מניחי החשילין.

בברכה כוח"ס

ח"ח
הרב ח.ס.א. הרקוב

צעירי אגודת חב"ד

סיניף כפר הביד

ב"ה, ג' י"ג, חשוון תשכ"ס

בשמות או תלמיד

לכבוד

מנהל בתי"ס היסודי

שלום וברכה,

בעקבות פניות המספר בחי ספר, החלטנו על מבצע "הכרת
התפילין", להמיריים מגיל 13 ומעלה.

מבצע זה יכלול הרצאה, הדרכת החשילין וסרטון על הסגנת
המנימי וזאת מכתב התפילין.

באם כבודו מעוניין בזה, אנא מחוב לנו מה התאריך הרצוי
לכם. אנו נוכל להופיע בשעות 5-3 אח"צ.

בברכה

המזכירות

כל זאת בארץ־הקודש עצמה. נוסף על־כך, נטלו על עצמם הפעילים בארץ־הקודש לסייע גם לפעילות 'מבצע תפילין' ברחבי העולם. בחורף תשכ"ח פנו סניפי חב"ד ברחבי העולם למרכז צא"ח בארץ בבקשה לקבל זוגות תפילין לפעילות ה'מבצע'. ואכן, מאות זוגות תפילין נשלחו לאנגליה, לאיטליה, לברזיל, להולנד, לצרפת ולמדינות נוספות.

במדינות שונות בעולם הוכרו על 'שבוע תפילין', שקדם לו מסע פרסום מקיף בעיתונות המקומית, ושבמהלכו פעלו שליחי הרבי בשיתוף עם הרבנים המקומיים להפצה מוגברת של מצוות תפילין, לפעילות הסברה מורחבת על חשיבות המצווה ולבדיקת מאות אלפי זוגות תפילין.

ארגון המבצע לכל מחלקותיו גרם למרכז בארץ־הקודש הוצאות גדולות. כאשר יצא הרבי בשלהי שנת תשכ"ט בקריאה להרחיב את מסגרת הפעילות במבצע, התברר שהמשך הפעילות נקלע לקשיים תקציביים. באותם ימים יצאו רבני חב"ד בקריאה לציבור החסידים והאוהדים להשתתף ב'מבצע תפילין' גם בממונם. רשימת התורמים פורסמה בהמשכים בחודשים הבאים בעיתון "בכרם חב"ד", ב"שרשרת קרן־המצוות של צעירי־חב"ד" (ראה מסגרת). בין התורמים היו רבים שלא מחסידי חב"ד, שדבר הרבי היה יקר לליבם. גם "מגבית בין כסה לעשור", המוקדשת למפעלי צא"ח בארץ־הקודש, יועדה בשנה זו ל'מבצע תפילין'. כך זכו המוני בית־ישראל להשתתף ב'מבצע תפילין' בגופם וגם בממונם.

"שרשרת התפילין"...

לאחר הכרות הרבי עם 'מבצע תפילין', יזמו חסידי חב"ד את 'שרשרת המצוות' - מערך התרמה שבמסגרתו תרם כל אחד למבצע, כפי יכולתו (בלירות כמובן...), כאשר כל תורם 'מוזמן' חבר לתרום, וכאשר זה תורם - הוא מזמין אחריו חבר נוסף.

מראשוני התורמים היה כמובן נשיא הדור עצמו... כפי שניתן לראות בבטע המצוור, צילום מביטאון "כרם חב"ד" מחודש מנחם אב תשכ"ז, בו מודוח כי הרבי תרם אלף דולר (שהם שלשה אלפים לירות) למען 'מבצע תפילין'.

באותו הקטע מופיעים גם שמות התורמים ב'שרשרת המצוות' לטובת המבצע, מאותו החודש. ברשימה נוספת מוצאים אנו בראש התורמים את האדמו"ר הביתי־ישראל מגור, ואחריו חשובי החסידים.

שרשרת "קרן המצוות" של מבצע תפילין

[רשימה מס' 10]

תרומות שהתקבלו בחודשים אלו תשכ"ח - חשוון תשכ"ט

<p>זוג תפילין ולכות בתו נאדא רבקה בת הינדא מלכה תחי' - זוג תפילין. ר' דב קפלן - 45 ל"י. ר' יצחק מנחם לויס - 41 ל"י. ר' יעקב קרויאט (תרומה שלשית) - 41 ל"י. לעיני ר' משה ולבנקסי ויל' - 41 ל"י. הרב יחזקאל גרוסמן - 41 ל"י. משפ' לרמן ע"י הרבנית ט. סלונים - 35 ל"י. ר' יעקב חורביץ - 30 ל"י. ר' שמאל שניאורסון - 30 ל"י. ר' יצחק וולוסקי - 25 ל"י. ר' יעקב זוהר - 25 ל"י. נבי אהרן זילמן - 27 ל"י. חת' משה גוטמן - 23 ל"י. הרב דוד גולדברג (תרומה רביעית) - 18 ל"י. ר' ראובן בלוך - 18 ל"י. ר' שמאל שור - 18 ל"י. נבי מאירא ליון - 18 ל"י. ע"י הרבי' הרבי' ח"ש סג"ל - 130 ל"י. ע"י ר' מנחם גולדברג - 1.033 ל"י. ע"י ר' ג. סלונים - 549 ל"י. ע"י ר' ד. דויטש - 431 ל"י. ע"י ר' שמואל מנורובסקי - 27 ל"י. ע"י מרת רחל שניאורסון - 85 ל"י. ר' אפרים מול - 12 ל"י. הרבי' ח"ש ד' ליפמן 10 ל"י. הרב ש. גולדברג 10 ל"י. הרב יעקב ארזשטיין 10 ל"י. ר' א. מאיר - 10 ל"י.</p>	<p>הרבי' זכ"ר האדמו"ר מגור שליט"א תרם 100 ל"י למיבצע תפילין. תנאון רבי ברוך טמנון שניאורסון שליט"א מטעם האגוד - 50 ל"י. רבי ש. גולדברג שליט"א מכפר חב"ד - 50 ל"י. הרבי' הרבי' הרשי"ל שוונקין שליט"א - 50 ל"י. הרבי' הרבי' ר' שלמה חיים קסלמן שליט"א - 50 ל"י. הרבי' הרבי' ר' משה אשכנזי - 200 ל"י. הרבי' הרבי' ר' א. דיסקין - 50 ל"י. "חדי" תורה אורי" ע"י הרב מ. ירוסלבסקי - 1.500 ל"י. הרבנית לאה קרטיק - 50 ל"י. ר' מנחם תר - 200 ל"י. הרב משה דולצ'ין, מקסיקו - 50 דולר האחים מלוי, מונטריאל, - 70 ל"י. ר' זלמן שמרלינג - 93 ל"י. נבי שרה שטרן, לעיני' בנה טנן שלמה הי"ד (תרומה שלשית) - 224 ל"י. הרב ח. מ. סייבסל - 50 ל"י. ר' יצחק גרויסמן - 51 ל"י. ר' דב אריה בר'בני - 50 ל"י. ר' אהרן כמרי - 50 ל"י. ר' יעקב יוסף פיטמן - 50 ל"י. ר' שלום מלדמן - 50 ל"י. נבי ט. מונר - 52 ל"י. ר' חיים שרלין - 50 ל"י. ר' אברהם גרויסמן - 50 ל"י. ר' זלמן ופר - 50 ל"י. ר' מאיר ריבנין - 50 ל"י. ר' שמאל על - 50 ל"י.</p>
--	--

כ"ק אדמו"ר שליט"א כיד את מיבצע תפילין של צעאגורח באה"ק בתרומה מיוחדת של אלף דולר (שלושת אלפים ל"ט)

השרשרת נמשכת...

ר' נמלתי קראוס נענה לחומנת הרב ישראל לייבו, ותורם 50 ל"ט ל"ק, המצוות, ומראי: הרב קלמן כהנא, טען שר החתונות, ח"כ ר' יעקב כ"ץ, ר' אברהם ורדיג, ר' יעקב בונג, ר' יחזקאל מנשלסון, ר' ישראל אדלסון, הרב י. מ. אברמוביץ, ח"כ ר' שלמה יעקב גרוס, ר' שלמה זלמן דרוק, הרב יעקב קצנלבונג, ר' יצחק גויס, ר' יצחק הילסטיימר, הרב מאיר שלזינגר – השתלכל בשרשרת, קרן המצוות.

הרב שלמה חזקוני, אב"ד חמד, תורם 26 ל"ט ל"ק, המצוות, ר' יעקב אונגוסיץ נענה לקריאת ר' טוביה בלוי ותורם 50 ל"ט ל"ק, המצוות, וממין את: הרב חיים שלום סניל, הרב שמואל תלפויין, הרב יצחק תלפויין, ר' חיים בן אהרן, ר' זינגר, ר' יחזקאל יוסף פרידמן, ר' משה אהרן וילהלם, ר' אלעזר ערשטיין, ר' ברוך חיימסון ובנו: ר' שמעון, ר' זלמן, ר' יחזקאל ור' נח.

ר' עשיון יצחק תלפויין נענה לחומנת ר' טוביה בלוי ותורם 25 ל"ט ל"ק, המצוות, ר' יוסף פרמן נענה לקריאת ר' אהרן פרידמן ותורם 50 ל"ט ל"ק, המצוות.

ר' יוסף מצרפי נענה לקריאת ר' יצחק נגנבוג ותורם 25 ל"ט ל"ק, המצוות, ר' יחזקאל יובלץ נענה לקריאת ר' טוביה בלוי ותורם 25 ל"ט ל"ק, המצוות, וממין את: ר' נמלתי טולביץ, ר' שמואל יונגלר, ר' יצחק יהודה קובניטסקי, ר' יוסף חיים זונפלד, ר' שלמה אהרן הניג, ר' אברהם חיים שלזינגר, ר' שלמה יוסברג, ר' בני משיח, ר' אברהם ישראל קרושעבסקי ור' שלום זבז וואקל – לתרומה לקרן המצוות.

אל: הרב א"ת דיק, ר' ברוך שנייגער, ר' עמרם בלוי, ר' שמואל שטארק, סו"ן, ר' אשר לעמל כהן, ר' יוסף חיים נבלשטיין, ר' יעקב משה ליפקין, ר' נחום מרגליות – לעשות כמותו.

הרב עזריאל ועלין סלונג, מנהל, כולל ח"י"ד, תורם ל"ק, המצוות, וממין את: הרב ש. ז. גילק, הרב שלמה יוסף זיון, הרב שפרה נחום שנקימן, הרב גרשון חזן, הרב נחום טרנבוק, הרב בני הירש כהן, הרב בנינו, ר' ליב סלונג, ר' משה נוראיה, ר' שמוחה נוראיה, ר' ברוך צ'ינן שטארק, ר' דוד צבי חזן, הרב אליעזר נט, ר' יעקב אהרן סניל, ר' חיים שטרן – לתרומה לקרן המצוות.

הרב נחום גולדסטיין, שמעון צעאגורח באה"ק, נענה לקריאת הרב ישראל לייבו ותורם 50 ל"ט ל"ק, המצוות, וממין את ר' שמואל יובנג, ראש העיר בני ברק, הרב ששה שרייבר, ראש המחלקה הדתית בעיריית בני ברק, ר' לוי זלמטוב טוי"ב, ר' שלמה זונגלר, ר' מנחם מלוב, ר' מרדכי סלונג, ר' יחזקאל אלפרט, ר' זלמן שמרינג – לעשות כמותו.

הרה"ח ר' שלמה חיים קסלמן, שמעון ראשי של ישיבת "תומכי תמי"ם" בכפר ה"ד" תורם 50 ל"ט ל"ק, המצוות.

הרב מאיר ועקנין, אב"ד טבריה, תורם 25 ל"ט ל"ק, המצוות, הרב שניאור חיים גונטיק, מלונג, אוסטריה, תורם 50 ל"ט ל"ק, המצוות.

הרב א. מ. זוכרטורם נענה לקריאת ר' טוביה בלוי ותורם 50 ל"ט ל"ק, המצוות, ר' גרשון ענקין נחן נענה לקריאת ר' טוביה בלוי ותורם 70 ל"ט ל"ק, המצוות, וממין את: הרב אברהם בני כהן, הרב משה אבר, הרב חיים מענדל רוזנברג, ר' מסה מאן, ר' יחזקאל אלכסנדר, ר' יהודה לייב זייטס, ר' מנחם לייב הרצל, ר' דבובר כהן, ר' משה בנאלק וקסלשטיין, ר' יעקב אליעזר מאן – לתרומה לקרן המצוות.

הרב ח. ט. סייטל נענה לחומנת ר' טוביה בלוי ותורם 50 ל"ט ל"ק, המצוות, וממין את הר"ד דוד גולדברג, הרב יוסף רבלין, הרב דנין שטייטש, ר' שמעון אליטוב, ר' משה ט. פיסר, ר' דוד רוטנר, ר' יעקב שטרן – לעשות כמותו.

המפורטים להלן תרמו לקרן המצוות ומממנים:

את ידידות ומכירתם לחוספי חליות בשרשרת:	ר' יושע ליפס	30 ל"ט
ר' דוד שלזונג	25 ל"ט	
ר' בני רביצין	25 ל"ט	
ר' ישראל צבי הכר	20 ל"ט	
ר' שמואל סניל	20 ל"ט	
ר' יודי דניני	20 ל"ט	
הרב נסים כהן	20 ל"ט	
ר' מנחם סודק	20 ל"ט	
ר' ראובן בירנבאום	32 ל"ט	
ר' אבשל לויפר	20 ל"ט	
ר' אברהם דוד גונטיק	20 ל"ט	
ר' בני מילכסקי	20 ל"ט	
הרב אברהם אלקובי	20 ל"ט	
שני זוגות תפילין חדשים		
הח"י שבתי גורדון	18 ל"ט	
ד"ר חנה כהן	25 ל"ט	
ב"ד נקראס	20 ל"ט	

המפורטים להלן תרמו לקרן המצוות ומממנים:	ר' שאול רסקין	50 ל"ט
ר' זובני קובנסון	50 ל"ט	
הרב גולדסטיין	300 ל"ט	
הרב שמש מנחם כ"ץ	100 ל"ט	
הרב חיים שטרן	50 ל"ט	
ר' דב		
ר' מס		
ר' יצק		
ר' יחי		

בנוסף מובא כאן צילום הביטאון, בו מובא מכתבו של שר החוץ דאז מר אבא אבן, ובו הוא תורם סכום כסף עבור 'מבצע תפילין', במסגרת 'שרשרת המצוות'.

"על ניהולו של מבצע זה תבוא עליכם ברכה", כותב אבן במכתבו מל"ח אב תשכ"ז.

האם אחרי הכול עדיין צריך לעסוק בכך? והמענה לכך: **אדרבה ואדרבה** – דווקא עתה צריך לעסוק במבצע תפילין (עוד יותר מלפני כן)! שכן, אז (בתחילת המבצע) היה נדרש בעיקר העניין של "ויראו ממך", ואילו עתה עומדים במצב שצריך להגיע ל"וטרף זרוע אף קדקדך..."

ושוב חזר הרבי על הדברים ביתר הרחבה, במכתב שכתב באותם ימים, לתוספת חיזוק והדגשה (נדפס ב'לקוטי שיחות' חלק ו' עמ' 277):

"וטרף זרוע אף קדקדך"

חלפו שנתיים מתחילת המבצע, והרבי קורא לשוב ולהרחיב את היקף המבצע. כך אמר הרבי בשיחת שבת מברכים החודש מנחם-אב תשכ"ט ("שיחות קודש" עמ' 338):

זהו גם המענה לאלה השואלים: חלפו כבר י"ב חודש, ופעמיים י"ב חודש, שבמהלכם מעוררים בסערה ("משטורעמט") אודות מבצע תפילין.

תפילין, שמדובר בהן זה שנתיים ימים ויותר – בתקפן עומדות גם עתה, ואדרבה ביתר שאת וביתר עז, כי המצב בהווה הוא שזקוקים כעת לא רק לזה אשר "כל עמי הארץ . . יראו ממך" – יראה הבאה עליידי מצוות תפילין – אלא גם – לתוכן ההלכה הידועה – כמו שכתב הרא"ש (הל' קטנות – הל' תפילין סט"ז) וז"ל, "... מפני קיום מצוות תפילין ותיקונן יתקיים באנשי המלחמה וטרף זרוע אף קדקד".

ועליפי האמור מובן גודל המצוה והזכות לפרסם הלכה זו בין כל אנשי המלחמה וקרוביהם וידידיהם וכל בני ישראל – שליט"א – בכל מקום שהם. ויהי רצון אשר בקרוב ממש נזכה בתוככי כל אחינו בני ישראל – לאמור אשר מצב זה היה ביום אתמול, כי ישלוט השלום בעולם ובפרט בארץ הקודש עליה נאמר: ונתתי שלום בארץ, ויוסיפו כל אחד ואחד מבני ישראל בתורה ומצוותיה מתוך שלום השקט ובטח.

ועל של עתה באתי, אשר שאלוני חוות דעתי בקשר עם מבצע תפילין, האם גם עתה צריכה להיות השתדלות מיוחדת בזה ובכל התוקף ובכל החוגים, השתדלות – ובכל הדרכים המתאימות – לחזק קיום מצוות תפילין והפצתה בכל מקום שיד אדם, אתם קרוים אדם, מגעת, אף כי, כמובן, בכל חוג וחוג על פי דרכו הוא, אבל כל הדרכים והגישות יסודתן בהררי קודש, הוא צד השווה שבכל החוגים, בלשון חכמינו ז"ל "אני ישנה (אבל) ולבי ער לעשותם (המצוות) כו' להקב"ה שיגאלני (מן הגלות)", ובפרט מצוות תפילין שהוקשה כל התורה כולה לתפילין, וכאשר ידבר המשתדל בדברים היוצאים מן הלב הנה הובטח "כי כל דבר שיצא מן הלב כנס בלב", וכיון שכל האיברים תלויין בלב, הרי סוף סוף יפעול פעולתו.

והרבי ממשיך ומבהיר:

ודעתי ברורה אשר ההתעוררות והבקשה והדרישה על דבר 'מבצע

מכתב לפעילים בארה"ק, על ההתחזקות במבצע בעבור שנתיים מההכרזה

באב (בהשעות שמותר להניח תפילין) לזכות יהודים במספר גדול הכי אפשרי במצוות הנחת תפילין".

בשבת פרשת בראשית תשל"ה, הדגיש הרבי שוב כי השמירה על הארץ היא בזכות קיום המצוה (שיחות קודש ח"א עמ' 116):

כדי לצאת ידי סדרי הטבע יעמידו צבא עם כלי־נשק, ויניחו עם החיילים תפילין, כדי שעלי־ידי כך ש"שם הוי' נקרא עליך" יקויים גם ה"ויראו ממך", ויזכו בארץ־ישראל רק משום שהקב"ה נותנה.

וכך סיים הרבי את התוועדות שבת פרשת־האזינו תשל"א (שיחות קודש תשל"א ח"א עמ' 31):

ועלי־ידי זה שיהודים מניחים תפילין פועלים ש"הקב"ה מניח תפילין", דבר שיפעול ש"וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך", וגם (אם יש צורך להגיע לכך) "לוטרף זרוע אף קדקד". וזה ימשיך את כל הברכות, עד ל"וזאת הברכה אשר ברך משה איש האלוקים"...

ושבו, כשלוש שנים לאחר התחלת המבצע, כשנדמה היה שההתלהבות אולי פגה מעט, שב הרבי ועורר את החסידים להתחזק ב'מבצע תפילין', ולצד הפעילות עם כוחות הביטחון – להעמיק את הפעילות עם כלל הציבור ('פנים אל פנים', גיליון 563, מיום ל' אדר־א' תש"ל):

"יש להמשיך ולהתמיד ב'מבצע תפילין'. המבצע צריך להקיף גם את הציבור האזרחי. המבצע חייב להיות מלווה בדברי הסברה, על כך שיהדות אמיתית פירושה קיום תורה ומצוות ושבלי קיומן קיימת סכנה מתמדת".

בשיחת שבת פרשת־דברים תש"ל, קרא הרבי לנצל את 'תשעת הימים' לתגבור מבצע תפילין, בהדגישו שלמרות שישנו מצב של 'הפסקת אש', הרי "גם שם זקוקים לסגולת התפילין ד"וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך", כדי לבטל את מחשבתם הרעה של קצתם – בניצול הפסקה ושביתה זו". בסיום הדברים הציע הרבי, "להשתדל במשך ימים אלו, ובפרט ביום התשעה

בטנקים לארצנו..."

תמונה נדירה מלפני עשרות שנים (בשנות ה־40), בה נראים חסידי חב"ד במבצע תפילין על טנק צה"לי, כשצדמם שלט המבשר על "חמשת המבצעים במלוא עוזם - הצטרף אליהם!".

המדובר בתמונה שצולמה לפי בקשת הרבי, בתקופה בה הכריז על חמשת המבצעים הראשונים מתוך העשרה. תמונה נוספת (ברורה יותר) מאותם רגעים, הודפסה בצורה מוגדלת, והופצה ברחבי העולם כולו.

בתצלום נדיר מחדר המזכירות, ניתן להבחין בתמונה האמורה (זו שהופצה), כשהיא מוצגת מאחרי הזכוכית בארון־הספרים.

בחדר המזכירות נראה המזכיר הרב בנימין קליין כשהוא משוחח בטלפון, והרב גרשון בער יעקבסון כשהוא מעיין בכתבי־עת, לצד מר טעלושקין, שהיה רואה החשבונות של המרכז־לענייני חינוך משך שנים רבות.

לא אפסיק לעסוק, ואינני מתפעל!

הטענות והמענות על המבצע

מה בעצם הציק לכל הטוענים, ומה מקור הטענות - שלא כדרכו, הרבי משיב על כל הטענות והתואנות השונות, ומוכיח את החיוב שבמבצע - למה דוקא תפילין? - מה התועלת במעשה בלא כוונה? - מה התועלת בהנחה חד-פעמית? - ועוד ועוד

הרבי הדגיש כי אף-על-פי שאין דרכו להיכנס לוויכוחים, אך כדי שלא להחליש את המשך קיום מבצע קדוש זה ואת הפועלים בו, הוא מוכרח להגיב. ואכן, בשיחת שבת פרשת-בראשית תשכ"ח, השיב הרבי לכל הטענות של כל המקשים למיניהם, אחת לאחת, ולהלן תמצית הדברים (שיחה זו הוגהה ונדפסה בלקוטישיחות ח"ו עמ' 271, ועין שם אריכות ונועם).

זמן קצר לאחר תחילת המבצע, כשנכנס המשפיע ר' ניסן נמנוב ל'יחידות', התבטא באוזניו הרבי, כי כמו בכל עניין חיובי - גם כאן התעורר מיד הצד שכנגד, ה'לעומת זה', והחל לקרר ולהטיל חלישות בהתעוררות הגדולה, וזאת דווקא מצד חוגים שונים במחנה ה'חרדי' שהחלו לעורר קושיות ותואנות, בדפוס ובעל-פה.

על־דרך שהיו בפעם הראשונה - הרי מובן שבימים הסמוכים לזמן מתן־תורה צריכים להתעורר במיוחד בעניין ובחיוב של לימוד התורה. ובמצות תפילין הרי אמרו רז"ל "קיימו מצוות תפילין - ומעלה אני עליכם כאילו אתם יגעים בתורה יומם ולילה", עליכן נבחרה מצוה זו.

רק פעם אחת?

בהמשך עמד הרבי על השאלה, **"מה התועלת בהנחת תפילין בודדת?"**. הרבי השיב תחילה, "אדרבא, עם רבים מבני ישראל ורבות פעמים..." וחזר וציין את דברי הרמב"ם אשר **"צריך** כל אדם שיראה עצמו כו' כאילו חציו זכאי וחציו חייב, וכן כל העולם חציו זכאי וחציו חייב כו'. עשה מצוה **אחת** - הרי הכריע את

למה דוקא תפילין?

תחילה עמד הרבי על השאלה **"מדוע נבחרה דוקא מצות תפילין?"**, והשיב את אשר הדגיש בפירוש מיד עם ההכרזה על המבצע: כיון שבאותה העת, ערב מלחמת ששת־הימים, היה צורך מיוחד בהטלת מורא על עמי הארץ אויבי ישראל, ולמצות תפילין ישנה סגוליות מיוחדת בזה, כדרשת רז"ל "על הפסוק וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך" - הנה לפיכך עורר שוב ושוב על קיום מצוה זו בידי כל אחד ואחד, שהרי **"ערבים כל ישראל"**.

הרבי הוסיף, כי העובדה שהמלחמה התקיימה סמוך לחג השבועות, ובכל שנה ושנה חוזרים כל העניינים וניעורים,

"טועה בדבר משנה", ודינו אין דין כלל (ואף אם רבים ומומחים אומרים כך)...

לתפילין צריך נקיות

הרבי הוסיף ועמד על טיעון נוסף, לפיו "אסור להשתדל עם החופשים שיניחו תפילין, כיון שנצרך לזה גוף נקי ומחשבה נקיה". הרבי השיב שאין מקום לסבור שדוקא בעת שמציעים ליהודי להניח תפילין - יהרהר הוא בענינים שליליים. ובפרט שהאיסור להניח תפילין במצב זה, הוא רק אם ודאי שהמניח יהרהר בעבירה, אך אין מקום לשלול את המצוה מספק בלבד. ומה גם שהנחת התפילין היא חידוש לאדם כזה, וטבע האדם שתהיה מחשבתו תקועה בחידוש ומתפעלת ממנו, ולא תתפזר לדברים אחרים, כך שאין לחשוש שיהרהר בשלילה.

הרבי הביא עליכך את דברי הסמ"ג ("ספר מצוות גדול" לרבינו משה מקוצי מבעלי התוספות), אשר "אין לך רשע

עצמו ואת כל העולם כולו לכף זכות וגרם לו ולהם תשועה והצלה". ומי שמקבל עליו את פסקי דין הרמב"ם בזה - הרי ודאי ישתדל באופן המתאים, לפעולה האחת המכריעה את כל העולם כולו לכף זכות וגורמת תשועה והצלה.

וכאן הוסיף הרבי טעם עיקרי: בגמרא (ר"ה י"ז ע"א) נאמרו דברים נוראיים על אודות "קרקפתא (ראש) דלא מנח תפילין". ועם היות שיש מפרשים הסוברים שזה נאמר על שעבר עליו יום ללא הנחת תפילין - הרי ישנו **פסקי דין** ברור מהרמב"ם (ופוסקים נוספים), שהמדובר הוא על אדם שלא הניח תפילין **מעודו**. וממילא, בפעולת הנחה אחת ויחידה - יוצא הוא מגדר 'קרקפתא'!

הרבי הוסיף אשר בפרט על-פי המשנה, "מצוה גוררת מצוה" - הרי ודאי שמפעולת הנחה בודדת יוסיף המניח בתורה ומצוות. והמערער על כך הריהו

שלא יהא ראוי לתפילין, כשם שלכולם מותר לאחוז בספר-תורה בתפילה, משום שלשעת התפילה יכולים כולם להתנהג בטהרה. ובכן, "היימצא מי שיאסור על יהודי הרוצה בכך, לאחוז בספר-תורה?"...

הרבי הוסיף כי לענייננו נוגע ביותר פסק-דינו של הסמ"ג, משום "מעשה רב" שעשה, ובעצמו הלך ודרש והוכיח "בגליות ישראל", "בספרד ובשאר ארצות" לפני יהודים כאלו, שרק בזכות דבריו קבלו עליהם מצות תפילין, מזוה וציצית. (הסמ"ג עוד מוסיף בכתבו, אשר "יותר חפץ הקב"ה באדם רשע שיניח תפילין, מאדם צדיק. ועיקר תפילין נצטוו להיות זכרון לרשעים וליישרם לדרך טובה כו"). אך הרבי ציין כי לא חפץ להזכיר זאת, כמוגם את כל דברי הסמ"ג, משום שבזמננו הרי רובם ככולם של הרחוקים לעת-עתה מתורה ומצוות - הם בסוג וגדר 'תינוק שנשבה' ולא רשעים...)

מעשה ללא כוונה

לאחר מכן התעכב הרבי על השאלה, אשר "בדברי הפוסקים איתא ש'אם אינו יודע הכוונה, נמצא התפילין במוח ובזרוע כמו אבנים ח"ו. ומה הענין להניח עם מי שאינו יודע הכוונה?". על כך ביאר הרבי, כי ודאי הדבר וברור, שאם האדם התכוון לקיים מצוה במעשהו - הרי יצא חובתו, גם כשאינו כל תכני המצוה (ואינו דומי למי ששיחק בשופר בראש-השנה, ופלט ממנו קולות, שאז הרי כלל לא התכוון לכלום במעשהו).

וגבי לשון הפוסקים, שאם אינו מכוון, הרי התפילין הם לו כאבנים ח"ו - המדובר הוא **להרגשתו של המניח**, שכיון שאינו יודע טעם המצוה, הרי לא הבין

ולא חש את ענין המעשה. אך ודאי שאין כוונת הפוסקים לומר, שיהודי כזה אינו מחויב במצות תפילין, וודאי ודאי ששכרו רב, כי מצוה הוא עושה.

הרבי המשיך והביא את פסק רבינו הזקן (שמקורו במג"א), אשר במקרה לחומרא - אומרים "מצות אינן צריכות כוונה". דהיינו, שגם אם היתה ידיעה ברורה שהמניח לא מתכוין אף את כוונת המצוה הכללית, "לצאת ידי חובה" - הרי היה חיוב להחמיר ולהתעסק איתו ולהשתדל שיניח, רק על צד הספק.

יראו ויעשו...

בסיום הענין סיכם הרבי ואמר, כי אלו הם המענות על הטענות, אך מעבר לכך - הרי כל המניעות והעיכובים על הפעילות במבצע הם מצד חששות שונים, ואי אפשר לדחות מצות-עשה של תורה, "הוכח תוכיח את עמיתך", שכל אחד מחויב בה (ואף מאה פעמים באיש אחד) - רק בשל החששות והספקות השונים.

הרבי האריך לבאר את חובת ההוכחה והערבות ההדדית בעם ישראל, וסיים, "ויהי רצון אשר מהם יראו וכן יעשו רבים וגם שלמים, אשר כאו"א ישתתף במבצע תפילין, ובכל פעם שעוד אחד מבני יניח תפילין יכריע עי"ז את כל העולם כולו לכף זכות, ויקרב קץ גלותינו ויחיש גאולתנו .. גאולה האמיתית והשלימה, על ידי משיח צדקנו, בקרוב ממש"...

המקור לכל הטענות

בהתוועדות י"א ניסן תשמ"ג, הסביר הרבי מהיכן, בעצם, נובעות כל הטענות:

וכללות עניין זה – מיוסדים הם על המבואר בכ"מ [בכמה מקומות], ומהם:

פס"ד מפורש ברמב"ם גופא בהל' ע"ז (פי"א הי"ב בסופה) דמותר. ובנדוד [ובנידון דידן] מפורש שם הל' תשובה (פי"ה בסופה) – שזהו חיוב. ולא עוד אלא שמי שאינו מנצל אפשריות זו ככל הדרוש עובר על מ"ע מה"ת [מצוות עשה מן התורה] דהוכח תוכיח גו', ונתפס בעון אלו שלא הביאם להמעשה דהנחת תפילין (הל' דעות פ"ו ה"ו). וראה באריכות בפהמ"ש [בפירושו המשניות] ר"פ [ריש פרק] חלק. ושם ד"מזרזין אותם (שלא השיגו האמת עד שיהיו כמו אברהם אבינו ע"ה) ע"ז (שיעשו המצווה מפני שכרה) ומחזקים כוותם". ועוד וג"ז עיקר: בכל יום ופעם שמניח תפילין מברך עליהן עובר לעשייתן אשר קדשנו במצוותיו וציונו כו' ועי"ז הרי ברור (ולא רק דאמרינן כן) דעושה לשעה אלא שמתכוון אף להנאת עצמו, והרי זה צד גמור בדבר זה (פסחים ה, ב וברש"י ותוס' שם).

וממש"כ הרמב"ם במזוזה, הרי שם "בטלו המצווה" (ומש"כ והוסיף "אלא שעשו כו'" – עכצ"ל שזה בא לשופרי דמילתא. ומש"כ בכס"מ שם – הוא לתרץ מש"כ הרמב"ם כאלו הוא כו'). ועוד להעיר: ברמב"ם במזוזה – המדובר בעושה המצווה ובנדוד"ד – ע"ד המשתדל שאחר יניח תפילין. ואכמ"ל בכ"ז.

לצאת מגדר "קרקפתא"

בהתוועדות י"א ניסן תשמ"ג התייחס הרבי לטענה, מה התועלת בהנחת תפילין חד-פעמית. הרבי התבטא, כי "רק 'עם הארץ' יכול לשאול שאלה כזו:

אלה שטוענים טענה הנ"ל, זקוקים לטענה זו כדי להרגיע את המצפון שלהם: מכיוון שגם הם יודעים מה קורה בעולם, כיצד העולם כולו זע ומזדעזע כו', וגם הם יודעים אודות דברי הרמב"ם שעל-ידי "מצווה אחת" אפשר להכריע את העולם כולו לכף זכות ולפעול ישועה והצלה, אם-כן, מתעורר הצורך לפעול על יהודי שיקיים אפילו מצווה אחת, שהרי זהו עניין הכרוך בפיקוח-נפשות כו', שאז צריך לעשות את כל ההשתדלות, אפילו על ספק וספק-ספיקא בלבד... ולכן, כדי להרגיע את מצפונם עליך שהם אינם מוצאים לנכון לעסוק ב"מבצעים", הם מחפשים שאלות וטענות...

לא קמיעות וסגולות

בסעודת יום ב' דחג השבועות תשכ"ח, סיפר הרבי כי משהו כתב לו מכתב בסגנון נחרץ ("אָ שְׁאַרְפֵּן בְּרִיף"), ובו הוא מקשה: כיצד מקשר הרבי את הנחת התפילין לעניין השמירה על ביטחונם של בני-ישראל, בשעה שהרמב"ם כותב שאין לקבוע מזוזה בתור קמיע למטרת שמירה?

הרבי אמר שבהתוועדות שתתקיים בערב הוא ידבר עליך, ואף לימד זכות על היהודי ששאל את השאלה. לאחר החג כתב לו הרבי מענה מפורט (נדפס גם ב'לקוטי-שיחות' ח"ו עמ' 276 ואילך – ראה צילום), וזה לשונו:

להערתו בנוגע ל'מבצע תפילין' ממש"כ [ממה שכתב] הרמב"ם ע"ד 'על-דבר] השמירה דמזוזה (פ"ה ה"ד) – הנה פנייתי בזה לכל מי שיש בידו לעשות בזה (ואפילו בגדר ספק (ראה שבת נוה, א))

ב) מכיוון ש"אכשור דרא" (בתמי") –
לכן דווקא בדור זה חיוני עניין זה, כמשל
הידוע של אדמו"ר הזקן לרבי פינחס
מקוריץ, שמבזבזים כל העניינים עד
אפילו את האבן הטובה שבכתר המלך
– הכל שמא יפעלו הדברים שבו המלך
יהיה עומד וחי וקיים.

שלא לשמה' או 'לשמו ולשמה'

טענה נוספת שנשמעה היתה, כי
יש המניחים תפילין עם יהודים רק כדי
שיצלמו אותם ויפרסמו את תמונתם. אף
לתואנת-שווא זו התייחס הרבי ואמר: הרי
זהו פסק-דין מפורש, "לעולם יעסוק אדם
בתורה ומצוות שלא לשמה", תוך הבטחה
"שמתוך שלא לשמה יבוא לשמה".

וכאן הפנה הרבי דברים חריפים כלפי
אותם טוענים:

**אתה סבור שהשני עושה זאת 'שלא
לשמה', אבל הרי אתה פועל רק 'לשמו
ולשמה'. ובכן, ארוז את חפצך, קנה
כרטיס וסע לכותל המערבי... הכרז כי אין
רצונך לזכות בפרסום בעיתון ואינך רוצה
להיות 'נשיא הכבוד'. עמוד בכותל והנח
תפילין עם יהודי נוסף. אם 'מבצע תפילין'
אינו מוצא חן בעיניך, בחר לך מצווה
אחרת ועסוק בה... אבל עשה משהו!
למעשה, אתה יושב באמריקה ומצנן את
התלהבותם של יהודים מלהניח תפילין.
כאשר יש לך ספק בלבד, שמא תצליח
להשפיע על מישהו שלא יניח תפילין,
אתה נוקט מיד לחומרא...**

אמונה במבחן

דברי הרבי כי "מאמין אני באמונה
שלמה בנוגע לסגולת מצוות תפילין
בפרט לאנשי צבא" – מקבלים הבהרה

כל מי שלמד מסכת ראשי-השנה יודע
ש"קרקפתא דלא מנח תפילין" יש לו דין
מיוחד כו' (ר"ה י"ה, א). ופסק-דין ברור
ברמב"ם (הל' תשובה פ"ג ה"ה) דקאי
על מי ש"לא הניח תפילין מעולם". ומזה
מובן גודל העילוי דהנחת תפילין אפילו
באופן חד-פעמי בלבד – מכיון שעלידי
זה יוצא הוא מהכלל ד"קרקפתא דלא
מנח תפילין", ועלידי זה פועלים שתהיה
לו שייכות לחיי העולם הבא, שאינם
מוגבלים (כחיי עולם הזה) – אם בגבורות
שמונים שנה, עד "והיו ימי מאה ועשרים
שנה"), אלא חיים נצחיים.

כלומר: נוסף לזה שפעולתה של כל
מצווה נצחית היא – "יחוד זה למעלה
הוא נצחי לעולם ועד" (תניא פכ"ה),
ישנו עניין מיוחד בפעולה דהנחת תפילין
אפילו באופן חד פעמי – שעלידי זה יוצא
מהגדר ד"קרקפתא דלא מנח תפילין",
ונעשה שייך לחיי עולם הבא!

אכשור דרא?

כאשר באים בטענה על "יפוצו
מעיינותיך חוצה" או על 'מבצע תפילין'
– אמר הרבי בהתוועדות שבת פרשת
האזינו תשל"א (שיחות-קודש תשל"א
ח"א עמ' 30) – אם העניין כלי-כך חשוב,
ובו תלויה ביאת המשיח וכו', למה לא היו
צריכים לו בדורות הקודמים? והמענה על
כך – בשניים:

א) על פי דברי רש"י "דבר אחד לדור
ולא שני דברים לדור", שכן "יפתח בדורו
כשמואל בדורו". אמנם קודם לכן לא היה
עניין זה, וכאשר מגיע דור חדש – דרושה
הנהגה זו.

נאמר באופן ברור ש"והיה אם שמוע תשמעו וגו'" - אזי "ואכלת ושבעת"; ולפני כן מפורטות שם כל הברכות וכו' כולל שאם חסיושלום באופן הפכי - אזי הפוך, ועלידי "שמוע תשמעו" הרי "למען ירבו ימיכם וימי בניכם על האדמה וגו'" - בארץ ישראל - והוא מאמין בכך. ואילו כאשר הדברים עומדים למבחן, בפועל ממש, ואומרים לו שהתפילין מסייעות בסואץ - דברים אלו, סבור הוא, אין להם מקום בשכל... ומי שאומר כן - טוען הוא - ביטו עליו כעל מי שאינו מן היישוב וכו'...

הטוענים לא פעלו מאומה

בחורף תשכ"ח הופיעו החוגים המקנטרים וטענה חדשה בניהם: מאחר שכל חשיבותו של 'מבצע תפילין' היא כהגנה בשעת המלחמה, הרי שכעת, לאחר סיום המלחמה, אין עוד עניין להמשיך במבצע.

בהתוועדות שבת פרשת מטות ומסעי תש"ל. הדברים מרתקים ומאלפים:

רב אחד אמר לי, שלא אכריז עליך שמבצע תפילין מסייע לחיילים בתעלת-סואץ, משום שעניין זה אינו מתקבל בשכל, וכי מה הקשר בין הנחת תפילין וההצלחה בחזית?

- כאשר אשוחח עם יהודי שיניח תפילין משום שכן ציווה ה', הוא לא יאזין, משום שיאמר שאדם המסוגל לומר שתפילין יסייעו בסואץ איננו מן היישוב ואין מה לשמוע לדבריו -

הלה מודע לתכסיסי מלחמה שכדי לנצח בהם זקוקים לנשק גשמי וכו' וכו', אך תפילין לא ראה. אותו רב הוא יהודי מאמין ולמד את הנאמר במסכת ברכות ובחגיגה על הפסוק "וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך" - אלו תפילין שבראש וכו'; בעצמו קורא קריאת-שמע פעמיים בכל יום, ושם

מבצע תפילין על גדות התעלה

עולים של המלחמה הגיו ראו את מימי התעלה המולחים תורו מים בשלוח חאים. חודאנים מהנשפה על שתי גדותיהם.

בשנת הקודם שלטום אחים: וחירות - צולמס"ח האחרים. המסירות לך את מקום המפגש במרחק של כ-150 מטר בלבד. במצאת המסירות המעדות המב"ד דעות באופק הקרוב מסתרפת קמטרת בת שחום שקט כאן ו" אספר לשמות ומבנה שפיקה ר' מתוחה פוזרת בכל האוויר.

המורה, תנסימו את הראשים ותהינו את כובע המורה! נכנסנו לשטחי השוים לאיטליה המעיינת ו" כי אומר לנו הנחה הצעיר, אבי שמו, הוא עצמי מרכז את כל חרשיו ברורה ומעוררת, ונעקף עיניו בכביש המושבע, המתנשק במחירות תחת ירשיות תחלה"ב. חזאלים עצמו סגור ומסוגל מכל צידה, רק הדרך צר נשאר מול עיני הנחה. מעניין אין מנחה ואנו רואים פיסתירוקי סקונת למהרה.

מאת ה. יוסף

שחיים לראות אורה המעורר י" ירד כבר נשס"ד לאחר טיום בא בקרס ולעודם הם סיואים. מבצע תפילין התנדב את אוחנו: מה נשפע ב... ואין: האם: מהם להראות לי את הנחן, אנו

חייל מקיים מצוות הנחת תפילין בלב סיני, לידו - חב"דניק שירד לתעלה לזכות את החיילים במצוה.

קודם לכן, ברך מאלוצרים חולטים אנו על בני משה"המרים רחמישאלות דיונית'חל רקיה ו" חוב בשליון שקבות ועקבות י" אין להם סוף. בדווים הישנים ובערים עומדים במולו הכביש ונעקים את החול התעצבר על נשפה. בזיו טורד מרהיר את נמלו בקשבות עדר שיוה המעורות ר' הוואוהוה חתר אתר צמחי"המברר הדלים עבריו כ-140 ק"מ החר' לוח העצבים נותרו מאחוריהם. בעזרה, את מקיסם הפמל ביצות מלחה שבנעמיה בחלקן יובשו מלידי חוליהונגהת של גדול. טיחים ירוקים וירועים נמוכי קומה מכבצים מה רום.

סירישה של תפילינתירד

הגני מסילום את תפילת'הירדק, התנדבנו למחז'השגנו... ותחזיר רנו לנלו"ם כאן במקום זה. בי שפת הרוף לשגז'הכעדים מכלי לוח בלים אלו שבשפות אמהית, ותצילנו מכל כל אויב וארוב". כאמור, כל מלה נאמרת כמיונה ובהשפעה מיוחדת.

...אנו בנסמרת'י מבידי הנחה, אגני הסממסום. ירעב בין בני הנחשים כד שיכול הגני להציל דרך החרד הער' שנונית פתוח עיר השרשים נקשרה בגלית אלי בכל חודגנה ואיממה רחובותיה שוממים וירוקים נשפש חיה. בליה

קטע מעיתון "הצופה", המתאר את 'מבצע תפילין' שערך ר' יוסף הרטמן בומן "מלחמת ההתשה" החמה, על גדות תעלת סואץ, בעת ששרת במילואים..

– [הקושיא מעיקרא תמוזה 1] לכאורה צריכה להיות הקושיא באה מאלו שיגעו וביותר במבצע תפילין בעת המלחמה ובמילא שאלתם – האפשר עתה לנוח קצת בזה, ובאה מאלו שאז לא פעלו מאומה בזה ולא בשאר התרי"ג מצוות.

2) ומבואר שברכת ה' (ופסק'דין בית' דין שלמעלה) באה על יסוד המעשים טובים שעתידיים לעשות ולא רק מפני המעשים טובים שבעבר. ובני ישראל המאמינים – מאמינים גם כן שהנהגת

הרבי ענה על הטענה בתשובה פשוטה וברורה (נדפסה ב'לקוטישיחות' חט"ז עמ' 500):

אבל, 1) צבא השונאים עומדים על גבולם מכל הרוחות הכן כו' היה לא תהיה, ורק היראה מעכבת, וד"ל.

2) הסכנה דמצפון תפתח גו' ר"ל – גדלה יותר מאז ובהרבה, אלא שאינו עניין להפחיד את בני ישראל שליט"א – כי אם לעוררם ולעודדם אשר הכל תלוי בתשובה ומעשים טובים שביד כאו"א – ובפרט מצווה המטלת יראה ופחד וכו'.

אומות־העולם למטה תלויה בהנהגת השר שלהם למעלה והוא העיקר ובה נוגע פסק־דין שלמעלה ופועל]...

גם בשיחת שבת פרשת־וישלח תשכ"ח ('שיחות־קודש' עמ' 188) התייחס הרבי לבעלי הטענות למיניהם, וקבע כי "מה שבעיקר הציק להם היתה העובדה שליובאוויטש פועלת בזה". ובאשר לטענה שרק ליובאוויטש סבורה שיש לצאת במבצע תפילין, השיב הרבי, "יעיינו בבקשה במודעה אודות מבצע תפילין, שעליה חתמו ראשי רבני תנועת המוסר, ראשי ישיבות ואף מועצות גדולי התורה – שיניחו תפילין עם יהודים".

עם זאת, הדגיש הרבי כי למעשה, רואים שבפועל אכן ליובאוויטש היא הפועלת בזה. "כאשר רואים מישהו מניח תפילין עם הזולת, יודעים מיד שזהו ליובאוויטשער". זאת למרות ש"כל עניין זה אינו קשור (דווקא) בליובאוויטש, ואין זה חידוש שלה; "הוכח תוכיח וגו'" הינה מצוות עשה מן התורה ועל־דרך־ זה "ואהבת לרעך כמוך" ו"לא תשנא את אחיך בלבבך". ומצינו גם שהסמ"ג נהג כך, כפי שהוא מעיד על עצמו שסובב בעיירות שבהן דרו בני־ישראל והשפיע עליהם שיניחו תפילין, גם על כאלה שמעולם לא הניחו – הוא התמסר אליהם, היה מעורר אותם גם בדבר טלית וציצית והיה מקרב אותם".

וכך כותב הסמ"ג בספרו, "ויהי אחר ארבע אלפים ותשע מאות ותשעים וחמש שנים לבריאת עולם, היתה סיבה מן השמים להוכיח, ובשנת תתקצ"ו הייתי בספרד להוכיחם ואימץ הקב"ה זרועותי . . ועשו תשובות גדולות, וקיבלו אלפים

ורבבות מצוות תפילין, מזוהות וציצית, וכן בשאר ארצות הייתי אחר כך, ונתקבלו דברי בכל המקומות".

גם ב'יחידות' מב' סיון תשכ"ח התבטא הרבי אודות הנחת תפילין עם הזולת כי "זהו דין בשולחן־ערוך, שכל יהודי מחוייב בכך".

נסעו ל'מבצע תפילין' ונרגמו

בהתוועדות י"ט כסלו תשל"ז ('שיחות־קודש' תשל"ז חלק א' עמ' 327) התייחס הרבי למאורע שאירע באותם ימים, כאשר קבוצת בחורי ישיבה נסעו ב"טנק מבצעים" לפעול ב'מבצע תפילין' ועוד, ונרגמו באבנים בידי אנשים מחוג 'חרדי' ידוע. הרבי תיאר את מצב העולם כשיבוא משיח, כשכל אחד יבוא "ותלמודו בידו", וכך אמר:

אפשר לתאר כיצד ייראו אז הדברים: קודשא־ברוך־הוא ופמלייתו יישבו ויאמרו לאותם יהודים כי עליהם להמשיך ולעסוק לפניו באותם עניינים שבהם עסקו לפני ביאת המשיח. הוא יצווה עליהם (על המנגדים) להביא את כל כתבי הפלסתר, את ה"קול־קורא'ס" והכרוזים וכו' ולחזור על כך בקול רם (שהרי כשמשיח צדקנו יבוא, לא ייעשו דברים בסתר).

ומן העבר השני יעמידו את הבחורים הנוסעים לעורר את פושעי ישראל להניח תפילין (וזורקים עליהם אבנים, ולמרות זאת, אין הם נרתעים וממשיכים בפעולותיהם), וימשיכו ויאמרו (הבחורים העוסקים במבצעים): שמע נא, קודשא־ברוך־הוא! שמא יש בידך

רשע ואנו נשתדל שיניח תפילין, יברך, ללבש ציצית, ישמור שבת וכו'.

יבחר במצווה אחרת...

בהתוועדות שבת פרשת-בראשית תשכ"ח (שיחות-קודש עמ' 142) התייחס הרבי לשאלה - מדוע מכל תרי"ג המצוות החליט לבחור דווקא במצוות התפילין. בראשית דבריו השיב הרבי לגופו של עניין, בהקדימו (שם עמ' 140):

"ישנם השואלים קושיות על כך, אך הרי אין דרכי להיכנס בוויכוחים ובמיוחד שיש צורך לבחון האם אותם מקשים עושים כן מפני שרצונם בחיפוש האמת, או משום שדרכם היא שכאשר משהו אומר כך, יש לומר להיפך ולאחר מכן

לבוא ולשאול על מנת לקנטר... אבל ישנו מיעוט שרצונם לידע את העניין כפי שהוא על-פי אמת, ולכן נבאר זאת".

בהמשך חזר הרבי ואמר עוד (שם עמ' 146):

"כל עניין הדיבורים איננו כדי להיכנס בוויכוחים, משום שאינני יודע אם רצונם בתשובה או בשאלה... אך כיוון שקיבלתי מכתב מיהודי המתגורר בירושלים (והיהודי התאמץ להוציא, כמדומני, ארבעים אגורות כדי לשגר אלי את המכתב) והינו יהודי השומע לדברי חכמים, רצונו לקבל ממני ביאור בכתב ואז ישקול בדעתו שמא יצטרף הוא להמתעסקים בעניין זה..."

מכתב הרבי לאחת שכתבה כי בכדי לפעול במבצעים יש להמנות על חסידי חב"ד...

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn N.Y. 11213
493-9250

תחום מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש
770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין, נ.י.

נ"ה, כ"י אלול תשס"ו
ברוקלין, נ.י.
ברכה ושלום

אשר הבני קבלה הפ"ג שלה מיום כ"ט חנ"א,
ובצע רצון יקרא על ציון כ"ק מו"ח אדמו"ר
זצוקלה"ה נב"מ זי"ע.

בתמהון גדול קראתי במכתבה, אשר נכזי
לדבר ולהספיע על יהודים שיאכלו נשר, ישמרו
שבת ניהו תפילין וכו' - צריך להיות מליובאוויטש
והנ"ד.

והרי מצוה מפורשת בתורת משה - ואהבת לרעך
כמוך (וכלל גדול היא בתורה), לפני שוור לא חתן
מכשול ועוד ועוד.

ברכה ונתינת
טובה

ולא להנ"ל. יבחר אפוא הלה מצווה אחת
משאר תרי"ב המצוות, יפעל בכך ותבוא
עליהם ברכה.

יהודים מחפשים דרכים כיצד
להתקרב להקב"ה. יודעים הם שהנהגתם
ביום האתמול בטלה כעפרא דארעא ויש
לסייע בידם.. העובדה שהלה החסיר יום
בהנחת תפילין – היא משום שלעת-עתה
אין מי שיבוא ויביא לו תפילין.

התפילין כמתקנות העולם

והנה נימוק עקרוני נוסף שנתן הרבי,
לבחירה במצוות התפילין דווקא:

בהתועדות י"ט בכסלו תשכ"ח
(שיחות'קודש עמ' 210) הביא את דברי
הרבי הרש"ב לבנו הרבי הרי"צ (שסיפר

"לפועל הלא יושב בביתו"

הרבי השיב על גוף השאלה, ואחר-כך
התייחס בחדות לשואלים על-מנת לקנטר:

מדוע – שואלים הם – "דווקא
תפילין". אדרבה, מענדל שניאורסון
עוסק בעניין תפילין, יבחר פלוני-בן-פלוני
מצווה אחרת מתרי"ב מצוות. לבריאות!
לפועל, יושב הלה בביתו ואינו פועל
מאומה, אך בא בטרוניא מדוע בחרו
במצוות תפילין משאר המצוות.

ברוך השם שלמרות שהלה נמצא
בקירוב מקום ליהודים בירושלים
שעוסקים ב'מבצע תפילין' – הם נמצאים
בריוחוק מקום מהמקום בו אני נמצא,
והקשר ביני ובינם הוא באמצעות
הרבי מכתבים, ועם זאת – מצייתים הם לי

על דברי הרבי האמצעי לרבי הצמח־צדק, מה ששמע מרבינו הזקן, דברים ששמע מהרב המגיד), אשר "גם מי שהוא רק חסיד מלידה – יכול גם־כן להחיות מתים. כשמניחים תפילין – הראש בריא והלב בריא, וכן בכל איברי הגוף. אם רחמנא־ליצלן לא מניחים תפילין – נהיה הראש, רחמנא־ליצלן חולה, והיד כו' וכן בכל האיברים, עד שרחמנא־ליצלן נופלים לגמרי כו".

הרבי הסביר שבעצם, כל אחד יכול לעשות בעלי־תשובה, אם רק עוסק בכך במסירת־נפש, בתמימות ובחסידות. על־אחת־כמה־זכמה מי שכוחותיו הם תוצאה של יגיעה עצמית, שאז מעניקים לו סיוע רב ועצום מלמעלה. את אהבתו מראה המלך לבעל התשובה עוד יותר מאשר לצדיק גמור, והמלך מודה למי שעסק בקירובו של בנו, במיוחד אם היה רחוק ממנו עשרות שנים. ורגש הכרת הטובה כלפי מחזירו של בנו הוא גדול וכל משאלותיו מתגשמות.

כאן המשיך הרבי וביאר את הקשר שבין עשיית בעלי־תשובה להנחת תפילין: תופעת ההידרדרות שהולכת ומתגברת לאחרונה בקרב בני הנוער (רחמנא־ליצלן) – מקורן בהעדר איזון בין המוח והלב, שכן בעוד השכל מבין שהתנהגות שאינה כדבעי (גזילה או גניבה, היפך הצדק והיושר) איננה משתלמת לא ברוחניות ואף לא בגשמיות, לא בזה ולא בבא (אף אם יצליח ולא יתפס וייענש) – הרי כאשר הלב אינו משועבד למוח, אין השכל וההגיון גוברים, והאדם הולך אחר שרירות לבו. וכמאמר חז"ל, "אין אדם עובר עבירה אלא אם כן נכנס בו רוח שטות".

ולכן תשובה מתחילה בהנחת תפילין: הטפת מוסר לאדם הנדרש להיטיב

דרכיו – נתקלת בהתנגדות שכלית (שאינן הדברים מכוונים אליו וכיוצא בזה), ואזי לא זו בלבד שאין המוח שליט על הלב אלא הלב ממשיך להיות שליט על המוח (שקיעתו בתאוות 'משחדת' אותו ושכלו מתגייס למציאת נתיבים ודרכים להשיג תאוות לבו). בהנחת תפילין של יד – מבטחים את הלב, שכן היד מסמלת את כוח המעשה כנגד הלב – הרגש והתאוה שבלב, וקשירתו ברצועה של קדושה. וכדי שהעניין יהיה בשלימות יש להניח גם תפילין של ראש, קשירתו ושעבוד השכל שבראש, שיצעד בדרך ששכל הישר מוליכו.

מעלים את הבהמה

מידי פעם הגיעו לשולחן הרבי שאלות וקושיות שבהן נתקלו הפעילים ב'מבצע תפילין'. כך למשל, משיב הרבי בחודש טבת תשכ"ח (אגרות־קודש חכ"ה עמ' פג):

" .. בתמהון גדול קראתי מכתבו טעמו דפלוני: הקושי בהנחת תפילין שאסור לאדם לפגוע בבעלי־חיים – דמהי השייכות לנידון־דידן?! – שהרי התפילין נעשות (גם) מעורות בהמות שמתו מאליהן (עיין שבת קח, סע"א), ואדרבא, לשיטת הנ"ל – הרי תחת להניח עור הבהמה לרקבון ואיבוד, או לעשות ממנה נעלים, כלי תשמיש לרגלי האדם או כיוצא בזה – עליו המצווה – לעשות מהעור דבר שיעלה את האדם ויקדשנו וגם יחבשנו "פאר לראשו" כלשון הכתוב, ובפרט על־פי המבואר בקבלה ובחסידות – הנעשה על־ידי מצוות תפילין בכל העולמות (ראה קו"א ד"ה דוד זמירות קרית להו ובכ"מ)".

האירוע הבריאותי שהתרחש בשמיני עצרת תשל"ח, זעזע את אנ"ש חסידי חב"ד - כמו גם את מוקיירי הרבי - בכל חבני העולם. גם לאחר ראש-חודש כסלו, בו יצא הרבי לראשונה לביתו - המשיכו המוני העם להתעניין בשלום הרבי. בין אלו היה הגאון הגדול ר' משה פיינשטיין. כאשר נודע לו עד כמה פעילות ה'מבצעים' נוגעת לרבי וחשובה לבריאותו - פרסם בר"ח שבט תשל"ח את המכתב הבא:

בעזה"י ר"ח שבט תשל"ח

בקשר עם מצב בריאותו של הגאון הצדיק האדמו"ר מליובאוויץ שליט"א, אשר שם לילות כימים בהרצת התורה והחוקת היהדות ובקירוב לבבות אחב"י לאבינו שבשמים, הנני פונה בזה אל כבוד הרבנים שליט"א די בכל אתר, לדבר בהבתי כנסיות ובתי מדרשות, לעורר את אנשי קהילתם ע"ד המבצעים הידועים של האדמו"ר מליובאוויץ לחכות את אחב"י במצות תפילין, מזוזה, נרות ש"ק וכו', ומכיון שזהו כל מגמת נפשו של הגה"צ מליובאוויץ שליט"א, לקרב את אחב"י לאביהם שבשמים, וכבר מפורסם איך שע"י מבצעים הנ"ל נעשו אלפי יהודים לשומרי תומ"צ, הרי בודאי שכל פעולה במבצעים הנ"ל תתק את בריאותו.

(שלא כהרגלו, הוסיף בכתב יד לפני החתימה את השורות הבאות):

ובדאי שכל הענינים שנועשה ע"י האדמו"ר מליובאוויץ כולם ענינים גדולים לקרב אחב"י למצות השי"ת ולאמונת טהורה דבר גדול הוא לראות שיקומו והשי"ת ישלח לו רפואה שלימה שיוכל לעשות לכבוד שמים וקיום מצות השי"ת ולמוד התורה עד ביאת הגואל. נאום משה פיינשטיין

כיוון שנמצאו מנגדים...

בי"ז במרחשוון תשכ"ח (אגרות קודש חכ"ה עמ' כד), כותב הרבי אל הרב עדין אבן-ישראל:

".. בוודאי יודע התעניינותי והשתדלותי ביותר בנוגע למבצע תפילין, וכיוון שלתמהוני הכי רב נמצא מנגדים להשתדלות האמורה מטעמים גם משונים, אולי ההוראה בזה שכל הראוי לזה יוסיף מדיליה אודות גודל העניין וערכו בכלל, ובתקופתנו זו במיוחד, ומהנכון שגם כבודו ישתמש בצינורות שלו, הן בעל-פה, בפני חוג שומעיו ומושפעיו, וכן בנדפס על-ידו, להפיץ ולפרסם העניין, גודלו וחשיבותו וכו', ותשואת-חן מראש על הבשורות טובות גם בזה".

ואכן, בירחון קול-תורה משנת תשכ"ט, פרסם הרב אבן-ישראל מאמר בדבר חשיבות זיכוי יהודים בהנחת תפילין.

היו אישי-ציבור שכבר בחורף תשכ"ח פרסמו בעיתונים מאמרי שבח, חיזוק ותמיכה במבצע תפילין. ביניהם הרב אריה-לייב גלמן והרב שלמה-זלמן שרגאי (מאמרו של הרב שרגאי חזר ופורסם לאחר מכן ב'מארגן ז'ורנאל' בניו-יורק וכן בעיתון יהודי בפאריז). הרבי הודה להם על כך. למר שרגאי כתב הרבי, "זה נתן לו זכות נוספת שגם שם בוודאי שדבריו פעלו פעולתם".

בכ"ז שבט תשכ"ח שיגר להם הרבי אגרת, ובה עמד על גודל זכותם:

"ואם בכל ענין של הפצת היהדות, שלמרבה הצער נתקל בקשיים, יקר כל עניין של עידוד, הרי בפרט כך בנוגע לעידוד המתפרסם בעיתונות, שעלידי כך מגיע לחוג אנשים שאי-אפשר להגיע

אליהם, ויש מקום לתקווה לא רק להפצת העניין אלא להביא למעשה בפועל, זאת אומרת פשוט שעוד יהודי יניח תפילין, ואפילו מי שרגיל להניח תפילין, יניחם מעתה ביתר חיות ותבונה וכוונה וכו'".

רבה הראשי של אנגליה (באותם ימים) פרסם הצהרת תמיכה במבצע, והרבי שיגר אליו אגרת מיוחדת (אגרות קודש חכ"ה עמ' קטז), בה כתב בין השאר:

"נהנתי לשמוע על-דבר הצהרתו למען מבצע תפילין, המפעל רב הערך ורב הממדים שמצא הד נכון בקרב אחינו – בני-ישראל בכל אתר ואתר... ובטח ידוע לכבוד-תורתו אשר מבצע תפילין זה ראה ברכה והצלחה מתחילתו, והולך ומוסיף ומתרחב ועושה פירות ופירי-פירות".

במכתבו מתייחס הרבי לחשיבותה של מצוות תפילין (הוקשה כל התורה לתפילין; מהמצוות הראשונות שנצטוו במצרים; יסוד מוסד בחיי היומיום של עמנו בני ישראל; חשיבותה במיוחד בתקופה זו). הרבי גם מדגיש כי "אף שלא נצרך כבוד-תורתו לתודה, כגון דא, והרי שכר מצוה מצוה, אבל אביע בזה גודל הקורת-רוח שהיה לי מתמיכת כבוד-תורתו במפעל הרם, ובפרט בשים לב למשרתו הרמה בתור רב ראשי שהשגחה העליונה העמיסה עליו וזיכתהו בהשפעה כבירה להיות דבריו נשמעים ופועלים פעולתם".

ההתקפה לא תזיק

בשנת תש"ל, לאחר תחילת המערכה של הרבי נגד גזירת 'מיהו יהודי' ולתיקון 'חוק השבות', שיאמר בו כי יהודי הוא רק מי שנתגייר כהלכה – התפרסם בעיתון 'הארץ' מאמר חריף נגד הרבי. אחד

הקודש יבקר במחנות צה"ל עם עוד כמה מאנ"ש שיצטרפו אליו. אחרי הסרת כמה מכשולים, התבצעה הפעולה (בסיועו הנמרץ של מר רחבעם הי"ד זאבי, אלוף פיקוד המרכז דאז, שזכה לשתי אגרות ארוכות מהרבי בנושא).

"אני לא מתפעל מהם"

בשבת פרשת בשלח תשל"ה התייחס הרבי למאמר התקפה חריף שפרסם מישוהו נגד אנשי ליבאוויטש. בין הדברים אמר הרבי: אינני אומר שהם [התמימים ואנ"ש העוסקים במבצעים] צדיקים גמורים. הרי ישנם שלושה דברים שאין אדם ניצל מהן בכל יום, ובכלל זה אבק לשון הרע, אך הם יכולים להצביע על מאות יהודים שמניחים תפילין – בזכותם...

באותה שנה, בשבת פרשת ויקהל־פקודי, התייחס הרבי להתנכלות ל"טנק מבצעים" שנסע בפורים להפיץ יהדות. וכך אמר:

הבחורים מאחרים לקיים מצוות אכילת סעודת פורים כדי להשתדל שיהודי נוסף יניח תפילין, ובשובם מתנכלים להם... מרימים ידיים על בחורים בגלל שהם משתדלים להניח תפילין... מדוע אני מדבר על כך עתה? – משום שאם ישנו בחור אחד שעלול להתפעל מהם ולהניח תפילין עם מספר קטן יותר של יהודים, צריך לדבר על כך, כדי שלא יתפעלו מכך...

והרבי התבטא בתוקף, "אני לא מתפעל מהם ולא אפסיק לעסוק ב'מבצע תפילין'". את הדברים סיים באמרו, "ויהי רצון שישובו בתשובה, שהרי לא נותר זמן רב עד ביאת משיח, כי אם ימים ספורים, ואין זמן לדחות את עשיית התשובה..."

האישים שיצא להגן על כבוד הרבי היה הסופר מר אליעזר לבנה. ביום ג' בתמוז תשל"ל (לקוטי־שיחות כרך ט"ל עמ' 276) כתב לו הרבי איגרת ארוכה, בה דן בענייני ההתיישבות היהודית בחברון ועוד. בהמשך האיגרת אליו כתב הרבי:

"אשתמש בהזדמנות זו למלא חובה נעימה להביע תודתי על אשר הגן עליי מהמאמר הראשי שנדפס ב'הארץ', ובפרט שכבודי אין נוגע בזה כליכך, שהרי הורגלתי ב'תגובות' כאלו נגדי ובחריפות יותר, עוד מנעורי, כשגרתי במדינת ברית המועצות... אלא מה שנוגע לי הוא עניין הפצת היהדות, ולכל לראש מבצע תפילין, שזכותי שדברי התעוררות שלי בזה מתקבלים בין כמה חוגים, וכיוון שהתקיפו אותי בעיתון וכו' הרי יש כאלה שבאים למסקנה בזה שאין להניח תפילין חסו־שלום שהרי יוזם הפעולה נכתב עליו ככה וככה בעיתון פלוני, ועודנו עומד ומדבר ומעודד שיניחו תפילין".

הרבי מסיים את אגרתו למר לבנה בתקווה, אשר "לא תזיק ההתקפה כיוון שאין כל הקשר שכלי ושייכות בין שני העניינים [– שאפילו באם היתה ההתקפה צודקת על מאה אחוז, מהי השייכות לקיום מצוות תפילין הכתובה בתורתנו, תורת־חיים ותורת־אמת, בארבעה מקומות בתורה שבכתב ובריבוי מקומות בתורה שבעל־פה וכו' וכו' –] ברם לצערינו חיים אנו בדור תהפוכות שלא כל העניינים נחתכים דווקא על־פי שכל והיגיון מדוייק ובוודאי לדכוותיה דמר אין צורך להאריך בזה..."

היו גם גורמים פוליטיים שביקשו לעכב את כניסת חסידי חב"ד למחנות צה"ל. בקיץ שנת תשל"ל, קרא הרבי לת' טוביה פלס, והורה לו כי בשובו לארץ

מבצע תפילין יכבוש את העולם

ויביא משיח

תוצאות המבצע – שיבה לתורה ומצוות

מאמר חז"ל "מצוה גוררת מצוה" מתממש, ומהנחות התפילין מתקרבים המונים ומתחזקים בשמירת מצוות נוספות - יהודי שהניח תפילין - לא היה יכול עוד לאכול טריפה - ב'מבצע תפילין' יש סגולה למנוע מסירת שטחים ולזרז את הגאולה

עיני־בשר מגושמות, נראה בחוש פעולותיו הנרחבות של המבצע, השפעתה של הנחה, אפילו בודדת. ברור הוא שנודעת חשיבות עצומה לעובדה, שבזכות הנחת תפילין חדיפעמית התעוררו אלפי ורבבות יהודים להתקרב יותר לשמירת תורה ומצוות.

וכך אמר הרבי עצמו, ביחידות לר' חיים הכהן גוטניק (שהתקיימה בזמן די ייחודי - יום שישי, ערב שבת־פרשת

מי אנו שנבוא לבאר ולהסביר את סגולותיו ומעלותיו הרבות של 'מבצע תפילין', שכ"ק אדמו"ר נשיא דורנו הכריז עליו בעיצומם של ימי המלחמה?

פתיחת והכרזת המבצע (כראשון לעשרת מבצעי הקודש) עלידי הרבי, נשיא הדור - הרי היא ודאי צורך הדור ותיקונו, שלא בדומה לתקנות אחרות שתיקנו אחרים, ושרשה כמוכן בעניינים שמיימים מופלאים. אולם גם לעינינו

צריכים לשהות עם הלה בכל רגע לדאוג על שמירת שבת שלו; ולכן .. הוכרז ועוסקים בתפילין.

עוד זאת: שבאמת מדברים גם על-דבר כשרות ושאר מצוות. אלא מה? מתחילים רק במצווה שמצד האדם קל לקיימה, ומצד התורה – היא מצווה גדולה. וכדי לקיים מצווה זו אין האדם צריך להסתכסך עם אשתו, בני ביתו וכו', ואם באים להניח עמו – הרי גם אינו צריך להוציא כסף על קיומה וכו'.

מבצע גורר מצוה...

ובכן, סיפורים עליך יש למכביר, ורבים כאלה נתפרסמו בשנים הראשונות למבצע. הנה אחד מהם:

דברים, ה' במנחם-אב תשכ"ז), ביחס לדבריו ש"שמע בארה"ק כי אישים תורניים ציפו שליובאוויטש תנצל את ההתעוררות שלפני המלחמה":

התחלתי עם 'תפילין', בתקווה שעל-ידי זה יוכלו להגיע אחר-כך לכשרות, שבת, ולכל התורה כולה...

וכפי שביאר הרבי (שיחות קודש תשכ"ח ח"א עמ' 147) בתוכן ה"מבצע" וסיבותיו, גם ברבים:

הנחת תפילין הוא דבר שקל יותר לפעול על יהודי אחר, מאשר בעניינים אחרים, שכן כשרות – צריך הלה לשבור את כליו ועל-כל-פנים לקנות חדשים. שמירת שבת – כרוכה ביום שלם בו

שנות קיומו של 'מבצע תפילין' נודע על אלפי מקרים של יהודים שהתקרבו לחיי תורה ומצוות מלאים בעקבות הנחת תפילין חד־פעמית. יתרה מזו, סקירה כללית שנעשתה בציבור הרחב גילתה כי גלי ההתקרבות לחיי תורה ומצוות, שפקדו את הציבור בישראל בעשרות השנים האחרונות, היוו תוצאה ישירה של פניה לבית מפעיל ב'מבצע תפילין', כמו־גם שאר ה'מבצעים' שבאו בעקבותיו.

וכך, בדברו על חמשת המבצעים, בשבת בראשית תשל"ה (שיחות־קודש ח"א עמ' 124) וחשיבות מבצע תורה, הוסיף הרבי ואמר:

ולאחר שפעלו עמו בנוגע ללימוד התורה, יש להוריד זאת לפועל שזהו עניין התפילין. ואין להסתפק בזה עם

ר' א.מ.ב. נהג בקביעות לערוך 'מבצע תפילין' בבית־רפואה אחד. היה שם קשיש, יהודי בגיל תשעים, שהחסיד היה מפציר בו בכל פעם להניח תפילין, אך הוא היה מסרב בעקשנות. כעבור תקופה חדל הקשיש להבין את המתרחש סביבו, אך החסיד הוסיף לבקרו. יום אחד, כשהחסיד ניגש אליו, הושיט הזקן לפתע את ידו כאות הסכמה להנחת תפילין, ויהי לפלא. למחרת נפטר הקשיש... החסיד כתב עלי־כך לרבי, והרבי ענה שישתדלו לשכור מישהו שיאמר אחריו קדיש וילמד משניות לעילוי־נשמתו, וכן שיאספו את קרובי משפחתו ויבקשו מהם להניח תפילין בקביעות ולשמור על כשרות.

מסתבר שכאן היה צורך ב'תיקון' לאותה נשמה יהודית, אך במשך עשרות

עצמו, אלא לפעול על הסביבה שזהו עניין המזוה, שפועלת על כל הסביבה...

כשמדברים באותיות הנכונות...

דברים מיוחדים נשמעו מפי הרבי בשבת פרשת וישב תשמ"ג ('התוועדות') ח"ב עמ' 691):

רואים בפועל ובמוחש שכאשר פוגשים יהודי שהיה עד עתה רחוק מענייני תורה ומצוותיה, ומדברים עמו באותיות שתוכן נלקח מתורת החסידות אזי פועלים עליו להתקרב לענייני תורה ומצוותיה, וכפי שנוכחו בפועל שהצליחו לפעול עליהם, ובתוך משך זמן קצר – נשתנה לגמרי אורח חייהם ונעשו יהודים שומרי תורה ומצוות, וחדורים ברוח החסידות. כלומר, כשחסיד למד חסידות והדברים נקלטו היטב בהבנתו והשגתו – אזי ביכולתו למצוא אותיות מתאימות כיצד לבאר את הדברים (באופן שיוכל להבינם), אבל תוכן הדברים הוא – תורת החסידות.

כדוגמה לכך הביא הרבי את מצוות תפילין (ש"הוקשה כל התורה כולה לתפילין"), וביאור החסידות שהנחת תפילין פועלת למעלה המשכת מוחין במידות (ז"א), ו'הורדת' העניין והסברתו ליהודי שלמד ב'פאבליק'סקול', שהקב"ה ברא את האדם בצלמו וכדמותו, וכל אחד מבין בפשטות שאין הכוונה בזה לבשר וגידים ועצמות כו', כי אם לתכונות הנפש, שכל ומידות כו'.

ועל זה אומרים לו: כאשר הוא לוקח תפילין העשויים מדבר גשמי, ומניחם על היד כנגד הלב ועל הראש כנגד המוח, וקושרם ברצועות כו', היינו, שהוא

משעבד את המוח ואת הלב (שכלו ומידותיו) שיהא בכיוון הרצוי – הרי הוא פועל דוגמת עניין זה אצל הקב"ה:

רצון ה' שהעולם יתנהג באופן המתאים – "לשבת יצרה", ולכן, כאשר אין הנהגת העולם מתאימה לרצון זה, הנה תמורת השכל והרגש דהקב"ה (מוחין ומידות) שדורשים עניין של עונש ח"ו, הנה עלידי העניין דהנחת תפילין למטה, פועלים למעלה שיעבוד הלב והמוח כביכול, היינו "שיכבשו רחמין את כעסך".

הרבי עצמו לא הסתפק ב'מבצע תפילין', אלא שיגר אגרות קודש רבות ליהודים שמבצע זה נגע לליבם, ועורר אותם להמשיך ולהתקרב לחיי תורה ומצוות. הנה אחת מהם, מתאריך כ"ב תמוז תשכ"ז (המכתב נדפס ב'לקוטי שיחות' כרך יא, עמ' 202):

בנועם קיבלתי מכתבו בו כותב איך הכיר חסדי ה' וראה גודל הניסים וכו', ואשר תיכף ביטא את הכרתו זו במעשה בפועל, קיום מצוות השם יתברך, מצוות הנחת תפילין, והחלטתו לעלות בקדש בדרך העולה בית א"ל.

ויהי רצון שתקויים בו הבטחת חכמינו ז"ל מצווה גוררת מצווה, שתהיה הנהגתו היום יומית הולכת ומתאימה יותר ויותר לתורתנו תורת חיים ומצוותיה עליהן נאמר וחי בהם. והרי תמיד יש מקום להטבה בכל ענייני טוב וקדושה, שאין סופיים הם כיוון שמקורם מהאין סוף יתברך ויתעלה.

בהמשך המכתב מדגיש הרבי שההתעוררות שאחזה בו "בעמדו תחת ושם המאורעות והניסים" מקילה עליו

לבצע בפועל את ההחלטה להתקרב יותר לקיום מצוות הבורא, ומדריך אותו כיצד להתגבר על הקשיים העומדים לנגדו בתחילת דרכו.

מתפילין לשמירת כשרות

בהתוועדות שבת פרשת וישלח תשכ"ח, בהתייחסו למלעיגים על העוסקים ב'מבצע תפילין', סיפר הרבי על יהודי שהשפיעו עליו שיניח תפילין, "וכפסק המשנה ש'מצוה גוררת מצוה' – המצווה הותירה בקרבו רושם והוא הניח תפילין גם למחרת וגם ביום שלאחר מכן, עד שהדבר השפיע עליו שיתחיל לשמור על כשרות והוא החל לנהל בית כשר".

וסיפור נוסף מפי הרבי:

היה יהודי שנהג לאכול בפומבי מאכל שאינו כשר. פעם ניסו לשכנע אותו שיניח תפילין, אך הוא סירב לשמוע. ניסו לדבר איתו שוב ושוב, עד שלבסוף הלה הניח תפילין. אחר־כך, כשהגיעה שעת ארוחת הערב, הכריז האיש שלא יגישו לו מאכל שאינו כשר!...

ר' זלמן דוכמן סיפר לרבי, כי הניח תפילין עם יהודי, והדבר פעל בו שינוי עצום – הלה התחיל לשמור כשרות ולהתקרב לתורה ולמצוותיה. הגיב על־כך הרבי, "כתוב בזוהר (חלק ג' דף רפ"ג ע"א) שכריכת רצועות התפילין היא כמו הקולר הכרוך על הכלב. קושרים את היצר הרע ברצועות, ואזי הוא מתנהג כדבעי"..." (המלך במסיבו' חלק א' עמ' רנב).

סגולה עיקרית וזכות מיוחדת

וכך כתב הרבי במכתבו ממוצאי שבת קודש ח"י אלול תשכ"ז, שיועד ל"כבוד

חברי המשטרה בעפולה – בארה"ק ת"ו על־ידי משיח צדקנו במהרה בימינו – ובראשם רב הסמל, ה' עליהם יחיו" (אין נוספו קטעים אחדים, על־פי העתק המכתב):

בנועם ובשמחה רבה קבלתי מכתב הרב יצחק שי' ידגר אודות ביקורו אצלם בקשר עם מבצע הנעלה, 'מבצע תפילין', וההתרשמות שלו מהסבר פנים יפות בו קדמו פניו, והשתתפותם, וכו'. ויהי רצון אשר זכות מצווה זו, שסגולה מיוחדת לה, כמו שנאמר "וראו כל עמי הארץ כי שם ה' (בפרשיות שבתפילין) נקרא עליך ויראו ממך", תעמוד להם לתוספת הצלחה בעבודתם החשובה והאחראית לבסס ולחזק המשטר והסדר בכל המקומות המסורים לפיקוח שלהם. ויתברכו בכל ענייניהם הפרטיים. שהרי עוד סגולה עיקרית וזכות מיוחדת במצווה האמורה, אשר כל המניח תפילין מאריך ימים, אריכות בכמות וגם באיכות.

והקב"ה – המשתבח בעמו ישראל ואומר "אתם עשיתוני חטיבה אחת (ציור ודבר הניכר שאין כמותו) בעולם, שנאמר שמע ישראל ה' אלוֹקינו ה' אחד (מהפסוקים העיקריים בפרשת תפילין), ואני אעשה אתכם חטיבה אחת בעולם, שנאמר ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ (פסוק הכתוב בתפילין של הקב"ה)" – יברך את כל אחד מהם ואת בני ביתם שיחיו בשנה טובה ומתוקה, כולל ללכת מחיל אל חיל בכל ענייני תורתנו, תורת חיים, ומצוותיה עליהן נאמר וחי בהם, מתוך שמחה וטוב לבב.

סגולה לרפואה

מעבר להתעוררות הרוחנית, הצביע הרבי בהזדמנויות שונות על סגולתה

והרופאים תמהו מאוד. שאר החולים שאלו אותו כיצד הבריא והוא סיפר להם שהתחיל להניח תפילין והבריא. אם כי, אמרו החולים, אם התפילין הן רפואה, נתחיל גם אנו בכך. באותו יום הבריא החולה לגמרי ויצא מבית הרפואה. נמצא שכל הסיבה למחלתו ואשפוזו בבית הרפואה לא היתה אלא כדי שיתחיל להניח תפילין וישפיע גם על הזולת. וכאשר עשה את המוטל עליו יצא מבית הרפואה...

של הנחת תפילין עם הזולת. כך סיפר בהתוועדות שבת פרשת בשלח תשי"ד:

מעשה שאירע בארץ ישראל: מישהו היה חולה מאוד והיה צריך לעבור ניתוח מסוכן. הוא כתב לי מכתב וביקש ברכה. וכשהייתי מבקש ברכה, האוכל למנוע אותה ממנו?! - הרי הברכות הן של הקב"ה! ובכן, כתבתי לו ברכה שיבריא, ועם זאת, עוררתי אותו שיתחיל להניח תפילין בכל יום.

הוא קיבל זאת על עצמו, ולפתע הבריא. שוב לא היה צורך בניתוח

סגולה למניעת החזרת שטחים

במכתב מיום ל' בתשרי תשל"ד, כותב הרבי:

סגולה מיוחדת בזה למצוות תפילין, תפילין של יד (כנגד הלב) ותפילין של ראש, שתוכנם הרוחני לשעבד לבו (הרגש שלו) ו(שכלו שב)ראשו לה' מצווה המצוות בכלל ומצוות תפילין

בפרט, וזה ממשיך ברכת ה' במעשה ידי ובשכלו (בראשו) ובנוגע לאנשי מלחמה במיוחד – ניצחון במלחמה...

שלושה ימים לפניכן, בז"ך בתשרי, אמר הרבי לר' טוביה בלוי ב'יחידות':

"צריך להגביר את ההתעסקות ב'מבצע תפילין', שכן עכשיו מדברים אודות הסברא להחזיר השטחים,

קטע מכתב יד קודש שרשם הרבי, כדי להכין אגרת מענה (בחתימת המזכיר בשם הרבי), ובו מודגש גודל המעלה והשכר שבמצוות הנחת תפילין:

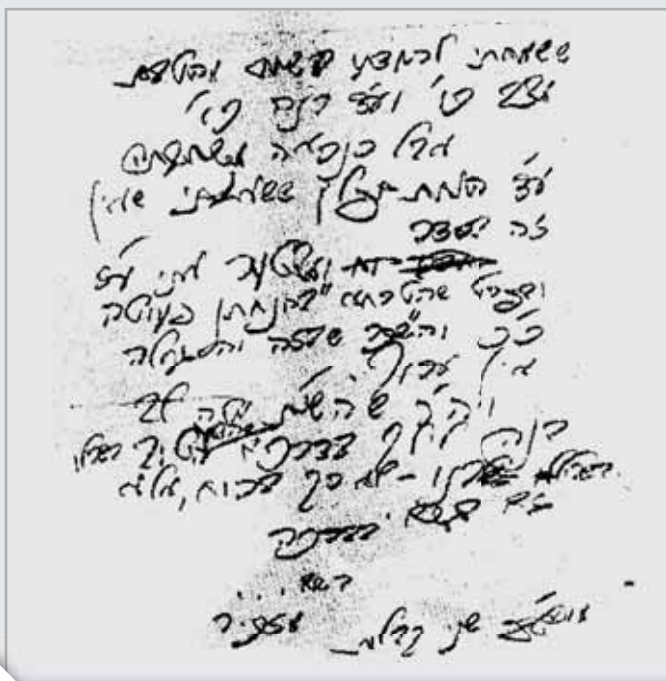
ששמחתי להודע בשורה טובה מהטבת מצב כו' וע"ד בנה כו'

אבל כנראה משתיקתה ע"ד הנחת תפילין ששאלתי שאין זה בסדר ומצטער אני על זה ובפרט שהטרחא בהנחתם פעוטה כ"כ והשכר שבוה והסגולה אין ערוך.

ויה"ר שהשי"ת יטה לב בנה לילך בדרכיו שהוא הטוב בשבילו - בשביל בנו - לא רק ברוח, אלא גם בגשם.

מוסג"פ [מוסגר פה] שתי קבלות

מזכיר בשם...

ותפילין סגולתן לשעבד הלב והמוח. ולכן, שיניחו תפילין עם יהודים, וזה יפעל לשעבד הלב והמוח שלהם לרצון ה' שלא להחזיר השטחים".

לכבוש העולם ולהביא את משיח

בהתוועדות שבת פרשת וישלח תשכ"ח (שיחות יקודש' עמ' 194), אמר הרבי שיחה ארוכה שהוקדשה בחלקה הגדול למבצע תפילין. הרבי סיים את השיחה בדברים הבאים:

ברור הדבר ש'מבצע תפילין' יכבוש את העולם וזה יביא את המשיח. בגמרא נאמר שלפני ביאת המשיח יטענו הגויים, "ננתקה את מוסרותימו ונשליכה ממנו עבותימו". "מוסרותימו" הן רצועות התפילין שלייד, ו"עבותימו" היא הציצית. בזהר נאמר ששני הדברים אמורים על תפילין – "מוסרותימו" הם תפילין שלייראש ו"עבותימו" הם תפילין של יד. ולכן, מובן שלפני ביאת המשיח נדרשת התחזקות יתירה בעניין התפילין.

המבצע הציל אלפים ורבבות

בשיחת ל"ג בעומר תש"ל, כאשר מלאו שלוש שנים למבצע תפילין, אמר

הרבי במעמד אלפי בנינוער יהודיים, דברים ברורים ומפורשים ביותר ביחס להצלת הנפשות שבמבצע זה ('שיחות יקודש' ח"ב עמ' 125):

נוכחנו לראות שמאז ל"ג בעומר לפני שלוש שנים, שגם אז דובר על אודות "ונתתי שלום בארץ", "וישבחתם לבטח בארצכם", ואז הוחל ב'מבצע תפילין', בהפצת מצוות הנחת תפילין – זה הציל אלפים ורבבות מישראל שחיים וקיימים עד היום הזה ויאריכו ימים ושנים, ולכן, בוודאי ימשך מבצע זה, ואדרבה – באופן של "תלכו", יותר ויותר.

תורם לחיזוק הבריאות

מסתבר שגם לרבי באופן אישי נגרמה תועלת מ'מבצע תפילין'. סיפר ר' חיים הכהן גוטניק ('כפר-חב"ד' גיליון 267 עמ' 18):

בט"ז שבט תשל"ח נכנסתי אל הרבי ליחידות' ושאלתי: במה יכולים אנו, החסידים, בעולם כולו לעזור לרבי בעניין הבריאות כפשוטו? הרבי ענה לי, "עלידי המבצעים אני נהיה בריא. כשמניחים עם יהודי תפילין של יד – היד שלי מבריא. כך גם כשמניחים תפילין של ראש...".

מהפכת ה'מבצעים'

מאז הכריז נשיא-הדור הוא כ"ק רבינו על 'מבצע תפילין', החלה תקופה חדשה בשיטת הפעילות בהפצת היהדות, שיטה שהפכה למאפיין הבולט ביותר באופן הפעולה החב"די – ה"מבצעים".

בדרך זו פונים לכל יהודי באשר הוא, מזכים אותו בקיום מצוה מעשית עליאתה, ונוטעים בו רגש קרבה לענייני יהדות וחסידות. כך זכו מיליונים מאחינו בני-ישראל לקיים מצוה מעשית, ובשלב מאוחר יותר גרם הדבר למהפך של ממש בתודעתם בכל הקשור לקיום תורה ומצוות. כך מתקדם עם ישראל בצעדי-ענק לקראת הגאולה האמיתית והשלימה, לה נזכה תיכף ומיד ממש.

מבית הגנזים

מעניני מבצע תפילין

התכתבות ארוכה ומיוחדת (בה שזורים ביטויים מיוחדים) של הרה"ג ר' יצחק הוטנר, מייסד וראש ישיבת "רבנו חיים ברלין", עם הרבי, בעניין הנחת התפילין של המוני היהודים והכוונה הנדרשת בזה, במסגרת 'מבצע תפילין'

אתם תפלין, שבתוך הבתים של התפלין
נמצאות פרשיות (מכתב א' דלקמן).

באותה שעה התקיים כנס שנתי של
חברי הנהלת אגודת ישראל, שבהמשכה
דיבר אחד הנואמים נגד הרבי ותנועת
ליובאוויטש (עפ"ל), וקושר זאת עם יצחק
אבינו, שאהב את עשו כי ציד בפיו.

הרבי הגיב לדברים האלו בהתוועדות
ש"פ תולדות תשכ"ח (שיחות יקודש ע' 179
ואילך) ושלאחריה.

כשנודע הדבר אל הרב הוטנר, כתב שוב
אל הרבי בהתנצלות, והודיע כי הוא לא
השתתף באותו כנס, והוסיף לבקש שלא
יחשוד בו הרבי, שמה שהוא כתב במכתבו
הראשון הוא כעין המשך לביקורת הנ"ל נגד
הרבי ותנועת ליובאוויטש (מכתב ב' דלקמן).

ושוב כתב, שאם יש הקפדה על מכתב
א' הנ"ל, מבקש להודיע לו מהי ההקפדה
(מכתב ג' דלקמן).

הרבי השיב לו באריכות על מכתבו הראשון
הנ"ל, שאין בזה ובכיו"ב כל חשש, לומר שאלו
שאינן יודעים אודות הפרשיות שבתוך הבתים
לא יצאו ידי חובת מצות תפלין (מכתב ד'
דלקמן). את המענה הזה כתב הרבי בכתי"ק
– על גבי גוף מכתבו של הרב הוטנר, ואח"כ
נמסר למזכירות להעתיקו במכונת כתיבה,
ושוב חזר והגיהו הרבי בכתי"ק.

הרב הוטנר חזר וכתב בזה בשנית, לחזק
את דבריו (מכתב ה'), והרבי השיב לו בשנית
שאין כל חשש בזה (מכתב ו'), ואילו הרב
הוטנר חזר שוב וביאר דעתו בזה (מכתב ז').

■

במשך השנים הרבה הרב הוטנר
להתכתב עם הרבי בדברי הלכה, חסידות
וקבלה. כמוֹכן הגיע כמה פעמים ל'יחידות',
בהן שוחחו בארוכה בעל פה. חלק ממכתבי
הרבי אליו נדפסו בסדרת 'אגרות יקודש'.

הרה"ג ר' יצחק הוטנר

באייר תשכ"ז הכריז הרבי על "מבצע
תפלין", בקשר עם מלחמת ששת־הימים,
ובפרט אחרי הנסים והנצחון.

במשך שלהי הקיץ נשמעו שאלות,
קושיות וטענות שונות נגד המבצע.
בהתוועדות שבת בראשית תשכ"ח, הרחיב
הרבי בביאור פרטי המבצע והשיב לשאלות
וטענות שקיבל. השיחה הוגהה ונדפסה
אז בקונטרס בפני עצמו (חזרה ונדפסה
בלקוטי שיחות ח"ו ע' 271 ואילך), אותה
פתח הרבי באמירה, "בהיות שהגיעו אלי
כמה שאלות ו"טענות" בנוגע להתערורות
דמבצע תפלין, ובהיות אשר טענות אלו
יכולים לפעול ח"ו חלישות באלו העוסקים
בזה, לכן אף שאין דרכי להכנס בויכוחים,
הנני בזה להשיב על השאלות".

עם פרסום השיחה, הגיע עותק ממנה
לידי הרב הגאון רבי יצחק הוטנר, מייסד
וראשישיבת "רבנו חיים ברלין", ובעל
ה"פחד יצחק".

אחרי שהרב הוטנר עבר על הקונטרס,
פנה במכתב אל הרבי, בו כותב את הנראה
לו, שבהכרח להודיע לאנשים שמניחים

כוונה באכילת מצות ובהנחת תפילין

מראי מקומות השייכים לתוכן המכתבים

ר"ה כח, א-ב

כפאו ואכל מצה יצא .. אמר ליה ר' זירא לשמעיה איכוון ותקע לי אלמא קסבר משמיע בעי כוונה.

ר"ן שם (ז, א)

וכתב הרא"ה ז"ל דדוקא כי האי גוונא יצא שיודע הוא שעכשיו פסח וזו מצה אלא שאינו מתכוין לצאת אבל כסבור חול הוא ואכל מצה או כסבור לאכול בשר ואכל מצה ודאי לא יצא, דאם איתא למה לי למינקט כפאוהו פרסים לנקוט חד מהני גוונא, אלא ודאי כדאמרן...

דאע"ג דבתקיעת שופר לא יצא, הכא יצא שכן נהנה, כדאמרינן בעלמא המתעסק בחלבים ובעריות חייב שכן נהנה.

כריתות יט, ב

המתעסק בחלבים ועריות חייב שכן נהנה .. בשבת פטור, מאי טעמא מלאכת מחשבת אסרה תורה.

רמב"ם הל' שגגות פ"ב ה"ז

כיצד היה מתעסק עם אשה ובעלה בלא כוונה לבעילה והרי היא ערוה עליו, דמה שזה שבפיו רוק הוא ובלעו בלא כוונה לשם אכילה בעולם והרי הוא חלב, הרי זה חייב חטאת. נתכוין להגביה את התלוש וחתך את המחובר בלא כוונה לחתיכתו פטור, מלאכת מחשבת אסרה תורה.

רמב"ם שם פ"ז ה"ב

כל היודע עיקר שבת אבל שכח שהיום שבת ודימה שהוא חול, אע"פ שעשה מלאכות הרבה חייב חטאת אחת.

שו"ע רבינו סי' ס

(ה) כל המצות צריכות כוונה לצאת ידי חובה בעשיית אותה מצוה, ואם עשאה בלא כוונה לצאת ידי חובתו אלא כמתעסק בעלמא או לכוונה אחרת ולא לשם אותה מצוה לא יצא ידי חובתו מן התורה. ויש אומרים שמצות אין צריכות כוונה ואף המתעסק יצא בדיעבד. והלכה כסברא הראשונה. במה דברים אמורים במצות של תורה אבל בשל דברי סופרים י"א שהלכה שא"צ כוונה, ויש חולקין כמו שיתבאר בס' תע"ה.

שו"ע רבינו סי' תעה

(כח) אכל מצה בלא כוונה שלא נתכוין לצאת ידי חובתו באכילה זו יצא, ולא אמרו שכל המצות שעשאן שלא במתכוין דהיינו שלא נתכוין לצאת ידי חובתו בעשייה זו לא יצא ידי חובתו אלא במצות שאין בהן הנאת הגוף כלל כגון קריאת שמע (בסי' ס') ותקיעת שופר (בסי' תקפ"ט) ונטילת לולב (בסי' תרנ"א) וכיוצא בהן שכשלא נתכוין בעשייתן לשם מצוה לא קיים המצוה כלל שאינו אלא כמתעסק בעלמא ואין עשייתו נקראת עשיית מצוה, אבל מצות התלויות באכילה כגון פסח מצה ומרור וכיוצא בהן כיון שיש בהן הנאה לגוף אף שלא נתכוין לצאת באכילה זו יצא ידי חובתו שהרי על כרחו נהנה הגוף מאכילה והרי זו נקראת אכילה ונמצא שקיים מצות האכילה.

ולפיכך אפילו לא רצה לאכול מצה וכפאוהו נכרים או לסטים לאוכלה יצא ידי חובתו באכילה זו כיון שבעל כרחו נהנה ממנה גופו.

(כט) וכל זה כשהוא יודע שלילה זו פסח ושזו היא מצה אלא שאכלה שלא במתכוין או שלא ברצונו, אבל אם לא ידע שהלילה פסח ואכל מצה אפילו ברצונו, וכן אפילו אם ידע שהלילה פסח אלא שהיה סבור לאכול בשר ונזדמנה לו מצה ואכלה כסבור שזהו בשר, לא יצא באכילה זו.

אבל אם אכל מרור בעניין זה יצא, לפי שמרור בזמן הזה מדברי סופרים וכל מצוה מדברי סופרים אין צריך כוונה. ויש חולקין על זה ואומרים שגם המצות מדברי סופרים צריכות כוונה לפי שכל מה שתקנו חכמים תקנו כעין של תורה, וטוב לחוש לדבריהם לחזור ולאכול מרור בכוונה בלא ברכה.

שו"ת הגר"י הוטנר

הנה היא לפנינו דעת רבותינו הראשונים, הפוסקים כי אפילו אם נימא מצות אין צריכות כוונה, והנוטל אתרוג מבלי כוונה יצא, מ"מ אם נטל אתרוג וכסבור שהוא תפוח, שלא יצא משום דבכה"ג אין כאן חסרון כוונה, אלא שיש כאן תורת מתעסק (ולא עוד אלא שהציור להך דינא בדבריו של הרא"ה הוא באוכל מצה מבלי כוונה דיצא, מ"מ אם לא ידע שהלילה הזה הוא ליל ט"ו בניסן, הוה מתעסק), ופשוט דהוא הדין אם מניח תפלין וכסבור שהניח על ראשו חפץ אחר אינו יוצא במצות תפלין כל עיקר. ומכיון שמצות תפלין היא בתים ופרשיות, הרי המניח תפלין כשרים, וכסבור שהבתים הם ריקים ואין בהם פרשיות, הוה מתעסק גמור אצל תפלין, דהרי הפרשיות מונחות על ראשו דרך מתעסק.

מענה אדמו"ר

ז"ל השו"ע שם: אם סבור .. שאין זו מצה לא יצא. וביתר ביאור בשו"ע רבנו הזקן שם (סכ"ט): אכלה כסבור שזהו בשר לא יצא. זאת אומרת שיש כאן ידיעה (מוטעת) וזהו המבטל, ולא חסרון בידיעה. ובדוגמת החילוק דחסרון כוונה או מציאות כוונה שלא לצאת.

מענה אדמו"ר מהדורה קמא בכתי"ק

ומה שנלפענ"ד דבנדו"ד (וכיו"ב) עיקר ומעכב בקיום המצות (1) שלא תהי' מציאות סברה (כוונה) מוטעת (בשר במקום מצה וכיו"ב) טעות במציאות הדבר והפעולה ולא בתואר הדבר (שוחט קדשים וכסבור חולין הם שכשר שהוא לימוד מיוחד). (2) שתהי' כוונה (ידיעה) כללית עכ"פ ולא העדר כוונה מוחלט – מתעסק בעלמא.

והנה לכאורה מדצריך לדעת באכילת מצה שפסח הוא – משמע דל"ד בתפלה, מלאכות שבת, קדשים וכו' מוכרח הוא, וקשיא (1) מ"ש משוחט קדשים וכסבור חולין הוא. (2) אדה"ז בשו"ע (היינו – לפס"ד) מביא סתע"ה סכ"ט אוכל מצה וא"י שפסח הוא בחדא מחתא עם אוכלה וכסבור בשר הוא.

ולכן נ"ל – דבאינו יודע שפסח הוא לא מטעם העדר קאתינן עלי', כ"א מטעם מציאות טעות, ובהפעולה, ובשוחט (וכיו"ב) השחיטה בשניהם היינו הך, משא"כ אכילת בשר, ומצה בשאר ימות השנה – אינה פעולת האכילה ד(מצת) מצוה (ודאיסור), שלכן בהנאת גרון די, אכילה זו לא ליהנות ניתנה, וי"א דבליעה ה"ז שלא כד"א, ובכ"ז בלע מצה יצא (ואין כן פס"ד אדה"ז (סתע"ה סכ"ה).

וצע"ק בשו"ע אדה"ז (שם סכ"ט) דבמרור בעניין זה יצא לפי שמד"ס א"צ כוונה.

בגדר מתעסק, אף שהל' בכ"מ מתעסק בדברים אחרים – נ"ל שענינו לא אחר לגמרי, כ"א כולל (וסתמי יותר): בהמה סתם (חולין) ולא קדשים (פרט שבא מהכלל ע"י שמקדיש בהמת החולין). וריקת סכין בעלמא, ומדידה בעלמא – ולא שמגדירה לחתוך סימנים וכו'. ולכן מצה וכסבור שבשר הוא לא יצא, אף דמתעסק כשנהנה יצא.

1) האלו המצוינים...
2) האלו המצוינים...
3) האלו המצוינים...
4) האלו המצוינים...
5) האלו המצוינים...
6) האלו המצוינים...
7) האלו המצוינים...
8) האלו המצוינים...
9) האלו המצוינים...
10) האלו המצוינים...

11) האלו המצוינים...
12) האלו המצוינים...
13) האלו המצוינים...
14) האלו המצוינים...
15) האלו המצוינים...
16) האלו המצוינים...
17) האלו המצוינים...

18) האלו המצוינים...
19) האלו המצוינים...
20) האלו המצוינים...
21) האלו המצוינים...
22) האלו המצוינים...
23) האלו המצוינים...
24) האלו המצוינים...
25) האלו המצוינים...

26) האלו המצוינים...
27) האלו המצוינים...
28) האלו המצוינים...
29) האלו המצוינים...
30) האלו המצוינים...
31) האלו המצוינים...
32) האלו המצוינים...
33) האלו המצוינים...
34) האלו המצוינים...
35) האלו המצוינים...

יצחק הוטנר

בושלו, ג.י.

ב"ח

יום א' ויהי השב"ח

חור כבוד אדמו"ר מליובאוויטש שליט"א,

שלש ביום עש"ק שמעתי ספיו של הרב ר' זלמן גורארי' נ"י,
 על אדרת הרברים והדבורים שנתהו כה"ק קאנענשען וחוצאוהיה,
 בשמעי אם כל זה נקצור השש בלבי, מן זאולי תקלת הליכת
 מחשבת, כי סחבי האחרון ששחייך באיזה אופן להנ"ל. באחי, ביה,
 אפוא, להודיע כי אין דרכי להשתתף בקאנענשען, ומעולם לא
 הייתי ביום קאנענשען, ואף זו האחרונה בכלל. וכל הספור
 הנ"ל היה בהעלם דבר מסני. סחבי ששחייך אך ורק להאמר
 שנדעם בקנין זה, סחבי הוא פרטי ואישי בהלסט, ואם אמנם
 נכון הרבר כי למרות רצוני ומחשבתי נחפך הסכתב לגורם של
 צער ---- הנני בזה מבקש פליחה מעומקא דליבאי. ואני מצטער
 מאד על שיצא מסל מחת ידי, ואני מחזקם על כחיבה הסכתב,
 אע"פ שחובן הסכתב הוא דברי הורה פשוט, המופקעים כליחשובות
 והישובים, ומכילא לא ניהנו לתרמה.

בצפי' לחבורך,

יצחק בן חנה

יצחק הוטנר

בושלו, ג.י.

ב"ח

סז סכה השכ"ח

חור כבוד אדמו"ר מליובאוויטש שליט"א,

בקשתי שסוהת בזה לעשה עמי חסד ולהודיעני אם נקודה
 החקסדה.

יצחק הוטנר

הוסגר-ברוקלין

התקנת התענית

כ"ט, וקט"ק ית טבת, ה'תשכ"ח
ברוקלין, נ.י.

הרה"ב תוה"ת מ"א נ"ג עוסק
בכ"ב כו" מו"ה יצחק ט"י

שלום וברכה!

כיון שז"ע טעמי הרה"ח כו" הרה"ח ט"י הדקוב עמ"ל טלא נקבל
(מטוב, עמ"ל) ביאורי (שטפני הסדרות כו" נהקטב כמב"ב, וטל לט), הרי
התחלתי לסלק הנ"ל כפי האפשרי ולכתוב את הנ"ל כמ"ר כמסכתו ת"י.
וזכננו

הפזת לאחרים שיגידו תענית ובהם כאלה שהם בגדר היבוקות משבכו כו"
ואין להם ידיעה מהי מצות תענית - הרי אם לא יבארום שבהמים מונחים מרשימת
של תורה כ"ד כדוגמת הנוטל אחרוב ובסבור שהוא הפזת שלא יבא משה דבכ"ב
אין כאן השרון כונה, אלא שיש כאן תורה כמקמט. כיון שכמה מהנ"ל אין להם
טוב סופט שיחזו דבר טובה במהים תבמים הללו, ופזת תענית היא במים
ומרשימת, וזה ברור לריגה.

והנה למענ"ד אמרנו אמ"ל כו"ט (עמ"ל אין לדבר סוף - נדפדו תענית
היא לא במים איזו טעם ומרשימת איזו טעם, כ"א במים מקור בהמה נחורה
וכו" וכו", וד' מרשימות טעמימות ובמזכות כמותן טעמי. ולשיטת כמ"ר
וחשבונו ה"ו קוד ברוב יומר - הרזת הממים והרזוקות - הטרזתם המיזו
לדעת שמהמים אינם מרזו. וחסומע (והוא היגוק טעמת) "מרשימות" טעם יאמר
שהוא עמ"ל, כמ"ע וכיו"ב (מרשימות המטרספות "הקקריזות"). וכ"כ יאמר
קולוק ממטר הממים (רמ"י וט"ר) הוא טעמי התילוק במסטר המרשימות, ואין
במשי כ"א מ"ה. וקוד כמנה. וע"ל.

ה'תש"ח

ב) תולה מ"ה עבודה תעלה ובלי כוונת חלב אינה תולה - אבל ד"י כוונת
כלליה - שחילו עוסק למני המכינת (רמב"ט חל' תולה מ"ר ה"ו). וזוה גומא
- כובן ציורט של כז"ב (כולל - מל' הראמ"ר - גדולים וטובים כמב"ב)
בענין המכינת - שהוא המטר הענין.

ג) בקדשים המטמבת עיקר (אלא שבנוגע לעבודה - חולכת אחר הקובד) -
ולכאורה כמ"ד (ולשיטת"י) - ז"ל יותר נובע מטמבת (ידיעה) תעלטים מטמטר
מבנה. ובנ"ב טעם רוב תעלטים יורעים שב"חך הממבת" טעמיט מונה "חלב ג'
על תכליות" וכו" (עיקר הקרבן) - שהרי אין תענין שידע ע"ד תעלה חלב,
כ"א ע"ד החלב עצמו, ובליטע"י דמר הרי הקדש החלב ה"ה דרך הממקט.

*f. 173
176*

ד) לא שחמשים במ"ט, כולל האחרונים שרכב לפרט - לפרט מרטי כו"ב
טפת, טבלת"ב חוי כנוטל אחרוב וכו".

ועוד יש להאריך. ובודאי לרכוה"י אין כזה דרך.

ה) כמ"ט ולפון טראימי / "מבארים" תענית - טילאקטערי, היינו
היבא טירוב ככולט אין יודעים חוכנת וטומכים על המבאר וידיעה.
בתקופות מסוימים ביאור - שטעמיים במיבא כמקטעט, היינו כלי דלקיבול
עבידא (ולא - במיבא "בלקטע").

201

במדינת ישראל יודיע כלליה בנוגע להמליץ (וכיו"ב) המפקח, וכל המוסף
במדינת - ה"ו משובח אבל אינו חסב - מולא הוזכר בכ"מ שמוכרתה יודיעת
כל המדינות הנ"ל גם"א ועד"ו.

ותנה לכאורה מחיות טוב בו" (ובודאי שטוב הוא שידע המדינה המליץ
ע"ד המדינות והוכנן וכו" (ה) למת לא יבנו את המדינות להודיע עכ"פ,

אלא (מנסף על הנ"ל שישן לרבר סוף) - ברוב דברים לא יחלל בו" (7/10/1972)
המדינה יודיע ויכאר כלטוננו הוא ומחנך שוק"ט עם המדינה וכו", ועלול
וקרוב שיבא שרדו בהתמדו (מעתה ככיאור וכו"). ועוד זהו הקיפוי - יתר
בדברי המדינה - עלול להביא למחול, היינו לפירוב מצד חזקוק לזיכוד
לקיים המדינה, שהרי טכני אדם המבוגר (ולדעתו - מבוגר גם בהכנה וכו")
להבדיל מהנהגתו דע"ע ובמדינת כטיט רואים ובמקעד למדינת וכו". ובודאי
רעיוף שימוטטו בו"כ קיובי מ"ע המליץ מתוספת בידיעת המדינות,

- מה שיה" קשה לי בהחלה (ולמלא שמכל אלו ששוק"ט קמי בנדוד" -
איש לא שפיר ע"ו), ולכאורה שאני מצוח המליץ (וצי"תה ומוכת - רמת
ב"ה או"ה ר"מ מרכ"ה) דהכוונה (מנוכוד נמיט בו") היא חלק מקיום המדינה
נצחה,

אבל עכ"ל שישן זה אלא בבדי שיחה (כל" וכו"ה) קיום המדינה המדינות.
ובזה מובן מה רכו"כ המדינות המליץ אין הכוונתם בכל פעם וזכירה הנמיט
בו" ברבוננו" (מ"מ) (המדינות) (7/10/1972) (7/10/1972) (7/10/1972)

בבכוד ובמדינת

3.3.

בעיקר מצוח המליץ צ"ע אם זהו המדינה והמדינות גם יחד כמ"כ
במכתבו, או רק המדינות - במדינות ל" המדינה (מכ"מ ט"ה) ובמדינת אד"ו
המדינה גם בהכיתה) וכ"מ על" המדינות ריש המ" המליץ - (זה מוסף עוד
בהקשר כה"ר) - או רק המדינות - שהם המדינות והמדינות, (7/10/1972) (7/10/1972)

והנהי דוגה הוא שמענה למעשה קודם (ובמילא - מדינת הקטורה בזה).
אלא שמחה נוסף המדינה דוחייתה נקיים בו".
למלא שישן במכתב מר כל מ"ט,

והרי ע"י מ"ט-(למדינות רבות) בודרה יודר כוונה המדינה, שקיל על
הקורה, (במקד חזקן) מולעל גם להמדינה, ומי לנו גדול המדינות, המדינות
מחבו בזה (7/10/1972) (7/10/1972) (7/10/1972)

בגדר המדינה, אף שחיל" בכ"מ המדינה בדברים המדינה - נ"ל שענינו לא
אחר למדינה, כ"מ כולל (ומכ"מ יודר) במה שהם (המדינות) ולא קדשה (מדינת
שבה שמכלל ע"י שמקיים במה שחילין). זריקת שחין בעלמא ומדינה בעלמא -
ולא שמדינה להחנך מימנין וכו", ולכן מצח ומכבוד שמדינה הוא לא יאז,
אף המדינה כמדינתה יאז.

יצחק חוטנר

ברוקלין, נ. י.

בית

יום ה' וארא תשכ"ח

הוד כבוד אדמו"ר מליובאוויטש שליט"א,

פתח דברי יאיר בהכרתם טובה והבעתם תודה על המכתב ועל דבריו. והבני רואה חובה לעצמי להבהיר נקודה אחת. יודע אני היטב, כי מצויה היא מערכת של סבות אשר בידה לברום איחור מענה על מכתבי הראשון. ומעולם לא היה עולה על דעתי, כי ישנו איזו נימוק מיוחד לאיחור זה, מלבד הטרדות והמרחוק וצרכי השעה של מצוה עוברת. ורק כנבוע לאיחור התשובה על מכתבי השני הוא שעלה בדעתי החשש הנזכר במכתבי השלישי. מפני שהוכן מכתבי השני היה בקשת סליחה. וכל בקשת סליחה כוללת בתוכה את הבקשה המצטרפת: "השמעני סליחה". ומכיעת המשמעה של התיבה האחת הזו, כודאי שהיא יוצרת חשש שיד הקפדה כאמצע, השוללת את בוף הסליחה, ולכל הפחות את השמעת הסליחה.

רחוק אני מאד מלאמר "קבלו דעתי". והבני מוסר מודעת כזה שאין כוונתי כלל להטריח ולהטריד כהתיבה מענה על מכתבי הנוכחי, רבשות אופן אינני רוצה להכביד תלילה אף בכל-שהוא, ואני מוכן לא להיות נענה על דברי הפעם. אלא שסבל מקום אין בדעתי לעבור על "אם לא יבד". ורק מחוך כך הנני בא כזה כדיון על דברי הוד כבודו שליט"א

זה לשון הוד כבודו שליט"א: "על פי זה אין לדבר סוף, כי מצוה הפליג היא לא כתיב איזה שהם ופרשיות איזה שהם, כי אם כתיב מעור כהמה טהורה וכו' וכו'". עד כאן דברי הוד כבודו שליט"א. הנה לפי הטענה הזו של אין לדבר סוף, נפל פיתא בכירא, ואזיל ליה דין הטו"ע שנפסק כסתמא אצ"ח סדמן הע"ה שאם לא ידע שהוא אוכל מצה וכסבור שאוכל מאכל אחר לא יצא. והרי גם כאן אין לדבר סוף, דמצוה מצה איננה מצה איזה שהיא, אלא שצריך להיות מצה שפורה, וראויה לשכעה, ומשל חבואה מחוקנת וכו' וכו'. וע"כ שיש לדבר סוף. והסוף הוא דאם הידיעה על עצם המציאות של החפצא דמצוה נעדרת ממנו, הרי זה ממעט ולא יצא. והפרשיות דתפליג הם בוף החפצא דמצוה הפליג, לא פחות מאשר הכוזה מצה הוא בוף החפצא דמצוה מצה.

המיהני שהוד כבודו שליט"א, קורא להטענה שלי בסם חששא. הנה התבאר בין עיקר הדין לחששא, ידוע היטב. ואינני תשוך כלל לבכח חששות כנידון דידן. כל מה שאמרת הוא מעיקר הדין ממש. ולפי דעתי אם המירה הידיעה במציאותן של הפרשיות, הרי זו כרכה לכסלה. ככל אופן, או שאני צודק כדעתי, או שאינני צודק. אבל לא על חששא חסוב אפרתי.

יצחק הוטנר

ברעלין, ג. י.

ב"ה

- 2 -

כמדומני שאם היה למשל הדין, שהפרשיות צריכות להיות מונחות על יד הכתים ולא כהוכח, כי אז היה הדבר בלוי שזה דומה למי שמחזיק בידו לולב ואחרוב, ורק מציאותו של הלולב בידו ידועה היא לו, ואין לו שום ידיעה שבגם האחרוב הוא בידו, שכזה לית דין וליה דין דאין כאן קיום המצוה כלל, וכמו כן היה בלוי הדין, שאם הפרשיות היו צריכות להיות על יד הכתים, והוא לא יודע על שהפרשיות מונחות לו על ראשו, הלא היה פשוט שאין כאן קיום המצוה כלל. ואם כן, אינני מכין למה ישנתה הדין על ידי כך שמצוה הפרשיות היא לחיות כתור הכתים. אהמא!

אינני מבין דברי הוד כבודו שליט"א שכתב כזה הלשון: "כנידון דידן ידיעה כללית כנוגע לתפלין מספיקה. וכל המוסיף כפרטים הרי זה משובח".

והלא על מדוכה זו אנו יושבים. שהרי לפי דעתי, אם אין כאן ידיעה על מציאותן של הפרשיות אין כאן ידיעה כללית כנוגע לתפלין, אלא שאדרכא יש כאן העלמה כללית כנוגע לתפלין. דאין שום הכדל בין היודע על מציאות הכתים, ואינו יודע על מציאות הפרשיות, לבין היודע על מציאות הפרשיות ואינו יודע על מציאות הכתים. הגם זו מקרא ידיעה כללית?

מרגיש אני חובה התנצלות על שהזרתי כמה פעמים על החיבה "דעתי" כלשון יחיד. והסיבה לזה היא שטעם חשש החלשה הענין, הנני מחזיק את דעתי זו כסוד. וכמה פעמים הייתה לי הזדמנות ככתב ובעל פה להציע את דעתי בגדולי הוראה שכדורבנו, ומנעתי את עצמי מזה מפני הנימורק הנ"ל. ומפני כך, סוכרת אני להשתמש כלשון יחיד, אף על פי שאין זה לפי טעמי.

בהנתיי פאו טן הרמז לסוגיא דזכתים כנוגע לרכוי דברים של המשדלים בשעם השדלות. ואכן יש כזה הלכתא רבנא כהנהגה זכוי הרבים.

כהורה פנימית,
ובצפי' עמוקה להחברך,

3. ת"ת ק' ת"ה

תקום א) ולא אשמים בכ"מ כו' ב) מה שבחלה יוצא כשחלל לרצח
ולא חטא ובקרבן אף שאינו יודע שבחכו חלב ודם, ובאחריו
אינו יודע שהוא רד באילנו כו' או שהוא חרף, ובסעף - שנקטת סמספת
חסיגין וכו'.

ובלבד שלא יתי' מבור - חיינו מאמות ירישת ברורם אילו - במצח
שואו בשר וכו'.

בכבוד ובברכה

לתעיר מספ"ר סוכרשים ררבונו חזקו בנדו"רו א) בלכחחילת - פוזימ
על כנסת חלילין שבוע"ק הסחבר גם הכונה שגייחנו קב"ה לכאוב ר'
שרטיות (כו' ולתניחן - זמנת גם מספ"ר רמ"ל רבנו שנקטת לתניה
חלילין - נקטת ג"כ לכאוב ר"ם חלילין).

*לפי חלילין
לפי חלילין
לפי חלילין
לפי חלילין*

ב) בריעבר - היקל באכילת מצח רדוקט באם תי' סבור לעקול בשר
ונורסנת לו מצח ואכלת בסבור שואו בשר לא יצא (סמק ת חכ"מ).

*לפי חלילין
לפי חלילין
לפי חלילין
לפי חלילין*

יצחק הוטנר

בושלו, ו.

בית

יב' שנט השכ"א

הוד כבוד אדמו"ר מליובאוויטש שליט"א,

אפריון נמטייה על הואילו להוסיף כדברות שניות, והפעם אני קורא על עצמי כל העושה על דעת הראשונה הוא עושה, והרי כמכבי זה נכתב אדעתא של ה"מסירה מודעה" שנתפרשה כמכבי הקודם. והנני על סדר דבריו של הוד כבודו שליט"א.

א) זה לשון הוד כבודו שליט"א: "וכיחר כיאור בשלחן ערוך רכנו הזקן: 'אכלה כסבור שהוא כשר לא יצא'. זאת אומרת, שיש כאן ידיעה מוטעת, וזהו הסכסל, ולא תסרון בידיעה". עד כאן לשון הוד כבודו שליט"א. הנה לדידי ששיטא לי שזה הלשון נסקפו בשלחן ערוך וכסבור שאכל כשר, הוא אך ורק סגד המילי-דעלמא, שקשה לצייר אדם שאוכל ואינו יודע שאוכל. (בגמרא נמצא ציור כזה לענין סמטק בשנת עב' דאובל וכסבור שכלע רוק, ואף זה לא נאמר אלא לענין אכילה חלב, שיש חלב מהותך, כפירוש רש"י, אבל בדבר גוש כודאי שציר אדם שאינו יודע שהוא אוכל הוא קשה מאד.) אבל לדינא, אין שום נדבדו ספק דאובל מצה, ואין לו שום ידיעה על אודות אכילתו, כודאי שלא יצא. והוא עוד ברוע סמי שיודע שהוא אוכל אלא שרוב המאכל בתחלה לו. והסרון הידיעה הוא הוא הסכסל, ולא הידיעה המוטעת. ומלחא דא ששיטא לי טובא. ולפי שעה עולים הם בזכרונא דברי רבותינו מגדולי הסופקים, שהיה ששיטא לרוב שאם אחד טובא בכינוי חפץ כספה, אינו נקרא שהוא עובר עבירה כשורג, אלא שהוא מתעסק, מפני שחמרה לו כל עיקר הידיעה על אודות מציאות התעסק. כמבואר כל זה כודאי כחשובב רע"א סימן ה' שם הוא רוב החוה דעת, תפסו זה כמחשבל ראשון. אלא שכמהלך הענין שחם דכין עליו בחלקו זה על זה. אבל שחטרון הידיעה על מציאות החפץ עושה אותו למתעסק, הוא יסוד מוסד. וכן הוא גם בחוס' שכה יא' שאם החיט אינו יודע שתפחט הוא ככבודו אין זה שורג אלא מתעסק, ותלא דין המתעסק באיסורים וכמצרות דין אחד הוא. שכל שאם תיה זדונו כרה היה פטר מחטאת שטרם שאין כאן שורג אלא מתעסק, — אם אירע דבר כזה במצוות לא יצא ידי חובתו. ושוב כנרוב לדידן, הרי הוא שפוט שאם תיה ציור שחייב כרה על הנחת תפלין, והוא מניח בחיט מבלי ידיעה של הפרשיות, כודאי שלא תיה חייב תטאת, דאין זה שורגאלא מתעסק, ומפילא ככה"ב במצוה אין כאן מעשה מצוה כל עיקר, ולא יצא כמו שנתסק בש"ע.

ב) כנרובע לאות ב' וב' כמכתבו של (הוד כבודו שליט"א, הנה כמכתבי הראשון שכו כנו דברי כמפצום גדול כמכבי שצריך לתודיעו שנטכנים הכתים מונחים שרשימה של תורה. ועל סייקה ובי ככר. וכל הרואה יעטם מיטריים, כי הסיור הזה של "ודי ככך" באי-הודבא בידי כל הטענות הללו של הודעה תוכן הפרשיות וגומה. והנני כזה לפרש שיחתי.

יצחק הוטנר

בושורן, ג. י.

ב"ה

- 2 -

כל עיקרה של טענתי הוא מדינת דמטסק, וענינו של מטעם בא לאמר שאם לפי ציור המציאות אשר בדעמו אין כאן מעשה מצוה, -- מפילא גם עכשו הנם שהמציאות העובדתית היא כשרה למצוה, לא יצא ידי חובתו, מפני שזה הוא הלכה דמטסק, ואנו הולכים אחר ציור ה המציאות בדעמו, כיון במצוה זכיון כאיסורים, והאוכל תלב ובטכור וסופן היה ספור מהטאט, אילולא שחלבים ועריות ליכא לדינא דמטסק, וכמו כן, האוכל מצה ובטכור כשר אינו יוצא, מפני שלפי ציור המציאות בדעמו אין כאן מעשה מצוה, ועל כן כשאדמוסניה תפלין יודע שבכתיב נמצאה פרשיות של תורה, הרי נמצא שעל כל פרשה ופרשה איכא למפוקי שמא היא היא המונחת ככתבים, ואף הארבע פרשיות דתפלין נכנסים בכלל הספק, ומפילא גם ציור המציאות בדעמו אינו סוחר להמציאות העובדתית, כי כל התבדל ביניהם אינו אלא כיון ציור של ספק למציאות של ודאי.

ולמדתי ענין זה מדבריו המאירים של רבנו חזקן בקונטרס אחרון בשו"ע או"ח סימן רע"ז, שבירר שם מחלוקת הראשונים כספק פסיק רישא. יעו"ש דברים עמוקים, וחזינו דלא סלידי אלא כרינא דאינו מהכיון. דאפילו לדעה דמכ"ז וט"ז דספק פסיק רישא מותר לגמרי היינו רק לענין אינו מהכיון, דאין טעם ההישר של אינו מהכיון מטום מצוה, וכזה שמיר מבידא לתו להנך רבוהא, דכל שאין המציאות ברורה לו, אי אפשר לאמר שהוא מהכיון לזאת מציאות. אבל כרינא דמטסק דעיקר ענינו הוא מטום מצוה, כודאי דכל שטם לפי ציור דעמו יש מקום להסתפק, שוב אין כאן טעות, ומפילא נפיק ליה מתורה מטעם, וזה הוא שם שייפסי דברי "דוי נכך", כלומר, כל שאנו מכניסים בדעמו ציור מציאות כזו שיש בה מקום להסתפק גם על הרי פרשיות, נפיק מתורה מטעם, ורק אם זה אנו מכניסים.

ומכיון שהתחלתי לפרש שיחתי, הנני מסתייך בזה ואומר:

בטבתאי הראשון הזכרתי את שיטתו של הרא"ה הנפסקת בשו"ע כהטאט, שאם לא ידע שהיום הוא טו' בניסן, לא יצא ידי חובתו. מטום דאין זה חסרון כונה אלא שהוא מטעם, כך היה נראה לכאורה מדתבאי בשו"ע הני הרי דיני דאינו יודע שהוא ליל טו' ובטכור שאכל כשר בתדאי הדרי, אלא שדבר זה הוא פוקשה מאד, דהרי הלכה ברורה היא דשגבת שבת מתייבט כהטאט, ואם כן כודאי לאו מטעם הוא, ומה חילוק יש בין חושב שהיום אינו יום תשביעי, ובין החושב שהיום אינו טו' בניסן, ואפילו אם יעלה כרינא להמציא איזה חילוק דק בין שבת וי"ט, סכל מקום לא יועיל, דהרי גם כשגבת יום כפור תייב כהטאט, ומלמא דא צרינא עיונא, ונראה מוכרח שייטם הרא"ה דלענין יציאת ידי חובת מצוה, לא סגי בציור של שגבת עבירה, אלא דאינו יוצא ידי מצוה רק באופן שאם הייתה זו עבירה היה זה ציור של מידה, ולכן באוכל מצה ואינו יודע שהוא ליל טו', הרי גם ככה"ג לענין עבירה לא היה כאן מדיד מפילא לא יצא ידי חובת מצוה, ואם כן הוא הדבר, הלא אין זה צריך בכל לפנים, דבנידון דידן לא יצא ידי חובתו.

יצחק הושנר

בושלין, נ. י.

כ"ח

- 3 -

ג) ועל אודות זה שמתפלל על דעת המינוק, -- הנה בודאי כל המתפלל שלא נמצא כנפשו הציר שהיא עומד לפני השם, בודאי שאין חתלתו כלום. מפני שבם בחפלה יש דין מהעסק, וכל מהעסק מכלל את המעשה, ואין כאן מעשה חפלה כל עיקר. ואין זה חסרון כונה. שזה הוא ענין אחר לבגרי. והמתפלל על דעת המינוק, היינו כנובע לכוננות, ויחודי, והשגות, ומדרגות הדביקות, ומדרגות התפסטות הגשטיות וכדומה. אבל לא כנובע לבוץ מעשה החפלה, שכלי הציר של עמידה לפני השם, הרי זה כמדבר אל הכותל.

ד) ועל אודות המקדיש שור, ואינו יודע שנמצא בחוכו חלב, -- הנה כל המקדיש שור מקדיש כל מה שבחוכו, ומטילא אין הוא בריך לדעת מה נמצא בחוכו. כיון שדעתו על כל מילי. ואמנם אם ימצא לנו איש שחושב, שאין בו כשור רק עורו, ובסוף העור הוא רק חלל ריק, -- בודאי שהקדש יהיה הקדש טעוה. ואין בתקדשו כלום, ורק זה הציר הוא הדוגמא לנידון רידן.

ה) כוונה הדין בכבודו שלים"א "מה שבחכתי כלשון חטט נחכונתי להסבא דבת"ר דהמניה הפליון פשיטא ליה שאין בחוכו כלום". במטותא מיניה דמר, אין זו סברא דידוי. ובחכתי זה שפורש חיכף כמכחבי הראשון. ואני יודע [עד, מפי תוספין שדברתי עם הרבה מינוקות שנשכו, ונכחתי לדעת, שלא עלה על דעמם מעולם, שישינס דכרס בנזים כחוף הבחיס. ואט' אחר בכורו שלים"א יש כזה סטיסטיקא אחרת, בודאי שכל השקלא ומריא שלנו אינה אלא להידווא. ואני חוזר על דברי, שאין אני חשוד כלל לעשות ככאן מעשה חידודים.

ביקרא דאורייתא,

יצחק הושנר

נ. כ. המכתב בענין שמיני עצה נחבל בזמנו וקבלתו בתאשרה על ידי מככת מיוחד כאוהה שעה. האופנס לא הגיע מכחבי למטרסוף?

נ. כ. אולי כדאי להוסיף כי זה מקרוב ספר לי הרב זלמנוב נ"י שראה מינוקות שנשכו שהגישו שתי ידיהם להנחת הפליון.

נספח

תפילין כהלכתם

המבצע למעשה בפועל

תמצית הלכות התפילין - טעמי ומנהגי המצוה - פתרון שאלות מצויות בעת הפעולה במבצע תפילין - רישומי הקשרים שבתפילין של-יד ושל-ראש

מקום ההנחה

בעלי פגיעות שונות

ב. להלן פירוט הדינים למצבים שונים של פגיעות בידיים, ירחם ה':

מי שנקטעה ידו השמאלית למעלה מן הקיבורת (שריר הזרוע), אינו צריך להניח תפילין ביד ימין⁶. ואם נקטעה למטה מן הקיבורת, ניח על הקיבורת⁷ ויברך⁸.

מי שאין לו יד שמאל לגמרי מניח על ימין⁹.

אם חסרה לו בימינו כף היד¹⁰ – הן מלידה והן שנחסרה לאחר שנולד – אם יש לו עדיין יותר כח ביד ימין מבשמאל, אין דינו כאיטר ומניח על שמאלו¹¹. עם זאת, נכון להניח אחר ההנחה על שמאל, גם על ידו הימנית¹².

אם נולד ללא הקנים – העצם שבין כף היד למרפק – בשתי ידיו, ורק כפות ידיו מחוברות

6. שו"ע סי' כז, ג. ובכל מקרה, חייב להניח תפילה של ראש ויברך עליה "על מצות תפילין".

7. אף דרבינו שם כתב דיש אומרים שחייב להניח על הקיבורת ויש אומרים שפטור – כיון שהתורה אמרה על ידך הדיינו למעלה מן היד 'קיבורת' וזה אין לו יד, ולענין הלכה יניח בלא ברכה, מ"מ ראה שו"ת צמח צדק חאו"ח סי' ה"ז שפסק דיניח על הקיבורת.

8. ואף דרבינו שם כתב דלענין הנחה יניח בלא ברכה, מכל מקום ממש בשו"ת הצ"צ חאו"ח סי' ה' אות ו' משמע דס"ל דיברך.

9. וכן איטר שנקטעה יד ימיןו שהיא שמאלו של כל אדם מניח על ידו האחרת שהיא יד ימין כל אדם, שו"ת שארית יהודה או"ח סי' ב', שו"ת צמח צדק חאו"ח סי' ה', וראה בארוכה בדבר הלכה סי' ג' הלכה ו'. ואם נקטעה יד ימיןו וחברו לו יד חדשה (מפלסטיק וכדומה) עם הגידים והעצמות, ויכול לעשות בה רוב ככל המלאכות ואפי' כתיבה, אינו בגדר איטר כלל ויניח על ידו השמאלית כמקדם, ואם אינו יכול לכתוב בה ספק איטר הוא וצ"ע למעשה – דבר הלכה ח"ב סי' ג' סעי' ז'.

10. ואם נקטעה האצבע האמצעית – שצריך לקשור עליו ג' כריכות, עשה את הכריכות על האצבע הסמוכה לאגודל הנקראת 'אצבע' – שו"ת בית ישראל ח"א ס"ג, שו"ת חלקת יעקב ח"ג סי' ק"ג.

11. שו"ת שארית יהודה חאו"ח סי' ב', שו"ת דברי נחמיה חאו"ח סי' י"א, שו"ת צמח צדק חאו"ח סי' ה' (ועיי"ש שמדייק כן מדברי רבינו בס"י תרנ"א סעי' טו').

12. שו"ת צמח צדק שם.

הנחת תפילין

ברכת התורה לפני ההנחה

א. יש לברך ברכת התורה טרם שיניח תפילין¹.

טלית אינה מעכבת לתפילין

ב. מי שמתעטף בטלית תמיד קודם הנחת תפילין, וכעת אין לו טלית – אין לו לדחות משום כך הנחת תפילין².

הכוונה בהנחה

ג. לכתחילה יש³ לכוון בעת הנחת התפילין: שציונו הקב"ה לכתוב ד' פרשיות אלו, שיש בהם יחוד שמו ויציאית מצרים, כדי שנזכור ניסים ונפלאות שעשה עמנו שהם מורים על יחודו, ואשר לו הכוח והממשלה לעשות בעליונים ובתחתונים כרצונו. וצונו להניחן על הזרוע כנגד הלב ועל הראש כנגד המוח, כדי ששעבד הנשמה שהיא במוח וגם תאוות ומחשבות לבנו לעבודתו יתברך. שעל ידי הנחת תפילין יזכור את הבורא וימעיט הנאותיו⁴. וכוונה זו היא חלק מן המצווה⁵.

1. היות ולאחר הנחת התפילין קורא הרי הוא פרשת קריאת שמע, והווי כלימוד תורה. וראה בהרחבה להלן בנוגע להכוננת הדרשות להנחת תפילין.

2. שו"ע סי' כה, ד: "וכן אם תפילין מזומנים לידו ואין מומן עדיין לפניו הטלית אין צריך להמתין על הטלית כדי להקדימו להנחת תפילין אלא יניח תפילין מיד, וכשיביאו לו טלית יתעטף בו, מפני שאין משהין את המצוה אף על פי שיש לומר שיעשה אחר כך את המצוה יותר מן המובהר, מצוה בשעתה חביבה".

3. עיין לקוטי שיחות, ח"ו, עמ' 271 (שאלה ד').

4. סידור אדמו"ר הזקן, (ובשו"ע סי' כה, יא כתב נוסח זה בקצת שינויים).

5. לקוטי שיחות, ח"ד, עמ' 152: "במצוות תפילין יש ב' עניינים: א) הנחת התפילין, ב) כוונת המצווה. [כמ"ש בשו"ע" סי' כה, סעי' יא "שעבד להקב"ה הנשמה שהיא במוח וגם תאוות ומחשבות לבו לעבודתו יתברך ועל ידי הנחת תפילין יזכור את הבורא יתברך וימעיט הנאותיו"], שגם זה הוא חלק בקיום המצוה".

איטריד (שמאל)

ט. איטר יד ימינו (אדם שידו השמאלית היא החזקה), מניח תפילין בידו הימנית, לפי התנאים הבאים:²¹
אם עושה כל מלאכתו בשמאל יניח בשמאלו – שהיא ימין כל אדם.²²

לפי הצמח צדק, אם עושה כל מעשיו בימין של כל אדם, אלא שכותב בשמאל, יניח תפילין בשמאל ככל אדם, לפי שהולכים אחר היד החזקה.

לפי אדמו"ר הזקן, אם כותב בימין של כל אדם, למרות שאת שאר כל מעשיו הוא מבצע ביד שמאל של כל אדם (ואפילו אם הוא כותב גם בשמאל), הרי כיון שכותב בימין של כל אדם – עליו להניח התפילין ביד שמאל של כל אדם, לפי שהולכים אחר הכתיבה.

השולט בשתי ידיו בשווה, מניח בשמאל של כל אדם.²³

המסתפק במציאות אם הוא איטר או לא, מעמידים אותו בחזקת רוב העולם שאינם איטרים, ומניח על שמאל ככל אדם.²⁴

לזרועותיו – חייב להניח תפילין בברכה ככל אדם.¹³

יבשה ידו ואיבד בה תחושה לחלוטין, מניח עליה תפילין.¹⁴ אך אם יבשה ידו עד כדי כך שאינה מוציאה דם, דינה כנקטעה;¹⁵ ויש אומרים, שכל עוד אינה מסרחת – נחשבת כיד.¹⁶

תפילין על תחבושת

ח. אדם שנפצע במקום הנחת התפילין של יד, אם יכול להניח תפילין (היות ויש בקיבורת מקום להנחת שני זוגות תפילין) – יניח. אך אם הפציעה משתרעת על כל שטח הקיבורת, והלה מצטער (שיש לו כאבים) להניח תפילין – פטור.¹⁷ ואם אפשר, יחבוש את הפציעה, ויניח תפילין על התחבושת בלא ברכה¹⁸ או יניח על הבגד בלא ברכה.¹⁹

במקרה זה, שמניח תפילין על תחבושת או בגד או על כל דבר אחר שאין דרכו להיות מכוסה – עליו לכסות את התפילין של יד. אבל אם מניח על בשרו ממש, אינו צריך לכסות את התפילין של יד (אפילו אם נקרעו חלוקו וכל בגדיו שכנגד התפילין).²⁰

13. דבר הלכה ח"ב ס' ד' סעי' ז'.

14. שו"ת דברי חיים ח"ב אבה"ע ס' ל', שו"ת אמרי יושר ח"ב סימן י"ד.

15. שו"ת בית שלמה חאב"ע ס' קמ"ח, שו"ת אגרות משה חא"ח ס' ח"ט.

16. שו"ת דברי חיים שם, שו"ת אמרי יושר שם.

17. שו"ע ס' כ"ז סעי' ח'.

18. וכן יעשה אם יש לו גבס על כל ידו. – שו"ת חלקת יעקב ח"ב ס' מ"ג.

19. וכשלוש את התש"ר יברך על של ראש כאילו הניח רק תפילה א' (דהיינו "על מצוות תפילין" בלבד) וראה לקט ציינים והערות לשו"ע אדה"ז ס' כ"ז סעי' ח'.

20. שו"ע ס' כז, ח.

21. הפועל א.ט.ר. פירושו לקשור, לסגור, ומקור הביטוי 'איטר יד ימינו': מי שקושר את יד ימינו כדי לשפר את ביצועי יד שמאל שלו.

22. שו"ע ס' כז, ט. דין זה נאמר דווקא באיטר מלידה, אבל אם הרגיל את עצמו לכתוב בשמאל, ושאר כל מעשיו עושה בימין, אין דינו כאיטר ומניח בשמאל ככל אדם. אמנם אם הרגיל את עצמו לעשות כל מעשיו בשמאל, מניח ביד ימין, שהיא היד הכהה שלו. – שו"ע כז, י.

23. שו"ע ס' כז, ט. אם הניח על ימין של כל אדם לא יצא ידי חובה גם בדיעבד. – כן משמע משו"ת צמח צדק, או"ח ס' ה'; ס' יב, ד. דווקא אם שולט בשניהם בשווה, אבל אם נקל לו לעשות בשמאל אף שיכול גם בימין לא מקרי שולט בשתי ידיו בשווה – ראה בארוכה בדבר הלכה, ח"ב, ס' ב, ב.

24. שו"ת צמח צדק, או"ח, ס' יב, ב.

שבע הכריכות על היד

נוהגין לכורך ז' כריכות שלימות סביב הזרוע מהמרפק ולמטה, כנגד שבע מילים שבפסוק: "פותח את ידיך ומשביע לכל חי רצון"²⁵.

למנהג חב"ד עושים חצי כריכה, ב' כריכות, מקום פנוי, ד' כריכות וחצי כריכה באלכסון. וכתב על כך בספר אשכבתא דרבי (הערה יט), שבענין מספר הכריכות שעל הזרוע נמצאו כמה נוסחאות: המג"א בשם האריז"ל כתב ז' כריכות; ובבית יוסף ובשולחן ערוך כתב ו' או ז' כריכות (ולשון זה צריך ביאור דאם ו' אינו ז' ואם ז' אינו ו') וכו'.

וכנראה העניין לעשות הכריכות בצורת שי"ן, וכשם שבשיני"ן דתפילין של ראש צריך להיות אחד של ג' ראשים ואחד של ד' ראשים, וכמ"ש התוס' במנחות ל"ה ע"א דהטעם על ב' שיני"ן אלו, דשי"ן אחד עם הג' ראשים הוא כפי עיקר צורת השי"ן, והשי"ן של ד' ראשים הוא כנגד השי"ן שבלוחות שהיה הכתב חלל, והיה הג' ראשים דשי"ן מחלל, וממילא היה גוף הכתב ד' ראשים.

ולפי זה מובנות הנוסחאות הנ"ל במספר הכריכות שעל הזרוע – או ו' כריכות דאז יוצא ב' שיני"ן של ג' ראשים, או ז' כריכות ואז יוצא שי"ן אחד של ג' ראשים ושי"ן שניה של ד' ראשים (ומובן גם לשון הבי"א ו' או ז' כריכות), ומובן גם ההפסק שבין הכריכות – להבדיל בין השיני"ן. עיי"ש.

תפילין – מרובעות

"תפילין, בין של יד בין של ראש, הלכה למשה מסיני שתהיינה מרובעות ריבוע מדויק שאורכו כרוחבו, בענין שאלכסונו יהיה עודף על ארכו ב' חומשי ארכו בקירוב. ריבוע זה צריך להיות מכוון

25. ספר הלכה, דיני תחילת היום, עמ' 194. וש"נ.

בין במקום מושבן, שהיא התיתורא שצריכה להיות מרובעת כמו שיתבאר, בין תפרן שתהא התפירה מרובעת ממש ארכה ברחבה, ובין בגוף הבתים שיהיה הבית מרובע ארכו כרוחבו (בכל משך גבהו). אבל על גבהו אין להקפיד אם הוא יותר מארכו ורחבו. ואם היו מרובעים, ואחר כך נתקלקלו – יש לתקנן, ואם לא תיקן פסולים, כיון שריבועו הוא הלכה למשה מסיני. ושל ראש יהיה כל הד' בתים יחד מרובעין ולא כל אחד בפני עצמו. ולכתחילה יעשה של הד' בתים שוין שלא יהא אחד רחב מחבירו"²⁶.

צבע התפילין – שחור

עור הבתים מצוה לעשותן שחור, כמו הרצועות. ואף על פי שברצועות הוא הלכה למשה מסיני, ולא בתים, מכל מקום, מצות תפילין הוא שיהיה הכל שחור²⁷. ועוד, צבע שחור הוא צבע שלא משתנה, גם לא באמצעות צבעים אחרים, שאין צבע שחור מקבל צבע אחר כמו שמקבלים שאר הצבעים. עובדה זו מרמזת על הקב"ה, עליו נאמר "אני הוי' לא שנתי"²⁸.

צבע הרצועות – שחור

הלכה למשה מסיני שיהיו הרצועות שחורות מבחוץ, אבל מצד פנים יעשה מאיזה צבע שירצה, חוץ מאדום, שהוא גנאי שלא יאמרו שמדם פצעיו נצבעו והאדימו²⁹.

הפרשיות – דיו על קלף

הלכה למשה מסיני שאין התפילין נכתבות אלא בדיו³⁰... ושהיו נכתבות רק על קלף³¹.

26. שו"ע סי' לב, נט.

27. שו"ע סי' לב, ס.

28. עטרת זקנים, סי' לב, ג.

29. שו"ע סי' לג, ד. אבל הבתים אין צריך להיות שחורות אלא משום נוי מצוה ולא מהלכה למשה מסיני, כמ"ש בס' לב.

30. שו"ע סי' לב, ד.

31. שו"ע סי' לב, ט.

בשיעור הרוחב המינימלי של רצועות התפילין כאמרו כמה דעות:

לפי התוס'³⁶ הוא "יותר מכחיטה ופחות מכשעורה". ושיעור אורך גרעין של חיטה הוא פחות משיעור אורך גרעין של שעורה.

לפי הרמב"ם הוא "כאורך השעורה"³⁷.

לפי הטור³⁸ הוא "כאורך השעורה, ואם פחת או הוסיף אינו מעכב".

ולפי השו"ע (או"ח סי' כז סי"א) "כאורך השעורה" בקליפתה אך בלי עוקצה.

להלכה נפסק, שרוחב הרצועות צריך להיות כאורך שעורה לפחות³⁹, ולדעת הרא"ח נאה – לכתחילה רוחב הרצועה צריך להיות 10 מ"מ, ובדיעבד: 9 מ"מ.

ופחות מכדי אורך חיטה, אף שיש להשתמש בתפילין כאלה אם אין אחרות, מכל מקום אין לברך על הנחתן מספק⁴⁰.

"הלכה למשה מסיני שיעשה בעור הבתים של ראש כמין שי"ן בולטת מקמטי העור א' מימינו וא' משמאלו. וקבלו הגאונים שהשי"ן של ימין המניח תהיה של ג' ראשים, ושל שמאל המניח ד' ראשים ואם הפך לא פסול"³².

ג' הכריכות על האצבע

לאחר הידוק התפילין של ראש כורכים מהרצועה סביב האצבע האמצעית, רמז לטבעת הקדושין³³. את שלוש הכריכות הללו עושים לאחר הנחת תפילין של ראש.

הטעם לכך: ברכת תפילין של יד שייכת גם על התפילה של ראש, וכריכת הרצועות שסביב הזרוע אינה ממצות הנחת תפילין. לכן, אם יכרוך גם את הכריכות על האצבע לפני הנחת של ראש, יהיה הפסק בין הברכה לבין ההנחה של ראש. וכדי שתחול הברכה שמברך על של יד גם על של ראש – אסור לו להפסיק בינתיים בשום דבר³⁴. ולהלן העירונו שלפי דעת קצות השולחן, גם הכריכות שעל האצבע, הם מכלל המצוה.

ובאשכנז דרבי³⁵ כתב, שהשל"ה הביא בשם הרמ"ק טעם לכך: משום שתש"ר ותש"י הם בבחינת חתן וכלה, והכריכות על האצבע הם בבחינת טבעת קידושין. ומובן, שבלי הנחת התש"ר – כלומר שאם חסרה בחינת חתן – לא שייכת 'טבעת קידושין'.

ומסיבה זו נוהגים הרבה, על פי כתבי האריז"ל, לומר פסוקי 'וארשתין לי לעולם' וכו' בעת הכריכות על האצבע.

36. מנחות לה, ע"ב ד"ה "כמה".

37. הלכות תפילין פ"ג הי"ב.

38. או"ח סי' כז.

39. אם פחת משיעור רוחב הרצועות של התפילין (בין בתפילין של יד ובין בתפילין של ראש), אם אינו מוצא רצועות אחרות, מניחן כמות שהן. – שו"ע סי' כז, כא.

40. ארצות החיים, או"ח סי' כז, פא. ובמשנה ברורה, שם, סקמ"ד.

32. שו"ע סי' לב, סד.

33. כ"כ האריז"ל, ספר הלכה דיני תחילת היום, סי' רב, ט.

34. כן כתב הבי"ש בשם הרא"ש. וכ"כ הלבוש. – כף החיים סי' כה, ע.

35. עמ' 51, הערה כח.

שאינן להקפיד על חציצה במקום הכריכות⁴³. והוא הדין לגבי כריכת ג' כריכות על גבי טבעת.

ועוד כתבו: "... מותר מן הדין להניח תפילין מבלי לסלק את השעון אשר על ידו, והנהגים להחמיר בזה אינו אלא ממידת חסידות, וכשיש צורך כל דהו אין להחמיר בזה כלל"⁴⁴.

לבוש מזערי לתפילין

"כתב בספר חסידים (סי' תשעד) אדם הלוכש מכנסיים וערום מהם ולמעלה – לא יניח תפילין, מפני שלבו ערום ולא יברך, ולא ייתכן שיהיה ערום ומניח תפילין"⁴⁵.

וכן הביאו להלכה כמה אחרונים שאין להניח תפילין ללא חולצה וכדומה.

גוף נקי וטבילה לפני ההנחה

"כ"ק אדמו"ר: בהמשך להנזכר לעיל אודות עניין התפילין – בודאי ידוע לכם אודות הדרישה וההתעוררות בענין 'מבצע תפילין', נוסף על ההתעוררות בשאר עניני המבצעים, ולכל לראש – אהבת ישראל.

אדמו"ר מסדיגורא: אם כן, ברוך שכייוונתי!

"כ"ק אדמו"ר: כאשר מדובר אודות 'מבצע תפילין' – ישנם כאלו שבאו אלי בטענה, להנחת תפילין צריכים גוף נקי, ואם כן, האם הנני ערב לכך שיהודי זה טבל במקוה לפני שניגש להניח תפילין – הרי יתכן שיהודי זה אינו יודע כלל מה זה 'מקוה'!?"

ועניתי להם – הנני הולך בדרך שסלל הסמ"ג (כדלקמן), שמכיון שפירסם את הדברים דלקמן, בודאי הייתה כוונתו שילמדו מכך הלכה למעשה: כתב הסמ"ג שבהיותו "בגליות ישראל, בספרד וכן בשאר ארצות", דרש והוכיח ודיבר אודות

43. ראה: שו"ת יחווה דעת, ח"ג, ס"ב. שו"ת יביע אומר, ח"ב, ס"ב.

44. יביע אומר, ח"ב, א"ח, ב. שו"ת דובב מישרים, ח"ב, סי' לו. שו"ת חושב האפוד, ח"א, סי' כא.

45. יביע אומר, ח"ב, יו"ד י"ד.

ההכנות הנדרשות להנחת תפילין

רחיצת ידיים טרם ההנחה

א. מדברי הרבי: "כתב הסמ"ג (מ"ע ג'): 'אין לך רשע שלא יהא ראוי לתפילין, ק"ו מס"ת שהוא מקודש יותר כו' והכל אוחזין בספר תורה בשעת תפילה שהכל יכולים להתנהג בטהרה בשעת תפילה". אין לפרש את דברי הסמ"ג כמי שמופנים אודות רשע בעניינים מיוחדים, שהרי מפרש ש"אין לך רשע שלא כו". וכן מוכח בלשונו שם לקמן עיי"ש. כן ברורה כוונתו מהרהריה שמביא ק"ו מס"ת כו' שהכל אוחזין בה כו' – והאומנם ימצא מי שיאסור למי שהוא מבני ישראל – הרוצה בזה – לאחוז בס"ת!?"

נוגע במיוחד לעניינינו מה שכתב הסמ"ג – עפ"י הכלל בדין ובהלכה למעשה – אשר מעשה רב, מעשה הסמ"ג בעצמו אשר דרש והוכיח ודיבר "בגליות ישראל" "בספרד ובשאר ארצות" ולפני כאלו שרק ע"י דבריו קבלו מצות תפילין מזוות וציצית.

"בעת שהכרזתי על דבר מבצע תפילין, לא רצייתי להביא דברי הסמ"ג בכלל, וכן לא מש"כ שם "יותר חפץ הקב"ה באדם רשע שיניח תפילין מאדם צדיק, ועיקר תפילין נצטוו להיות זכרון לרשעים וליישרם דרך טובה כו" – כי אין זה שייך כל כך לנדון דינן. כי בזמננו, רובם ככולם של אלו הרחוקים לעת עתה מתורה ומצוות הם בסוג וגדר תינוק שנשבה כו"⁴¹.

הסרת השעון משום חציצה

ד. אין להקפיד על אלו שלובשים שעוני יד צמודים על ידיהם והניחו על גביהם את רצועות התפילין⁴², משום שהדבר אינו נחשב חציצה,

41. לקוטי שיחות, ח"ו, עמ' 272.

42. לקט ציונים והערות לשו"ע אדה"ז, סי' כו, ז.

גודל ההכרח והחייב בהנחת תפילין, וכתוצאה מכך – "קבלו אלפים ורבות מצות תפילין".

ועכשיו אמור נא בעצמך – פניתי לשואל הנ"ל – האם לפי דעתך דרש הסמ"ג מיהודים אלו שיטבלו במקוה בכל בוקר לפני הנחת תפילין?! . להניח שאם היה תובע עניין זה מהיהודים הנ"ל – היה כותב זאת בספרו בפירוש ביחד עם סיפור המעשה...⁴⁶.

סדר הוצאת הבתים מהנרתיק

כאשר עומדים להניח תפילין ליהודי, יש אוסרים להוציא את התפילין של ראש מהכיס, עד אשר התפילין של יד המהודקות כבר על הקיבורת⁴⁷, משום "אין מעבירין על המצוות".

ויש מתירים בזה, כאשר המוציא – עושה זאת עבור הזולת⁴⁸. שכן, האיסור להוציא את התפילין של ראש מופנה רק כלפי מקיים המצווה בעצמו, ואילו כשעושה זאת לזולת אין זה נחשב כ"מעביר על המצווה".

ולפי כל הדעות, אם זוג התפילין מונחים לפניו, אין צורך להקפיד להכניסם לכיס בין כל הנחה והנחה, ואין כל חשש של "מעביר על המצווה" מפני שמניחם לאחר במסגרת ה'מבצעים', וכל האיסור – לדעת האוסרים – הוא רק להוציא את התפילין של ראש, טרם שהניח לזולתו את של יד (כדלעיל).

וכן יש להקפיד שלא להגיש ליהודי את התפילין של יד ושל ראש ביחד כשהם חשופים על מנת שיניחם בעצמו, כי כשמניח את התפילין, נקרא – לפי דיעה זו – מעביר על המצווה (של תפילין של ראש).

הנחת תפילין על כתובת קעקע

מי שחוקקה לו כתובת קעקע על גבי הקיבורת – אם יש מקום על הקיבורת ללא קעקוע ישתדל להניח שם, ואם לאו – יניח על גבי כתובת הקעקע⁴⁹.

הנחת תפילין על קעקוע דמות אשה

"...ואם כן תפילין שיש בו אזכרות הרבה מכל שכן שאסור לכתחילה לשמו למקום בזיון, זולת זה הרי על ידי הנחת תפילין על צורה של אשה קרוב לודאי שיבוא לידי הרהור של עבירה, והיסח הדעת של שחוק וקלות ראש בודאי אסור לכולי עלמא, עיין שו"ע או"ח (סימן כח), ומכל שכן הרהור דאשה.

על כן פשוט שאסור להניח תפילין על מקום צורה הנ"ל⁵⁰.

הנחת תפילין על פאה נכרית

"בדבר שאלתו באנשים קרוחי ראש שלובשים פאה נכרית על ראשם לנוי, ומניחים תפילין על פאה נכרית, האם יש בזה איסור?"

הנה פשוט דאין להניח תפילין על פאה נכרית לכתחילה. שלפי רוב הפוסקים אפילו בתפילין של ראש איכא משום חציצה... ואפילו לתשובת הרשב"א, שמתיר בתפילין של ראש על הכובע, כי לדעתו אין לחוש לחציצה בתפילין של ראש, מכל מקום לכתחילה גם הרשב"א מודה שאין להניח...

אכן, ראייתי בשם שו"ת פני אריה, שכתב אודות אבק לבן שמניחים על שערות הראש דלא הוי חציצה ודכל שהוא משום נוי אינו חוצץ. ואם כן, אפשר שגם בפאה נכרית כיון שמניחו משום נוי לא מקרי חציצה...

מכל מקום נראה פשוט דפאה נכרית הוי חציצה ונראה דגם הגאון הנ"ל לא אמר אלא באבק לבן

46. בצל החכמה, משיחת כ"ק אדמו"ר ז"ע עם האדמו"ר מסדיגורא יום ד', ד' תמוז ה'תשמ"מ.

47. פרמ"ג סי' כה, אשל אברהם, סק"ט.

48. אליהו רבה סי' כה, סק"ז. ארצות החיים סי' כה. ב' הדעות הובאו במשנה ברורה, ולא הכריע ביניהם.

49. שו"ת מנחת יצחק, ח"ג, סי' יא.

50. שו"ת בצל החכמה, ח"ה, עמ' קיז.

שהוא דק ואינו ניכר כל כך אבל פאה נכרית עב יותר...

ולכן פשוט דאין להניח תפילין על פאה נכרית וטוב להסביר לו הדברים, ועל כל פנים אם מניח תפילין על הפאה נכרית צריך להזהירו שלא יברך אלא על של יד דלא ליהוי ברכה לבטלה, וכמו שכתוב בפוסקים במניח על סמרטוט דק⁵¹.

פאה נכרית מהווה חציצה לתפילין

והגאון רבי פיינשטיין העניק עצה מעשית למי שרוצה להניח תפילין על גבי פאה נכרית:

"ואם הוא פאה נכרית שיכול להסיר בכל עת שרוצה, אף שהוא לנאותו שהוא כוש מלגלות ראשו בבית הכנסת, יניח את של ראש בלא ברכה, וכשיבוא לביתו יגלה ראשו ויניח תפילין בכרכה"⁵².

אדם שידו חבושה בגבס

אם יש מקום על הקיבורת ללא גבס – יניח שם את התפילין, ואת הרצועות יכול לקשור ע"ג הגבס⁵³. אולם, אם גם הקיבורת חבושה בגבס – יניח את התפילין של יד ללא ברכה במקומן על גבי הגבס, ויברך רק על של ראש. רק שבמקרה זה, יקפיד לכסות את התפילה של יד שלא תהא נראית.

ג' הכריכות לקטוע אצבע האמצעית

מי שנקטעה ר"ל אצבע האמצעית שלו – יכרוך ג' כריכות על האצבע הסמוכה לאגודל (הנקראת 'אצבע')⁵⁴.

הנחת תפילין ליהודי ערל

יש מהאחרונים שכתבו שאין להניח תפילין ליהודי ערל עד שימול, לכד ממי שלא נימול מפני שמתו אחיו מחמת מילה, שחייב בתפילין⁵⁵.

אשה בהנחת תפילין

"ורק להניח תפילין כתבו התוס' (עירובין צ"ו ע"א ד"ה מיכל) דצריך למחות בידן, משום דתפילין צריך זריזות מרובה בגוף נקי ובהיסח הדעת, שמתעם זה אף אנשים שמחוייבים בתפילין נמנעים מלהניחם כל היום אלא רק זמן המועט דתפילת שחרית. וכן נפסק ברמ"א או"ח לח, ג, כד⁵⁶.

הנחת תפילין רגילות לאיטר

שאלה: כיצד יש להניח תפילין רגילות לאדם איטר (שמאלי), ולהיפך – תפילין של איטר לאדם רגיל, שהרי אם יניחן כרגיל, נמצא שהקשר בתפילין של יד לא יהיה כנגד הלב?

תשובה: הדבר הנכון ביותר במקרה זה הוא להניחם עליו באופן הפוך, כלומר שהקציצה (החלק המרובע והעליון של הבית שבתוכו מונחות הפרשיות) תהיה כלפי הכתף, והמעברתא (החלק הבולט מריבוע התיורא לאחור, שלאורכו ישנה תעלה חלולה שדרכה עוברת רצועת התפילין), תהיה כלפי המרפק⁵⁷.

אמנם, פעולה זו אינה תואמת את "המנהג הנכון" המובא בשולחן ערוך⁵⁸ – שהמעברתא תהיה לצד הכתף, אך יחד עם זאת, הרי זה עדיף מאשר מצב בו הקשר יהיה שלא כנגד הלב (או

55. ראה: תוספת חיים על חיי אדם, הל' תפילין, כלל יד סי' טז.

56. שו"ת אגרות משה או"ח ד, מט.

57. שו"ת שבות יעקב, ח"א, סי' ג בסופו. מ"ב סכ"ז ס"ג. וכן פסק בציונים והערות לשו"ת, ח"א, עמ' 239.

58. שו"ע אדה"ז סי' כז, ו.

51. שו"ת משנה הלכות ח"ו, סי' ח.

52. שו"ת אגרות משה, או"ח ח"ד, סי' מ, יח.

53. שו"ת חלקת יעקב, ח"ב, סי' מג. מנחת יצחק, ח"ב, סי' מז.

54. שו"ת בית ישראל, ח"א, ס"ג. שו"ת חלקת יעקב ח"ג סי' קג.

מצב בו הקשר מונח בצורה הפוכה אפילו בצד הלב), שזהו מדינתא דגמרא לכמה ראשונים.⁵⁹

זאת, לא כמו רבים הנוהגים להעביר את הקשר מצד ימין של הבית לצד שמאלו (על ידי שמושך הרצועה בתוך המעברתא קצת), ואז יכול להניחו באופן הרגיל – המעברתא לצד הכתף, ורק שהקשר מונח בצורה הפוכה.⁶⁰

שכן בנוסף לבעייתיות האמורה, קיימת בעיה נוספת, שקשה מאוד להדק את הקשר לתפילה באופן שלא יזוז ממנו (ולכן התיירו אחרונים בכיוצא בזה לכרוך את הרצועה גם מעל גבי הקציצה, אף שבכלל כתב הרמ"א שאין לעשות כן).⁶¹

59. שבות יעקב ח"א סי' ג בסופו. ואמרו"ד ז"ל דייק בהערות וצינונים לשוע"ר, שם שזה מרומז גם כן בלשונו הוזהב של אדה"ז: שבנוגע לענין שיהיה המעברתא לצד הכתף כתב "מנהג נכון" לבד, משא"כ בנוגע לכך שהי"ד צריך להיות לצד הלב הוסיף וכתב (שם ס"ד) "מנהג יפה ונכון".

60. דעה זו הובאה בשו"ת נחלת שבעה, סי' מא.

61. ובהרחבה: בשעת הדחק, כגון איטר שמניח בימין ואין לו עתה אלא תפילין של מי שמניח בשמאל – ראה בלקט ציונים והערות לשוע"ר אדה"ז סי' כו, ו. שם מבואר אשר, "הא דכתב רבינו בסעי' ד' מנהג יפה ונכון וכאן רק מנהג נכון י"ל כי בסעי' ד מיירי בפלוגתא, דאיתא בגמרא קשר של תפילין צריך שיהיה כלפי פנים, י"א דבשל יד מיירי וי"א דבשל ראש מיירי, וע"כ כתב "פה ונכון". משא"כ בסעי' ו, דמיירי בחילוק של מנהג – ראה ב"י – משר"ה כתב רבינו רק "מנהג נכון".

"והנפקא מינה בזה, הוא בשעת הדחק כגון איטר יד ואין לו תש"י שעשוי הי"ד לצד הפנים, שאם יליבש אותו ביד ימין המעברתא תהיה לצד הכתף (והי"ד לצד חוץ). האם מותר לקחת תפילין ממי שאינו איטר ולהניח אותו בצד ימין ותהיה המעברתא לצד היד והקציצה לצד הגוף? דלפי הנפק"מ דלעיל י"ל, דמותר לקחת תפילין של חבריו ושהמעברתא תהיה לצד היד היות וזה אינו אלא הבלד במנהג. משא"כ הא דיר"ד של הקשר צריך להיות לצד הלב היות זה משום פלוגתא בהא דכתבי בגמ'".

וראה שו"ת תרומת הדשן סי' מט בענין הפיכת התפילין של אלו המניחים המעברתא לצד היד והקציצה לצד הכתף, לגבי הסדר הדפרשיות.

כלומר: כאשר איטר נמצא בלא תפיליו ואין תפילין של איטר בסביבה, יכול לקחת תפילין של אדם רגיל, ולהניח אותן הפוך על היד, כך שלמרות שהוא מניח כעת על ידי ימין תפילין שאמורות להיות על יד שמאל – בכל זאת הקשר יהיה מוסב לכיוון הלב. ההבדל הוא רק, שהתפילין מונחות בצורה הלא טבעית שלהם (שהמעברתא נמצאת יותר קרוב למרפק מאשר

אדם הכותב בשתי ידי

"אם עושה כל מעשיו בימין של כל אדם, אלא שכותב בשמאל, יניח תפילין של יד בשמאל של כל אדם".

רבינו בשו"ע של"ק⁶² סובר, שמי שעושה כל מעשיו בימין של כל אדם אבל כותב ביד שמאל – יניח תפילין של יד בשמאלו שהיא ימין של כל אדם. שנאמר: "וקשרתם... וכתבתם" – מה כתיבה בימין, אף קשירה בימין. ומדקשירה בימין, מכלל דהנחת תש"י על שמאל, דביד שהוא כותב בה צריך לקשר את התש"י על היד שכנגדה.

אבל הצמח צדק⁶³ סובר שיניח על יד שמאל של כל אדם. והטעם, משום שצריכים להניח התפילין ביד שתש כוחה, דבעינן יד כהה, עיי"ש בארוכה.

ומוסיף הצמח צדק, שמי שכותב בשתי ידי וכל מלאכתו עושה בשמאלו – יניח תפילין בימין של כל אדם, ויש להחמיר להניח גם על ידו השמאלית של כל אדם ויקרא בה בתורה או ילמד בה מעט. ואם כותב בימיו ועושה כל מלאכתו בשמאל – ראוי שיניח תפילין בשתי ידיו היינו מתחילה על יד אחת ואחר כך על יד שניה.

ולענין הברכה במקרה כזה, שלפי דעת הצ"צ צריך להניח בשתי הידיים, כתב הרבי: "במ"ש אודות הנחת תפילין שלו, ומה שראה בשו"ת הצ"צ וכו', הנה פשוט אשר שאלתו אם יש חיוב לברך עוד פעם כשמניח על ידו השנית אחר התפלה אין לזה מקום, כי הרי ספק ברכות להקל, והשאלה אפשרי רק בנוסח הפכי, אם יש לברך אפילו בפעם הראשונה, כיון שספק בדבר, ובטח כשמברך אז, כוונתו גם על ההנחה שעל ידו השניה לאחר זמן, ובהנוגע לגוף העובדא איך עליו לנהוג וכו', אין הפרטים מבוררים במכתבו,

לכתף, בעוד שהמצב הטבעי של התפילין הוא שהמעברתא יותר קרובה לכתף).

62. סי' כו, ט.

63. בשו"ת, א"ח סי' ד, ז; ובס"ה, ה; ובס"י, יב, א.

ויציע בפרטיות לרבנים בעלי הוראה ביראת שמים והם יורוהו⁶⁴.

הנחת תפילין למי שזמנו דחוק

כשפוגשים במסגרת ה'מבצעים' באדם שטוען שאין לו זמן להניח תפילין, יש לשדלו להניח לזמן קצר על כל פנים. ואם עומד בסירובו, כדאי לשדלו להניח לכל הפחות תפילין של ראש⁶⁵, במיוחד אם הוא בגדר "קרקפתא דלא מנח תפילין". שהרי כל אחת מהתפילין היא מצווה בפני עצמה⁶⁶, ואין מעכבות זו את זו⁶⁷.

ובמקרה זה – שמניח רק תפילין של ראש – נפסק להלכה לפי מנהגנו שיברך רק "על מצות תפילין"⁶⁸.

ועיין ישועות יעקב (סי' כו, ס"ק א) שהסתפק באנוס ויכול להניח רק תפילה אחת, ובידו האפשרות להניח איהו מהם שירצה: של יד או של ראש. במה יבחר?

(וצדדי הספק: להניח של ראש, שקדושתו חמורה, וכיון שלא מניח של יד לא חיישינן למה שאמרו חז"ל "כל זמן שבין עיניך יהיו שתיים". או שהיות ויש בידו רשות לבחור להניח תפילין של יד – עליו להניח, ובכך יתקיים מחז"ל ד"בין עיניך יהיו שתיים").

ומסיק להלכה: מי שאין לו זמן להניח תפילין, ומוכן להניח רק תפילה אחת – מותר (וצריך) להניח תפילין של ראש ולא של יד.

נפלו התפילין על הקרקע

כתב אדמו"ר הזקן בשולחן ערוך⁶⁹: "נהגו העולם להתענות כשנפלו תפילין מידו על הארץ בלא נרתיקן".

ונמצינו למדים שני דברים: א) דדוקא מי שנפלו התפילין מידו צריך להתענות (ולא כדעת הסוברים שגם מי שראה צריך להתענות)⁷⁰. ב) דדוקא נפלו בלי נרתיקן מה שאין כן אם היו אפילו בתוך מכסה הפלסטיק בלבד אין צריך להתענות.

ובזמננו יש שפסקו להקל גם בנפלו מידו ללא נרתיקן שיפדה התענית בצדקה⁷¹, ויש אומרים דאף אם נפלו בנרתיקן שאינו חייב בתענית, יתן לצדקה כמה שיכול.

נפלו תפילין כשהם בנרתיקם

"נשאלתי, אחד שנפל מידו תפילין ה' ישמור שהיה מונח בתיק, שכל התפילה מכוסה מכל צד וצדי צדדים אפילו התיטורא, אם מחוייב להתענות או לא, השבתי שאינו מחוייב להתענות אבל יתן צדקה כמה שרוצה"⁷².

שימוש בתפילין של הזולת למבצעים

מי שרוצה לצאת למבצעים ואין בידו תפילין, אינו רשאי לקחת תפילין של חברו ממקומם ולהוציאם למקום אחר⁷³. שכן יש לחשוש שמא יקפיד עליו בעל התפילין, ונחשב הדבר "מצווה הבאה בעבירה". עם זאת, מותר לעשות בהם מבצעים באותו אזור שהתפילין היו מונחות בו, וכמו כן מותר אף להקטין או להגדיל את הקשר

64. אגרות קודש, חייא, עמי קמ"ח.

65. על פי שו"ע אדה"ז סי' כו, א.

66. שו"ע אדה"ז סי' כה, יג. סי' כו, א.

67. אבל לדעת ארצות החיים וערוך השולחן, יש להניח תפילין של יד כאשר אין זמן להניח את שתיהן, כדי שלא לשנות סדר התפילין בתורה.

68. לקט ציונים והערות לשו"ע סי' כו, ה. עיין בבדי השולחן סי' ח, ע, דעל פי מה שכתב רבינו בסדור הלכות תפילין דאינו מברך על תפילין של ראש אלא אם שח ואז מברך על מצות תפילין, הוא הדין באין לו אלא של ראש מברך או רק על מצות תפילין – לקט ציונים והערות לשו"ע, ח"א, סי' כו, ג.

69. שו"ע אדה"ז, סי' מד, ב.

70. שו"ת שדה הארץ, ח"ג, א"ח סי' יא.

71. שולחן גבוה סו"ס תקפ. ובשו"ת משנה הלכות, ח"ה, סי' טו כתב שילמד איהו דפים נפ"ת במקום התענית (במקרה שאינו יכול להתענות).

72. שו"ת באר משה סי' ג, ח.ט.

73. שו"ע אדה"ז, סי' יד, יב.

לפי הצורך⁷⁴, ויברכו עליהם כרגיל. אך צריך להקפיד לקפלם אחר כך, אם מצאם מקופלים.

ובלקט ציונים והערות⁷⁵, כתב שלפי האחרונים מדובר על תפילין שאולות מדעתו (של הבעלים). אבל רבינו כתב (סי' יד, יב), שמותר להתלבש באקראי בתפילין של חבירו שלא מדעתו. אכן, עליו להיזהר שבמקרה ומצאן מקופלים – יקפלן; ולא יוציאן ממקום שהניחם שם [גם לא למבצע תפילין], שמא יקפיד עליו בעל התפילין, והרי זו מצוה הבאה בעבירה.

וכן כתב בכף החיים (ס"ק פה): "ויצא ידי חובה, דניחא ליה לאיניש למעבד מצוה בין בגופיה בין בממוניה, אלא שאם מצאם מקופלות וכרוכות יחזור ויכרוך אותם כמו שמצאם."

ועיין בספר המנהגים⁷⁶: כבר נהגו העולם להשתמש בתפילין של חבירו, אף אם ישנו אחר כך את הקשר לפי מדת ראשם. שכן שינוי זה במידת הקשר, אין בו כדי לבטל את העניין של "קשר של קיימא". עיי"ש⁷⁷.

לסיכום: ניתן להשתמש בתפילין של חברו באותו אזור בו הן נמצאות גם ללא רשותו.

שקית התפילין לאכסון פריטים

אין להכניס חפצי חול לתוך התיק המיוחד לתפילין (כגון שקיות הקטיפה, בתוכן מאוחסנות התפילין). אפילו דברים של מצוה, דוגמת מזוזה, סידור או דף קריאת שמע – אסור להכניס לתוך שקית התפילין. שכן קדושתם של כל החפצים הללו, היא למטה מקדושת התפילין. אלא אם כן התנה כן לפני שהכניס בו את התפילין בפעם הראשונה (היינו שכאשר התחיל להניח תפילין חודשיים לפני הבר מצווה התנה שברצונו להכניס בתיק התפילין חפצים נוספים)⁷⁸.

אבל מעות אסור להכניס יחד עם התפילין, גם כשהתנה כן⁷⁹.

'קריאת שמע' בשפות שונות

אדם שאינו יודע לשון הקודש כלל, היינו שאינו יודע פירוש המילות אפילו של פסוק ראשון: "שמע ישראל..." (שהוא עיקר קבלת עול מלכות שמים, אבל מ"ואהבת" ואילך אין הכוונה מעכבת בדיעבד⁸⁰), יש לו לקרוא קריאת שמע בשפה אותה הוא מבין. ומוטב שיקרא התרגום, מאשר שיחזור התיבות בלשון הקודש⁸¹, כי אם אינו מבין ואינו מכוון בפסוק ראשון, אינו נקרא קריאה אף בלשון הקודש.

ואם אין לו דף מתורגם – ישתדל לתרגם עבורו (בעל פה) לכל הפחות את הפסוק הראשון, ויזהר במיוחד בשמות שלא יאמר "השם", כי אין בזה שם כלל, כי אם (לדוגמא: באנגלית) "גאד" או "לארד" שיש בזה קדושת השם (ועל דרך זה ביתר השפות).

הצבת דוכן ברחובה של עיר

שהרצועות לא תגענה ברצפה

א. יש להקפיד להניח את התפילין על שטח רחב ונוח (דוגמת שולחן בגודל סביר וכיו"ב), ובשעה שיפתח הרצועות יניחן על השולחן ויזהר שלא יגעו ברצפה⁸².

הצבת דוכן במקום נקי

ב. יש להקפיד לא להעמיד דוכן להנחת תפילין סמוך למקומות המטונפים, כמו שכתב אדמו"ר הזקן "אף על פי שמדינא דגמרא מותר לילך בתפילין מגולין במבואות המטונפות אפילו יש שם טינוף להדיא, מכל מקום אם יודע בודאי

74. אגרות קודש, ח"י, עמ' שעח.

75. ח"א, סי' יד.

76. ספר המנהגים – חב"ד, עמ' 5.

77. וראה לקוטי שיחות, ח"א, עמ' 227.

78. שולחן ערוך אדה"ז, סי' מב, ד.

79. משנה ברורה, סי' מב, סקכ"ו.

80. שו"ע אדה"ז סי' ס' ס"ה.

81. על פי שו"ע אדה"ז סי' סב, א בנוגע לקריאת שמע דאורייתא.

82. עוד יוסף חי, פרשת וירא, אות ה.

שילך דרך מבואות המטונפות לא יניח תפילין עד
בואו לחצר בית הכנסת...⁸³.

אלו תפילין לקחת למבצעים?

מותר לקחת למבצעים תפילין כתב אשכנז
(מכל סוג שהוא) ולהניחם ליהודים ספרדים, וכן
תפילין כתב ספרד, ולהניחם גם לאשכנזים – כי
כל מה שלא נתבאר בגמרא אינו מעכב.⁸⁴

[ועוד בעניין זה: "כן מוכח מדעת הרמב"ם,
שאין האות נפסלת עד שתדמה לצורת אות
אחרת או שנפסדה צורתה.. מסקנא דדינא, שיש
להכשיר ספר תורה תפילין ומזוזות אשר חלק
מהאותיות שלהם כסברת ה' ברוך שאמר שהובא
בב"י, וחלק מהם כדעת האריז"ל, וכן הדין בנידון
דין שחלק מאותיות צ' – היר"ד הנוטה לימין
כיר"ד הפוכה, וחלק כיר"ד רגילה וישרה, שאנו
מורים להכשיר. וכן מותר לאשכנזים לעלות
לספר תורה אצל ספרדים וכן מותר לספרדים
לעלות לספר תורה של אשכנזים כי כולם אמת
ויסודתם בהררי קודש, אלו ואלו דברי אלוקים
חיים. והמונע מלעלות מחשש פיסול ח"ו חוששני
ומחטאת להוציא לעז ח"ו על קדושת הסי"ת"]⁸⁵.

התועלת בכך שיהודי מניח תפילין פעם אחת

"יש שטענו – מהי כבר התועלת בכך שיהודי
יניח תפילין פעם אחת?

ההמענה לזה בפשטות: מפורש בגמרא שיש
דין וגדר מיוחד ל"קרקפתא דלא מנח תפילין",
ולכמה דעות – וכן הוא פס"ד ברור ברמב"ם –
הגדר ד"קרקפתא דלא מנח תפילין" הוא כאשר
לא הניח תפילין מעולם, ועל פי זה – כאשר מניח
תפילין פעם אחת בלבד, שוב אינו בגדר זה.

ועוד וגם זה עיקר: דבר משנה – שכל הטועה
בה אין זה בגדר של טעות כו' – ש"מצוה גורת
מצוה", ואם כן, כאשר יפעלו על יהודי להניח

תפילין פעם אחת, בודאי יבוא לידי קיום מצוות
נוספות.

ובפרט כאשר ענין זה נעשה מתוך האבת
ישראל – "ואהבת לרעך כמוך" – שעל ידי זה
נעשה יהודי הנ"ל חלק מהציבור כולו, ובאופן
ד"כמוך", שנותן לו מזכויותיו כו"⁸⁶.

קדימה בכניסה למי שאוחז בתפילין

בעת המבצעים, הנה כאשר נכנסים לחנות או
לبيت, יכנס קודם מי שבידו התפילין.⁸⁷

המחלל שבת לצורך, אם יניח תפילין בשבת?

"...ומפורש בספרים שב' עדים תמיד מעידים
עלינו דעבדא דקוב"ה אנו. בחול – ברית מילה
ותפילין, ובשבתות ויו"ט – ברית מילה וברית
שבת קודש ויום טוב. ונוכרתי ברגע זה משאלה
פליאה הנוכרת בתשובות ריב"ד שבעלי מלחמה
שמוכרחים לחלל שבת ר"ל, אי יניחו תפילין
בשבת כי חסר להם בשבת העד השני – ברית
שבת קודש. והגם שמעצמו מובן שפשוט וברור
כאשר העלה הגאון זצ"ל שאין לו להניח, כי ברית
שבת קודש ממילא מעיד עליו עיי"ש. (...אבל
דבר מפורסם וידוע לכל שערי ספרי אחרונים
שדנים בזה כדבר מקובל וידוע ומיניה לא תזוע
שב' עדין מעיד עלינו תמיד שכרית כרת הקב"ה
עמנו עם קדשו...)", ולכן חייל אינו צריך להניח
תפילין בשבת בגלל חילול שבת שנעשית בצבא.

הנחת תפילין כשהן בכסוין

אם שכח והניח התפילין עם התיק שלהם וברך
– אין צריך לברך בשנית. אבל, אם התיק מכסה
גם למטה, תחת המעברתא והתיתורא, אז התיק
מהווה חציצה, ויש לחזור ולברך.⁸⁸

86. בצל החכמה, משיחת כ"ק אדמו"ר ז"ע עם האדמו"ר
מסדיגורא יום ד', ד' תמוז ה'תש"מ, וראה עוד תורת מנחם
התנועעויות, תשמ"ג, ח"ג, עמ' 1210.

87. על פי הוראות כ"ק אדמו"ר.

88. מסגרת הזהב על קיצור שו"ע, סי' י, ד. ועיין בשר"ת משנה
שכיר, ח"א, קונטרס דבק טוב, סי' ז.

83. שו"ע אדה"ז סי' כה, ח.

84. נודע ביהודה, מהדו"ת, יו"ד סי' קעא. – ושם בנוגע
לקריאת התורה שאין סוג הכתב מעכב.

85. שו"ת יביע אומר ח"ב, יו"ד סי' כ, ז.

רישומי הכנת קשר התפילין של-יד

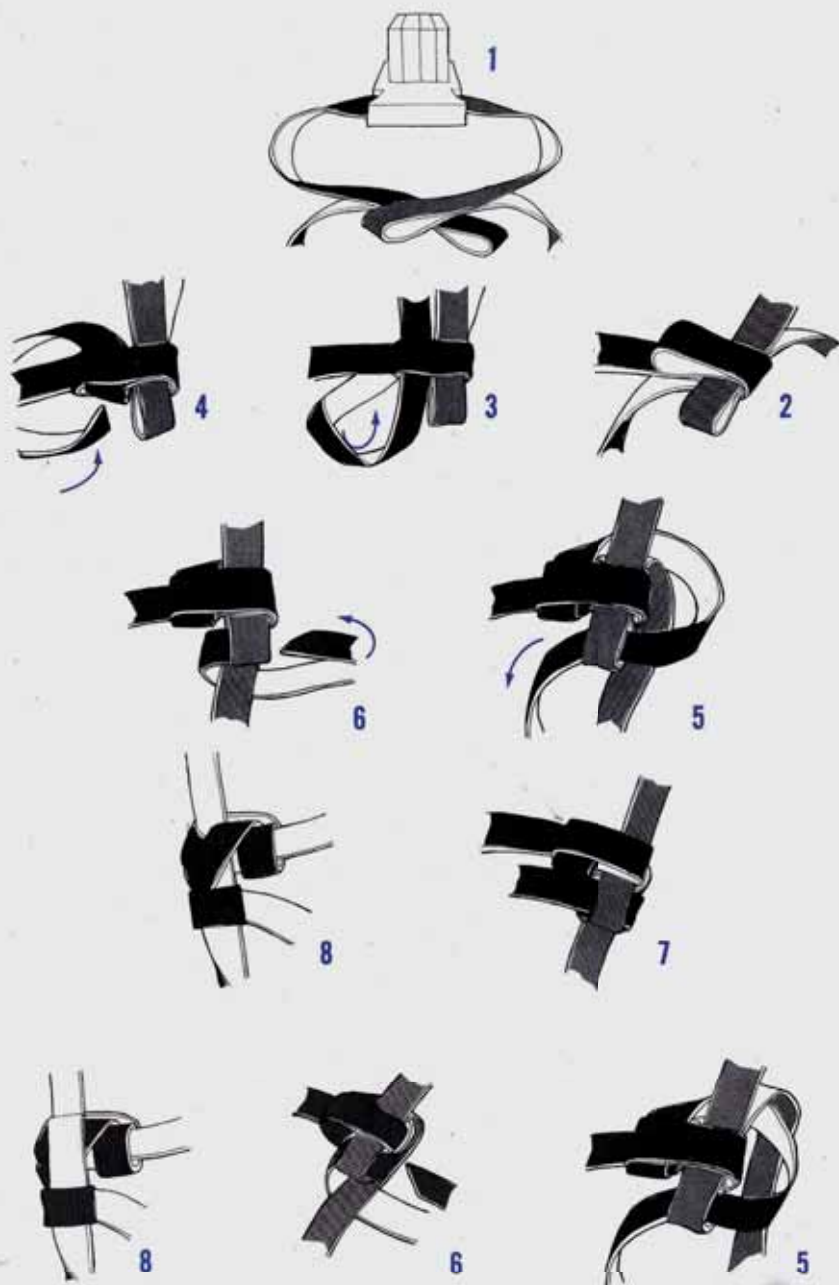
לשיטת רבינו הזקן בעל התניא והשו"ע

הציורים נעשו ע"י מנחם 'אהלי שם' - ליובאוויטש, ונדפסים כאן באדיבותם

רישומי הכנת קשר התפילין של-ראש

לשיטת רבינו הזקן בעל התניא והשו"ע

ב"ה, כ"ג אלול, ה'תשכ"ז
ברוקלין, נ.י.

הו"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ כו"
כו"ה אהרן אביגדור שי"

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלה מכתבו מיום י"ג אלול ות"ח על הדו"ח והמסמך שצ"ע ות"ל

ויכתוב ויחתום את כל אחד ואחד לשנה טובה ומהוקה בסוב הנראה

והנ"ל.
הצ"ע - האמיתות נצ"ע
ק"מ - אמת אמת אמת אמת
ובברכה כו"ה"ס

פענוח כתיב יד קודש: ות"ח על הדו"ח והבשו"ט ממבצע התפילין. בברכת הצלחה רבה לכל משתתפי
מבצע התפילין המצו"ב - השתתפותי סמלית בהוצאות מבצע הכי נעלה הנ"ל.

ב"ה, כ"ד שנה, ה'תשכ"ח
ברוקלין, נ.י.

הו"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ רב פעלים
מבצע תפילין כו"ה אהרן אביגדור
שי"

בברכת הצלחה רבה ות"ח על הדו"ח והמסמך שצ"ע ות"ל
מסיבה נחשב המכתב עד העשירי בשבט - ויומא קא גרים ע"ד כל הנ"ל,
שהרי הוא יום הסחלקות הילולא של כ"ק מו"ה ארמו"ר - ערב שנה קודש אחרי
הצוה היום.
ז"ע נחבל מכתבו מס"ד שבט והמסו"ב. דה צ"ע ד"ר "daily - כו"ה אמת אמת אמת אמת"
(המסמך - כו"ה"ס)

פענוח כתיב יד קודש: בברכת הצלחה רבה במבצע תפילין ובכלל בה"פאוסטר" [= פרסום - אודות מבצע
תפילין שהענקו נשלח לרבי, היה כתוב על הנחת תפילין] daily [= יום יומית - ועל כך העיר הרבין] - כדאי להוסיף
"בימות החול" (באנגלית כמוכן -)

מוקדש לחיזוק ההתקשרות באילנא דחיי
ע"י ולזכות
הרב יצחק משען ומשפחתו שיחיו
ס. פאולו ברזיל

